

T.C.
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İŞLETME ANABİLİM DALI

**FİNANSAL RAPORLAMADA ERTELENMİŞ VERGİ UYGULAMALARI VE
İMKB'DE İŞLEM GÖREN ŞİRKETLER ÜZERİNDE İNCELEME**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Ayça SANDIKCIOĞLU

ANKARA – 2009

T.C.
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İŞLETME ANABİLİM DALI

FİNANSAL RAPORLAMADA ERTELENMİŞ VERGİ UYGULAMALARI VE
İMKB'DE İŞLEM GÖREN ŞİRKETLER ÜZERİNDE İNCELEME

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Ayça SANDIKCIOĞLU

TEZ DANIŞMANI

Doç. Dr. Kadir GÜRDAL

ANKARA – 2009

T.C.
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İŞLETME ANABİLİM DALI

**FİNANSAL RAPORLAMADA ERTELENMİŞ VERGİ UYGULAMALARI VE
İMKB'DE İŞLEM GÖREN ŞİRKETLER ÜZERİNDE İNCELEME**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Tez Danışmanı : Doç. Dr. Kadir GÜRDAL

Tez Jürisi Üyeleri

Adı ve Soyadı

İmzası

Doç. Dr. Kadir GÜRDAL

.....

Doç. Dr. Orhan ÇELİK

.....

Yrd. Doç. Dr. Yiğit ÖZBEK

.....

Tez Sınavı Tarihi: 10.12.2009

İÇİNDEKİLER

KISALTMALAR	iv
TABLO DİZİNİ	v
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

ERTELENMİŞ VERGİLERİN MUHASEBELEŞTİRİLMESİNE İLİŞKİN DÜZENLEMELER

1.1. 12 NUMARALI TÜRKİYE MUHASEBE STANDARDI KAPSAMINDA GELİR VERGİLERİNİN MUHASEBELEŞTİRİLMESİNE İLİŞKİN ESASLAR	5
1.1.1. Vergiye tabi kar ile muhasebe karı ayrımı	6
1.1.2. Gelir Vergisi Hesaplanmasına İlişkin Düzenlemeler.....	8
1.1.3. Verginin Ertelenmesi Kavramı	9
1.1.4. Geçici ve Sürekli Farkların Oluşumu	13
1.1.5. Ertelenmiş Vergi Borçlarının ve Ertelenmiş Vergi Varlıklarının Muhasebeleştirilmesi	22
1.1.5.1. Ertelenmiş Vergi Borçlarının Muhasebeleştirilmesi	22
1.1.5.2. Ertelenmiş Vergi Varlıklarının Muhasebeleştirilmesi	26
1.1.5.3. Muhasebeleştirme Esnasında Kullanılacak Vergi Oranı	30
1.1.6. Ertelenmiş Vergi Varlık ve Borçlarının Bilançoda Gösterimi.....	31
1.1.7. Vergi Gideri	32
1.1.8. TMS 12 Uyarınca Kamuya Açıklanacak Hususlar	34
1.2. ERTELENMİŞ VERGİNİN MUHASEBELEŞTİRİLMESİNE İLİŞKİN TMS 12 DIŞINDAKİ DÜZENLEMELER.....	35
1.2.1. SPK'nın Seri:XI No:25 Sayılı Sermaye Piyasasında Muhasebe Standartları Hakkında Tebliği	35
1.2.2. 12 Numaralı Uluslararası Muhasebe Standardı.....	37
1.2.3. Diğer Düzenlemeler	37

İKİNCİ BÖLÜM

HİSSE SENETLERİ İMKB'DE İŞLEM GÖREN ŞİRKETLERİN 2006 VE 2007 YILI FİNANSAL TABLOLARINDAKİ ERTELENMİŞ VERGİ VARLIK VE YÜKÜMLÜLÜKLERİNİN ANALİZİ

2.1.	Şirketlerin finansal tablo hazırlarken kullandıkları muhasebe standartları	42
2.2.	Şirketlerin finansal tablolarını solo veya konsolide olarak hazırlamaları	43
2.3.	Vergi uygulamalarına ilişkin olarak kullanılan dipnotlar	44
2.4.	Ertelenen Vergi Varlık ve Borçları.....	45
2.5.	Ertelenen Vergi Varlık ve Borçlarının Vade Bazında Ayrımı	47
2.6.	Vergi Giderinin Ana Unsurlarının Kamuya Açıklanması	50
2.7.	Vergi Gideri ile Muhasebe Karı Arasındaki İlişkinin Açıklanması.....	54
2.8.	Her Bir Çeşit Geçici Fark İçin Bilançoya Yansıtılan Ertelenmiş Vergi Varlığı ya da Borcunun Açıklanması	59
2.9.	Şirketlerin ertelenmiş vergi alacağı veya yükümlülüğü muhasebeleştirilmesine yol açan geçici fark türleri.....	62
2.9.1.	Maddi ve Maddi Olmayan Duran Varlıklar Nedeniyle Oluşan Geçici Farklar	62
2.9.2.	Kıdem Tazminatı Nedeniyle Oluşan Geçici Farklar.....	69
2.9.3.	Geçmiş Yıl Zararları ve Kullanılmayan Yatırım İndirimleri Nedeniyle Oluşan Geçici Farklar	71
2.9.4.	Reeskont Gelirleri veya Giderleri Nedeniyle Oluşan Geçici Farklar	75
2.9.5.	Stoklar Nedeniyle Oluşan Geçici Farklar	77
2.9.6.	Davalar İçin Ayrılan Karşılıklar Nedeniyle Oluşan Geçici Farklar.....	79
2.9.7.	Finansal Varlıkların Değerlenmesi Nedeniyle Oluşan Geçici Farklar....	81
2.9.8.	Diğer Geçici Farklar	86
2.10.	Ertelenmiş Vergi Varlığı ve Yükümlülüğü Bakiyelerinin Büyüklüğü.....	93
2.11.	Özkaynağa Borç veya Alacak Olarak Kaydedilen Vergilere İlişkin Açıklamalar	94

SONUÇ.....	97
TEZ ÖZETİ.....	103
ABSTRACT.....	105
KAYNAKÇA.....	107
TABLolar.....	113

KISALTMALAR

IASB	:	Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu
SPK	:	Sermaye Piyasası Kurulu
TMSK	:	Türkiye Muhasebe Standartları Kurulu
TMS/TFRS	:	Türkiye Muhasebe/Finansal Raporlama Standardı
İMKB	:	İstanbul Menkul Kıymetler Borsası
UMS/IFRS	:	Uluslararası Finansal Raporlama Standartları
VUK	:	Vergi Usul Kanunu

TABLO DİZİNİ

- Ek-1 : Çalışma Kapsamında İncelenen Şirketler
- Ek-2 : Şirketlerin Kullandıkları Muhasebe Standardı Seti
- Ek-3 : Finansal Tabloların Solo ya da Konsolide Olarak Hazırlanması
- Ek-4 : Bilançolardaki Ertelenmiş Vergi Varlık ve Yükümlülükleri
- Ek-5 : Ertelenmiş Vergi Varlıklarının Vade Bazında Ayrımı
- Ek-6 : Ertelenmiş Vergi Yükümlülüklerinin Vade Bazında Ayrımı
- Ek-7 : TMS 12 P.79 ve 80 uyarınca vergi giderinin (gelirinin) ana unsurlarına ayrılıp ayrılmadığı
- Ek-8 : TMS 12 P.81-c uyarınca vergi gideri (veya geliri) ile muhasebe karı arasındaki ilişkinin açıklanıp açıklanmadığı
- Ek-9 : Bilançolarda Yer Alan Ertelenmiş Vergi Varlığı ve Yükümlülüğü Bakiyelerinin Büyüklüğü – 2007
- Ek-10 : Bilançolarda Yer Alan Ertelenmiş Vergi Varlığı ve Yükümlülüğü Bakiyelerinin Büyüklüğü - 2006
- Ek-11 : Özkaynakta Vergi Muhasebeleştirerek Tutarını Açıklayan Şirketler

GİRİŞ

Finansal tablolar, gerek finansal tablo hazırlayan şirketin içindeki kişi ve birimlere gerekse şirketle herhangi bir ilgisi bulunan şirket dışındaki kişi ve kurumlara şirket hakkında bilgi veren en önemli kaynaklardan biridir. Yöneticiler, yatırımcılar, kredi verenler, analistler, devlet ve diğer tüm paydaşlar, şirketin mali durumunu ve performansını anlayabilmek için finansal tabloları analiz etmektedirler. Bu nedenle söz konusu finansal tabloların şirketin gerçek durumunu tam, doğru ve anlaşılabilir biçimde yansıtması, bu kişilerin analizleri sonucunda doğru kararlar verebilmesi açısından önem arz etmektedir.

2000'li yılların başlarına kadar Türk şirketlerinin finansal tablolarının hazırlanmasında kullanılan standartlar, oldukça basit ve uluslararası standartlardan farklı muhasebe politikalarını içermiştir. Ancak 2005 yılından bu yana hisse senetleri İMKB'de işlem gören tüm şirketler, 2006 yılından beri ise tüm bankalar finansal tablolarını uluslararası standartlar ile uyumlu kurallara uygun olarak hazırlamaktadırlar. Söz konusu standartların uygulanması bu şirketlerin hazırladıkları finansal tablolar aracılığıyla kamuya açıklanan bilginin kalitesini artırmakta ancak bir yandan da söz konusu bilgilerin anlaşılabilirliği zorlaşmaktadır. Finansal tablolar hazırlanırken kullanılan muhasebe standartlarının tam ve doğru olarak anlaşılması bu anlamda önemlidir.

SPK tarafından yürürlüğe konan Seri:XI No:29 sayılı Sermaye Piyasasında Finansal Raporlamaya İlişkin Esaslar Tebliği¹ uyarınca mevcut durumda ülkemizde hisse senetleri İMKB'de işlem gören şirketlerin finansal tablolarını Avrupa Birliği tarafından kabul edilen haliyle UMS/UFRS'ye veya söz konusu standartlar ile uyumlu olduğu sürece TMSK tarafından yayımlanan TMS/TFRS'ye uygun hazırlamaları gerekmektedir. 2006 ve 2007 yılında yürürlükte olan mevzuata göre ise söz konusu şirketlerin ilgili dönemde kamuya açıklayacakları finansal tablolarını UMS/UFRS'ye ya da söz konusu standartlar ile önemli ölçüde uyumlu SPK'nın Seri:XI No:25 sayılı Sermaye Piyasasında Muhasebe Standartlarına İlişkin Esaslar Tebliği²'ne göre hazırlama yükümlülükleri bulunmaktadır. Diğer taraftan Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu tarafından yayımlanan Bankaların Muhasebe Uygulamalarına ve Belgelerin Saklanması İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik³ uyarınca bankaların finansal tablolarını TMSK tarafından yayınlanan muhasebe standartlarına göre hazırlamaları yükümlülüğü bulunmaktadır. Ayrıca Türk Ticaret Kanunu Tasarısı ile, Türkiye'deki tüm anonim şirketlere finansal tablolarını TMSK tarafından yayınlanan finansal raporlama standartlarına göre hazırlama zorunluluğu getirilmesi mümkün görülmektedir. Tüm bu veriler, TMSK tarafından yayınlanan finansal raporlama standartlarını, Türkiye için yeni ve oldukça önemli bir gündeme oturtmuş, gerek finansal tablo hazırlayıcısı konumundaki işletmelerin, gerekse finansal tablo okuyucusu konumundaki yatırımcıların, akademisyenlerin, kamu otoritelerinin ve

¹ 09/04/2008 tarih ve 26842 sayılı Resmi Gazete

² 15/11/2003 tarih ve 25290 sayılı mükerrer Resmi Gazete

³ 01/11/2006 tarih ve 26333 sayılı Resmi Gazete

ilgili diğerk tüm tarafların söz konusu standartları anlama ve özümseme zorunluluğu doğmuştur.

Gelir vergilerine ilişkin 12 Numaralı Türkiye Muhasebe Standardı, TMSK tarafından hazırlanmış ve 28.03.3006 tarih ve 26122 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanarak 31.12.2005 tarihinden sonra başlayan hesap dönemleri için geçerli olmak üzere yürürlüğe girmiştir. Standart, konuya ilişkin olarak IASB tarafından yayınlanan 12 Numaralı Uluslararası Muhasebe Standardı esas alınarak çeviri yöntemiyle hazırlanmıştır ve gelir vergilerinin muhasebeleştirilmesini düzenlemektedir. Standartın, bir işletme için herhangi bir dönemde oluşan vergi giderine bakış açısı Türkiye'de yıllardır vergi kanunları, eski muhasebe standartları ve tekdüzen hesap planı tarafından şekillendirilen alışlagelmiş uygulamadan oldukça farklıdır. Standartta yer verilen “ertelenmiş vergi” kavramı ise Türkiye'deki daha önceki muhasebe uygulamalarında yer almayan, karmaşık olarak nitelendirilebilecek bir kavramdır. Nitekim, Ernst / Young tarafından 2004 yılında Avrupa Birliği üyesi ülkelerde yapılan bir araştırmada, Uluslararası Muhasebe Standartları uygulamalarına ilk geçişte muhasebe kadrolarının en zor adapte olduğu standardın UMS 12 olduğu saptaması yapılmıştır⁴. Bu çerçevede, halihazırda Türk işletmelerinin sayıca az olmakla birlikte ekonominin önemli bir parçasını oluşturan kısmı tarafından uygulanmakta olan ve yakın gelecekte tüm işletmeler tarafından

⁴ Mehmet Akif TUNÇ, “TMS 12 Kapsamında Kurum Vergilerinin Muhasebeleştirilmesi” Mali Pusula, Yıl:3, Sayı:25, Ocak 2007 s.61

zorunlu olarak uygulanması muhtemel olan TMS 12'nin ve ertelenmiş vergi kavramının doğru anlaşılması önem taşımaktadır.

Anılan çerçevede bu tezin konusunu finansal raporlamada ertelenmiş vergi uygulamalarının anlaşılabilmesi amacıyla 12 Numaralı Türkiye Muhasebe Standardı ve Standartta yer alan "ertelenmiş vergi" kavramı ile halihazırda bu standardı uygulayan hisse senetleri İMKB'de işlem gören şirketlerin uygulama sonuçlarının incelenmesi oluşturmaktadır.

Çalışma iki bölüme ayrılmıştır. İlk bölümde ertelenmiş vergi konusuna giriş yapılarak, ilgili tanımlar açıklanmış ve TMS 12'de yer alan temel düzenlemeler incelenmiştir. Bu bölümde ayrıca ertelenmiş vergi konusunu ele alan diğer düzenlemeler olarak SPK'nın Seri:XI No:25 sayılı Tebliği, 12 numaralı UMS ile FAS 109 hakkında bilgi verilmiştir. Çalışmanın ikinci bölümünde İMKB'de işlem gören şirketler arasından seçilen 75 şirketin ertelenmiş vergi konusundaki uygulamaları kamuya açıkladıkları finansal tablolar kullanılarak analiz edilmiştir.

BİRİNCİ BÖLÜM

ERTELENMİŞ VERGİLERİN MUHASEBELEŞTİRİLMESİNE İLİŞKİN DÜZENLEMELER

1.1. 12 NUMARALI TÜRKİYE MUHASEBE STANDARDI KAPSAMINDA GELİR VERGİLERİNİN MUHASEBELEŞTİRİLMESİNE İLİŞKİN ESASLAR

Gelir vergilerine ilişkin 12 Numaralı Türkiye Muhasebe Standardı, TMSK tarafından hazırlanmış ve 28.03.3006 tarih ve 26122 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanarak 31.12.2005 tarihinden sonra başlayan hesap dönemleri için geçerli olmak üzere yürürlüğe girmiştir. Standart, konuya ilişkin olarak IASB tarafından yayınlanan 12 Numaralı Uluslararası Muhasebe Standardı esas alınarak çeviri yöntemiyle hazırlanmıştır.

TMS 12'nin amacı; kurum kazancı üzerinden hesaplanan gelir vergilerinin muhasebeleştirilmesini düzenlemektir.

1.1.1. Vergiye tabi kar ile muhasebe karı ayrımı

TMS 12 ile vergiye tabi kar (zarar) ile muhasebe karı (zararı) ayırımına gidilmiş olup, Standardın temelini oluşturan bu kavramlar Standardın 5'inci maddesinde tanımlanmıştır. Anılan madde uyarınca “**muhasebe karı (muhasebe zararı)**” vergi gideri öncesi dönem karını (zararını), “**vergiye tabi kar (mali zarar)**” ise vergi otoriteleri tarafından konulan kurallara göre bir hesap dönemi için tespit edilen ve üzerinden vergi ödenen (vergi geri kazanımı sağlayan) karı (zararı) ifade eder. Literatürde vergiye tabi kar “mali kar”, muhasebe karı ise “ticari kar” olarak da adlandırılmaktadır.

Muhasebe karının unsurları olan gelir ve giderlerin tahakkuku ve döneme yansıtılması muhasebe standart ve politikalarında belirlenen esaslara göre yapılır⁵. Muhasebe kurallarının temel amacı finansal tabloların işletmenin finansal durumunu tam ve doğru olarak yansıtmasıdır. Nitekim finansal tabloların sunulmasına ilişkin 1 numaralı TMS'de finansal tablolar, işletmenin finansal durumunun ve finansal performansının biçimlendirilmiş sunumu olarak tanımlanmış ve finansal tabloların amacı, geniş bir kullanıcı kitlesinin ekonomik kararlar almalarına yardımcı olan işletmenin finansal durumu, finansal performansı ve nakit akışları hakkında bilgi sağlamak olarak belirtilmiştir.

⁵ Nalan AKDOĞAN, “UMS-12 Gelir Vergileri Standart Hükümlerine Göre Dönem Karından İndirilecek Vergi Giderinin Hesaplanması ve Ertelenmiş Vergilerin Muhasebeleştirilmesi” Muhasebe ve Denetime Bakış, Yıl:5, Sayı:17, Ocak 2006 s.2

Muhasebe karı muhasebe kuralları çerçevesinde hesaplanırken vergiye tabi kar ise vergi mevzuatı çerçevesinde hesaplanmaktadır. Vergi mevzuatının getirdiği hükümler vergi matrahının belirlenmesine yönelik olduğundan vergi yükümlüsünün daima karını minimize etmeye çalışacağı varsayılmaktadır. Bu açıdan vergi yasaları indirilecek giderleri sınırlayarak ve işletmenin ticari faaliyetleri kapsamında kazanıldığı halde bazı gelirleri vergilendirilecek kar kapsamına almayarak beyan edilecek karı maksimize edecek şekilde düzenlenmektedir. Vergi hesaplarında tahakkuk esasına değil genellikle nakit esasına göre kayıt yapılmakta olup, genel kabul görmüş muhasebe standartlarına göre hazırlanmış finansal tablolarda yer alan vergi öncesi kar rakamı ile dönemin vergi yükümlülüğü arasındaki oransal ilişki cari vergi oranlarını temsil etmemektedir⁶.

Muhasebe karı ile mali karın hesaplanış amacında görülen ve yukarıda açıklanan farklılık muhasebe standartları ile vergi mevzuatı arasında işlemlerin muhasebeleştirilmesine ilişkin farklılıkların oluşmasına sebep olmakta, dolayısıyla finansal raporlama kuralları çerçevesinde hesaplanan muhasebe karı ile vergi mevzuatı çerçevesinde hesaplanan vergiye tabi kar birbirinden farklı olabilmektedir. Bu nedenle de TMS 12’de muhasebe karı ve mali kar kavramları ayrıştırılmıştır.

⁶ Hale ORUÇ, “12 Numaralı Uluslararası Muhasebe Standardına Genel Bir Bakış (Income Taxes – Gelir Vergilerinin Muhasebeleştirilmesi” Mali Pusula, Yıl:2, Sayı:19, Temmuz:2006 s.104

1.1.2. Gelir Vergisi Hesaplanmasına İlişkin Düzenlemeler

TMS 12'nin amacı; kurum kazancı üzerinden hesaplanan gelir vergilerinin muhasebeleştirilmesini düzenlemektir. Bu çerçevede TMS 12'de kurum kazancı kavramı muhasebe karı-mali kar ayırımına giderek netleştirildikten sonra, gelir vergisi tanımlanmıştır.

TMS 12'nin uygulanmasında gelir vergileri, vergiye tabi gelir üzerinden hesaplanan bütün yurt içi ve yurt dışı vergileri içerir. Standart uyarınca gelir vergileri aynı zamanda bağlı ortaklık, iştirak ve iş ortaklıklarının raporlayan işletmeye kar dağıtımlarında kaynakta kesinti suretiyle ödenen vergileri de kapsar⁷.

Vergiye tabi kar açısından o döneme ait ödenecek gelir vergisi veya mali zarar nedeniyle o döneme ait kazanılacak gelir vergisi ise Standartta "**dönem vergisi**" olarak tanımlanmıştır.

Gelir vergisi vergiye tabi kar esas alınarak hesaplandığı için Standartta yer alan tanımlardan yola çıkarak gelir vergilerinin hesaplanmasında vergi otoriteleri tarafından konulan kuralların esas alınacağını söylemek mümkündür. Ülkemizde Maliye Bakanlığı yetkili vergi otoritesi konumunda olup, vergiye ilişkin mevzuat Maliye Bakanlığı tarafından hazırlanmaktadır. Mevcut durumda vergiye tabi karın

⁷ TMS 12, Paragraf 2

belirlenmesinde esas alınacak temel düzenleme 10/01/1961 tarih ve 10703-10705 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren 213 sayılı Vergi Usul Kanunu’dur. Ticaret şirketleri kanuni defterlerini VUK ile belirlenen esaslara göre tutmakla⁸ ve kanuni defterlerinde yer alan kayıtlar esas alınarak hesaplanan vergiye tabi kar üzerinden %20 oranında kurumlar vergisi ödemekle yükümlüdürler⁹. İşletmeler tarafından vergiye tabi karın ve gelir vergisinin hesaplanmasında VUK’un yanı sıra Maliye Bakanlığı tarafından yayımlanan yönetmelik ve uygulama tebliğleri de esas alınır.

1.1.3. Verginin Ertelenmesi Kavramı

Finansal raporlama yapan işletmeler, bir varlığı veya borcu muhasebeleştirdiğinde bunların defter değerleri kadar bu varlıktan ileride fayda temin edileceğini, borcun ise ödeneceğini beklerler. Eğer defter değerleri tutarında ileride fayda elde edildiği veya borç ödendiğinde ödenecek vergiler, bu faydanın elde edilmesi veya borcun ödenmesinin vergisel etkisinin olmadığı duruma göre fazla veya az olacaksa; TMS 12, bazı istisnai durumların dışında, işletmenin ertelenmiş vergi borcu veya ertelenmiş vergi alacağı muhasebeleştirmesini zorunlu kılar¹⁰.

⁸ VUK Madde 172

⁹ Kurumlar Vergisi Kanunu Madde 32: "Kurumlar vergisi, kurum kazancı üzerinden % 20 oranında alınır."

¹⁰ TMS 12, Amaç paragrafı

Vergi mükellefinin vergi kanunlarına göre ortaya çıkan vergisinin ödenmesini gelecek dönemlere erteleyebilmesi “*verginin ertelenmesi*” olarak tanımlanır. Teoride vergi mükellefiyeti ortaya çıktığı dönemde yerine getirilmelidir. Ancak uygulamada belirli bir döneme ilişkin vergi mükellefiyetinin ertelenmesi mümkündür. Örneğin kurumlar vergisi mükellefleri açısından azalan bakiyeler yöntemine göre amortisman ayrılmasına izin verilmesi verginin ertelenmesine imkan veren bir uygulamadır. Çünkü azalan bakiyeler yöntemi ile cari dönemde daha yüksek amortisman ayrılması vergilendirilebilir gelirin azalmasına ve sonraki dönemlerde daha düşük amortisman ayrılması ise vergilendirilebilir gelirin artmasına yol açar. Bu şekilde cari dönemde ödenmesi gereken vergi sonraki dönemlere ertelenir. Mükelleflerinin vergi kanunlarından doğan cari dönem mükellefiyetlerini gelecek dönemlere erteleme imkanlarını kullanarak verginin ertelenmesi uygulamaları ile gelir ve gider yönetimi yapılmakta ve finansal tablolarda yer alan kar rakamının farklılaşması sağlanmaktadır. Muhasebe açısından bir işletmenin belirli bir döneme ilişkin performans ölçütü kardır. Bu çerçevede finansal tabloların tam olarak işletmenin performansını yansıtabilmesi açısından vergi erteleme uygulamalarının kar rakamı üzerindeki etkileri yansıtacak şekilde raporlama yapılması gerekmektedir¹¹.

Ertelenmiş vergi, vergi otoritesinin çoğu kez ekonomik bir gerekçesi olmadan sosyal kaygılarla getirdiği düzenlemelerden arındırılmış bir şekilde finansal tabloların

¹¹ Seda ERPEK, (2007) “Ertelenen Vergi ve Ertelenen Verginin Finansal Tablolarda Raporlanması”, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, s.36

ortaklıkların belirli bir dönemdeki finansal durumunu ve faaliyetlerinin sonucunu tam olarak ortaya koyabilmesi ve finansal tabloların şeffaf olması için getirilmiş bir kavramdır. Ayrıca ertelenmiş vergi düzenlemeleri ile ülkeden ülkeye hatta aynı ülke içinde farklılaşan vergi otoritesinin getirdiği düzenlemelerin finansal tablolar üzerindeki etkisini gidererek finansal tabloların karşılaştırılabilir olmasını sağlar¹².

TMS 12'nin çıkış noktası, işletmelerin karları üzerinden ödedikleri verginin işletme açısından bir gider olduğunun kabulü varsayımına dayanmaktadır. Çünkü ödenen vergi, dağıtım tabii net karı azaltmaktadır ve bu bağlamda, vergi gideri, vergi yasalarının ödenmesini talep ettiği tutar olarak değil, mevzuatımızdan farklı olarak ticari kar üzerinden hesaplanan vergi gideri kadar olmalıdır¹³.

Ertelenmiş vergi kavramının amacı, literatürde dönemsellik ilkesi ile ilişkilendirilmiştir. Dönemsellik ilkesi, işletmenin sürekli olması nedeniyle sınırsız kabul edilen ömrünün, belli dönemlere bölünmesi ve her dönemin faaliyet sonuçlarının diğer dönemlerden bağımsız olarak saptanmasını ifade etmektedir¹⁴. Bu kapsamda bir dönemde yapılan işlemlerin tüm vergisel sonuçları da, vergi otoriteleri tarafından kabul edildikleri döneme bakılmaksızın, ilgili dönemde dikkate alınmalı ve o dönemin hesaplarına yansıtılmalıdır. Nitekim, TMS 12, vergiyi

¹² Seda ERPEK, a.g.t. s.106

¹³ Remzi Örtün, Hasan Kaval, Aydın Karapınar, "Türkiye Muhasebe-Finansal Raporlama Standartları (TMS-TFRS) Uygulama ve Yorumları", 2. Baskı, Gazi Kitabevi, Ankara, 2008, s.158

¹⁴ Mehmet GÜVEN, Vergi Mevzuatımızda Dönemsellik ve Tahakkuk İlkesi, <http://www.batiymm.com.tr/5/2007/07-27.htm> Erişim tarihi: 30.09.2009

işletmenin katlandığı bir gider unsuru olarak ele almakta ve verginin ilgili olduğu gelir ve giderlerle aynı dönemde tahakkuk ettirilerek muhasebeleştirilmesini öngörmektedir¹⁵. Bu çerçevede, ertelenmiş vergi kavramının muhasebenin tahakkuk esası ile ilişkili olduğunu söylemek de mümkündür. Finansal tabloların sunuluşuna ilişkin 1 numaralı Türkiye Muhasebe Standardı uyarınca işletmeler, nakit akış tablosu hariç tüm finansal tablolarını muhasebenin tahakkuk esasına göre düzenlerler¹⁶. Muhasebenin tahakkuk esası, muhasebenin temel varsayımlarından biri olup TMSK tarafından yayımlanan Kavramsal Çerçeve ile açıklanmıştır. Buna göre, işlemlerin ve diğer olayların etkisi, nakit veya nakit benzerleri alındığında veya ödendiğinde değil, bu işlem ve olaylar olduğu zaman tahakkuk ettirilir ve ilgili oldukları dönemin muhasebe kayıtlarına kaydedilerek o dönemin finansal tablolarında raporlanır¹⁷. Başka bir deyişle tahakkuk ilkesi, gelir ve giderlerin tahsil edildikleri veya ödendikleri döneme bakılmaksızın, maliyet veya tutar itibarıyla kesinleştikleri dönemin gelir ve gideri olarak dikkate alınmasını ifade etmektedir¹⁸. Bu çerçevede işlemlerin vergisel etkileri de, ertelenmiş vergi alacağı ya da borcu tahakkuk ettirmek suretiyle, işlemin vergisel sonuçlarının nakdi olarak oluşacağı gelecek dönemlerde değil, işlemin vergisel sonuçlarının muhasebe açısından tahakkuk ettiği cari dönemde raporlanır.

¹⁵ Tunç KÖSE ve Emrah FERHATOĞLU, "Gelir Vergilerine İlişkin Türkiye Muhasebe Standardı (TMS 12) Kapsamında Sabit Kıymet Yenileme Uygulamasının Değerlendirilmesi", Muhasebe ve Denetime Bakış, Eylül 2009, s.63

¹⁶ TMS 1, Paragraf 27

¹⁷ TMSK Kavramsal Çerçeve, p.22

¹⁸ Mehmet GÜVEN, Vergi Mevzuatımızda Dönemsellik ve Tahakkuk İlkesi, <http://www.batiymm.com.tr/5/2007/07-27.htm> Erişim tarihi: 30.09.2009

1.1.4. Geçici ve Sürekli Farkların Oluşumu

Finansal raporlama kuralları ile vergi mevzuatı arasındaki farklılıklar işletmelerin muhasebe karı ile vergiye tabi karlarının farklılaşmasına yol açmaktadır. Zira finansal raporlama standartları ile belirlenen muhasebeleştirme ve değerlendirme usulleri vergi mevzuatı ile getirilenlerden farklılık gösterebilmektedir.

Muhasebe kavram ve ilkelerine göre döneme ait bütün gelir ve giderler karşılaştırılarak muhasebe karı tespit edilir. Vergi yasalarında ise bazı giderlerin vergiye matrah olan kardan indirilmesini önleyen, bazı gelirlerin de vergiden muaf ya da istisna olmasını sağlayan hükümler bulunmaktadır¹⁹.

Muhasebe karı ile mali kar arasındaki farklılığa yol açan unsurlar sürekli veya geçici olarak ortaya çıkarlar. Burada süreklilik ya da geçicilik ayrımı, farklılıkların uzun vadede ortadan kalkıp kalkmamasına bağlı olarak yapılmaktadır.

Sürekli farklar, ticari veya mali karın ikisinden birinin hesaplanmasında gelir veya gider olarak kabul edilen, ancak diğerinin hesaplanmasında hiçbir zaman gelir veya gider olarak kabul edilemeyecek unsurlardır. Bu farklar bir dönemin vergilendirilebilir karı ile muhasebe karı arasında belli bir dönemde yürürlükteki

¹⁹ Ümit GÜCENME ve Aylin Poroy ARSOY, "Vergilerin Muhasebeleştirilmesi, Ertelenen Vergi Varlık ve Yükümlülükleri" Muhasebe ve Denetime Bakış, Yıl:6, Sayı:21, Ocak 2007, s.2

vergi mevzuatı sonucunda ortaya çıkar ve sonraki dönemlerde ortadan kalkmaz²⁰. Bu farklar sonraki dönemlerde ortadan kalkmayacağından gelecek dönemlerin vergi giderini etkilemez, bu nedenle de ertelenmiş vergi oluşturmaz. Sürekli farklar sadece cari yıl muhasebe karına vergi oranının uygulanması ile bulunan vergi giderini etkiler, fakat gelecekteki vergi tutarını değiştirmez. Sürekli fark yaratan gelir ve giderlerin ne cari dönemde, ne de gelecek dönemlerde bir vergi alacağı veya borcu yaratması söz konusu değildir²¹. Sürekli farklar, genel olarak mevzuatımızda yer alan kanunen kabul edilmeyen giderler ile vergiden istisna olan ve o dönemde bu istisnadan yararlanmış kazançları içermektedir²².

Sürekli farklara neden olan giderlere; örtülü sermaye üzerinden ödenen veya hesaplanan faiz ve kur farkları, her türlü para ve vergi cezaları, ihraç edilen menkul kıymetlerin itibari değerinin altında satışından doğan zararlar ve bunlara ilişkin ödenen komisyonlar, işletmenin esas faaliyet konusu dışındaki motorlu deniz ve hava taşıtlarının her türlü gideri ve bunların amortismanları örnek gösterilebilir. Sürekli farklara neden olan gelirlere ise; iştirak edilen tam mükellef kurumlardan elde edilen kar payları, yasal sınırları aşmayan bağış ve yardımlar, yurtdışında yapılan inşaat, onarım, montaj işleri ile teknik hizmetlerden sağlanan kazançlar örnek gösterilebilir²³.

²⁰ Nalan AKDOĞAN, a.g.m. s.2

²¹ Fulya SEVİNÇ, "12 Numaralı Uluslararası Muhasebe Standardı ve Diğer Ülkelerdeki Uygulamaları Çerçevesinde Ertelenmiş Vergi ve Finansal Tablolara Yansımaları", TCMB Uzmanlık Tezi, Haziran 2003, s.74

²² Erdoğan ARSLAN, "TMS 12-Gelir Vergileri" UFRS-UMS Uyumlu Türkiye Muhasebe Standartları Uygulaması (Yorum-Açıklama-Örnekler)", Editörler: Necdet SAĞLAM, Salim ŞENGEL ve Bünyamin ÖZTÜRK, Maliye ve Hukuk Yayınları, Ankara, Mart 2007, s.305

²³ Tunç KÖSE ve Emrah FERHATOĞLU, a.g.m., s.52

Geçici farklar ise Standartta bir varlığın veya borcun finansal raporlama standartlarına göre belirlenen bilançodaki defter değeri ile bunların vergi açısından taşıdıkları değerler arasındaki farklar olarak tanımlanmıştır²⁴.

Bazı geçici farklar, gelir veya giderin bir dönemin muhasebe karına dahil edilmiş olmasına rağmen vergiye tabi karın hesabında farklı bir dönemde dikkate alınmış olmasından kaynaklanmaktadır ve bu farklar zamanlama farkı olarak adlandırılmaktadır²⁵. Geçici farklar, zamanlama farklarının yanında varlık ve yükümlülüklerin kayıtlı değeri ile vergiye esas değeri arasındaki farklılıkları da kapsamaktadır²⁶. Buna göre geçici farklar temelde aşağıdaki iki durumda oluşmaktadır²⁷:

- Muhasebe standartları ve vergi yasaları arasında varlık ve kaynakların değerlendirme ölçülerinin aynı olmamasından kaynaklanan farklar,
- Muhasebe standartları ve vergi yasaları arasında gelir ve giderlerin tanınma dönemlerinin aynı olmamasından kaynaklanan farklar (zamanlama farkları).

²⁴ TMS 12, P. 5

²⁵ Robert F. MEIGS ve diğerleri, "Accounting: The Basis for Business Decisions" Mc Graw Hill, 10. Baskı, s.736

²⁶ Tunç KÖSE ve Emrah FERHATOĞLU a.g.m., s.52

²⁷ Ümit Gücenme ve Aylin Poroy Arsoy, "Vergilerin Muhasebeleştirilmesi, Ertelenen Vergi Varlık ve Yükümlülükleri" Muhasebe ve Denetime Bakış, Yıl:6, Sayı:21, Ocak 2007, s.4

Geçici farklar kapsamında ele alınan zamanlama farkları ise dört farklı şekilde ortaya çıkmaktadır. Bunlar²⁸;

- Aynı hesap döneminde muhasebe kurallarına göre gelir olmayan fakat vergi mevzuatına göre mali kara dahil edilen kalemler,
- Aynı hesap döneminde muhasebe kurallarına göre gelir olan fakat vergi mevzuatına göre mali kara dahil edilmeyen kalemler,
- Aynı hesap döneminde muhasebe kurallarına göre gider olmayan fakat vergi mevzuatına göre mali karın saptanmasında indirilen giderlere dahil edilen kalemler,
- Aynı hesap döneminde muhasebe kurallarına göre gider olan fakat vergi mevzuatına göre mali karın saptanmasında indirilen giderlere dahil edilmeyen kalemler,

Olarak sayılırlar.

Geçici farklar vergiye tabi geçici farklar veya indirilebilir geçici farklar olmak üzere iki şekilde oluşabilir.

Vergiye tabi geçici farklar²⁹; gelecek dönemlerde faydalanma veya ödeme yapıldığında o dönemlerin vergiye tabi karını veya zararını belirlerken vergiye tabi tutarlar oluştururlar³⁰.

²⁸ Erdoğan ARSLAN, a.g.e. s.302

Vergiye tabi geçici farkların oluşması için işlemle ilgili kayıtlı değer in vergiye esas değerden farklılaşması gerekmekte olup, varlıklar, yükümlülükler, gelirler ve giderler için vergiye tabi geçici fark oluşturma koşulları aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

Vergiye tabi geçici farklar ³¹	
Varlıklar için geçici farklar	Kayıtlı (defter) değeri > Vergiye esas değer
Yükümlülükler için geçici farklar	Kayıtlı (defter) değeri < Vergiye esas değer
Gelirler için geçici farklar	Kayıtlı (defter) değeri > Vergiye esas değer
Giderler için geçici farklar	Kayıtlı (defter) değeri < Vergiye esas değer

Aşağıdaki işlemler vergilendirilebilir geçici farklara örnek olarak verilebilir³²:

- Ticari karın hesaplanmasında dikkate alınan faiz ve benzeri giderlerin, mali karın hesaplanmasında tahsil edildiklerinde dikkate alınması,
- Muhasebe karı için hesaplanan amortisman giderinin, mali kara yansıtılan amortisman giderinden düşük olması,
- Muhasebe karı hesaplanırken aktifleştirilen giderlerin, ticari karın hesaplanmasında sonraki dönemler süresince amortisman tabi tutulmak suretiyle gidere dönüştürülmesi, ancak mali karın hesaplanmasında olduğu dönemde tamamının indirim konusu yapılması.

²⁹ Vergiye tabi geçici farklar terimi için literatürde vergilendirilebilir geçici fark terimi de kullanılmaktadır.

³⁰ TMS 12, Paragraf 5

³¹ Tunç KÖSE ve Emrah FERHATOĞLU, a.g.m. s.54

³² Nalan AKDOĞAN, a.g.m., s.3

Ortaya çıkan vergiye tabi geçici farklar, gelecek dönemlerde işletmenin ödeyeceği verginin artmasına sebep olacaklarından vergiye tabi geçici farklar üzerinden ertelenmiş vergi borcu hesaplanır ve muhasebeleştirilir³³. Vergiye tabi geçici farklar üzerinden gelecek dönemlerde ödenecek gelir vergileri için Standartta “**ertelenmiş vergi borçları**” ifadesi kullanılmış olup ertelenmiş vergi borçlarının ne şekilde muhasebeleştirildiği çalışmanın izleyen bölümlerinde açıklanacaktır. Literatürde ise “ertelenmiş vergi borçları” yerine “ertelenmiş vergi yükümlülükleri” terimi de kullanılmaktadır.

İndirilebilir geçici farklar ise gelecek dönemlerde faydalanma veya ödeme yapıldığında o dönemlerin vergiye tabi karını veya zararını belirlerken vergi matrahından indirilebilir tutarlardır³⁴.

İndirilebilir geçici farkların oluşması için işlemle ilgili kayıtlı değerin vergiye esas değerden farklılaşması gerekmekte olup, varlıklar, yükümlülükler, gelirler ve giderler için indirilebilir geçici fark oluşturma koşulları aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

³³ Mehmet Akif TUNÇ, a.g.m., s.61

³⁴ TMS 12, Paragraf 5

İndirilebilir geçici farklar ³⁵	
Varlıklar için geçici farklar	Kayıtlı (defter) değeri < Vergiye esas değer
Yükümlülükler için geçici farklar	Kayıtlı (defter) değeri > Vergiye esas değer
Gelirler için geçici farklar	Kayıtlı (defter) değeri < Vergiye esas değer
Giderler için geçici farklar	Kayıtlı (defter) değeri > Vergiye esas değer

Aşağıdaki işlemler indirilebilir geçici farklara örnek olarak verilebilir³⁶:

- Ticari karın hesaplanmasında gider olarak dikkate alınan, fakat mali karın belirlemede ancak işletme tarafından ödendiğinde indirim konusu yapılabilen kıdem tazminatı karşılıkları,
- Ticari kar hesaplanırken menkul kıymetlerin borsa değerine göre, mali kar hesaplanırken ise maliyet değeri ile değerlendirilmesi sonucunda oluşan değer azalış zararları.

İndirilebilir geçici farklar, gelecek dönemlerde işletmenin ödemekle yükümlü olacağı vergi yükünü azaltırlar, bu nedenle de indirilebilir geçici farklar için ertelenmiş vergi varlığı hesaplanarak muhasebeleştirilir³⁷. İndirilebilir geçici farklar, gelecek dönemlere devreden kullanılmamış mali zararlar ve vergi avantajları nedeniyle gelecek dönemlerde geri kazanılacak olan gelir vergisi tutarları

³⁵ Tunç KÖSE ve Emrah FERHATOĞLU, a.g.m. s.55

³⁶ Nalan AKDOĞAN, a.g.m., s.3

³⁷ Abbas Ali MİRZA, Graham J HOLT, Orrell MAGNUS, (2006) "International Financial Reporting Standards Workbook and Guide" Wiley, s.65

“ertelenmiş vergi varlıkları” olarak ifade edilmektedir. Ertelenmiş vergi varlıklarının ne şekilde muhasebeleştirildiği çalışmanın izleyen bölümlerinde açıklanacaktır.

Geçici farklara ilişkin olarak belirtilmesi gereken bir başka husus ise vergi mevzuatınca esas alınan değer ile finansal raporlama standartlarına göre finansal tablolarda yer alan değer arasındaki geçici farkların işletmenin tüm hayatı topluca ele alındığında ortadan kalkacak olmasıdır. Örneğin, kıdem tazminatı karşılığı ayrılan dönemde ticari kar ayrılan karşılık tutarı kadar azalırken mali kar etkilenmemektedir. Ödeme yapıldığı dönemde ise bu ödeme kar/zarar hesabından değil de karşılık hesabından ödenmekte, böylece ödeme yapılan dönemde ticari kar mali kardan ödeme tutarı kadar yüksek olmaktadır. Burada önceki dönemde indirim kabul edilmeyen ve vergi matrahına eklenen bir giderin vergi düzenlemelerince daha sonraki bir dönemde indirilecek hale gelmesi ve matrahtan indirilmesi, bir başka deyişle vergi düzenlemelerinde dönemsel olarak tanınmayan ve gelirden düşülemeyen gider için peşin vergi ödenmesi ve daha sonra aynı giderin vergi düzenlemelerince gider olarak kabul edilmesi nedeniyle matrahtan indirilerek mahsubunun yapılması söz konusudur. Dolayısıyla karşılığın ayrıldığı dönem ile ödendiği dönemleri topluca düşündüğümüzde ticari karla mali kar eşit olacaktır³⁸. Bu durum aşağıdaki örnekle açıklanabilir:

³⁸ Hale ORUÇ, a.g.m., s.106

Örnek³⁹: 2007 yılında A işletmesi B işletmesi ile bir bina yapımı ile ilgili olarak sözleşme yapmış ve aynı yıl bina yapımına başlanmıştır. 2007 yılında A işletmesinin sözleşme dolayısıyla B işletmesine 240.000 TL ödemesine karar verilmiş, ödeme ise 2008 yılında yapılmıştır. A işletmesinin tabi olduğu vergi düzenlemesine göre harcama tahakkuk ettiği yılın değil, ödendiği yılın gideri sayılmaktadır. Vergi düzenlemelerine göre A işletmesinin 2007 ve 2008 yıllarındaki kar/zarar durumunu gösteren tablo aşağıdaki gibidir:

	2007	2008	2007 ve 2008
Harcama Tutarı	0	-240.000	
Vergi Geliri (%10)	24.000	0	
Net Kar/Zarar	24.000	-240.000	-216.000

24.000 TL tutarındaki vergi gelirinin kaynağını 240.000 TL tutarındaki harcama oluşturmasına rağmen vergi düzenlemelerine göre vergi geliri ve kaynağı olan harcama farklı dönemlerde tahakkuk etmektedir. Söz konusu vergi indirimi ve kaynağı olan harcamanın eşleştirilmesi gerekmektedir. Bu çerçevede ertelenmiş vergi uygulaması dikkate alınarak A işletmesinin 2007 ve 2008 yıllarındaki kar/zarar durumunu gösteren tablo aşağıda yer almaktadır:

	2007	2008	2007 ve 2008
Harcama Tutarı	0	-240.000	
Vergi Geliri (%10)	24.000	0	
Ertelenmiş Vergi	-24.000	24.000	
Net Kar/Zarar	0	-216.000	-216.000

³⁹ Seda ERPEK, a.g.t., s.40

Ertelenen vergi kullanılarak vergi düzenlemeleri çerçevesinde sağlanan 24.000 TL'lik vergi geliri bir sonraki yıla yani ileriye taşınmış, böylece harcama ile harcamadan kaynaklanan vergi geliri eşleştirilmiştir. Vergi düzenlemelerine göre oluşturulan tabloda A işletmesinin binayı aslında 216.000 TL'ye mal ettiği hususu tam olarak gözükmemektedir.

1.1.5. Ertelenmiş Vergi Borçlarının ve Ertelenmiş Vergi Varlıklarının Muhasebeleştirilmesi

1.1.5.1. Ertelenmiş Vergi Borçlarının Muhasebeleştirilmesi

Bir varlığın muhasebeleştirilmesi işlemi, ilgili varlığın defter değerinin bir ekonomik yarar olarak işletmeye gelecek dönemlerde geri kazanılacağını gösterir. Eğer varlığın defter değeri onun vergiye esas değerini aşarsa, bu varlık nedeniyle ileride muhasebe karının tespitinde gider yazılabilecek tutar vergi mevzuatına göre gider yazılabilecek tutarı aşıyor demektir. Bu fark, vergiye tabi bir geçici farktır; sonuçta oluşan gelir vergilerini gelecek dönemlerde ödeme yükümlülüğü ise bir ertelenmiş vergi borcudur. İşletme bu varlığın defter değerini geri kazandıkça vergilendirilebilir geçici fark tersine dönecek ve vergiye tabi kar ortaya çıkacaktır. Bu durumda, işletmeden vergi ödemeleri şeklinde ekonomik fayda çıkışı olacaktır. Bu

nedenle, TMS 12 aşağıda açıklanan bazı istisnai haller haricindeki tüm durumlarda ertelenmiş vergi borcu muhasebeleştirilmesini zorunlu kılar⁴⁰.

TMS 12 uyarınca aşağıdaki durumlarda meydana gelen geçici farklar için ertelenmiş vergi borcu muhasebeleştirilmez⁴¹:

(a) Şerefiyenin ilk muhasebeleştirilmesi sırasında⁴²; veya

(b) Aşağıdaki işlemler sonucunda oluşan bir varlık veya borcun ilk muhasebeleştirilmesi sırasında:

(i) İşletme birleşmesi niteliğinde olmayan işlemler; ve

(ii) Oluşmasının ne muhasebe karını ne de vergiye tabi karı (mali zararı) etkilemediği işlemler.

Ayrıca, bağlı ortaklıklar, şubeler, iştirakler ve iş ortaklıklarındaki yatırımlar ile ilgili olarak ortaya çıkan vergiye tabi geçici farklar için, ertelenmiş vergi borcu muhasebeleştirilir.

⁴⁰ TMS 12, paragraf 16

⁴¹ TMS 12, paragraf 15

⁴² Çoğu ülkedeki vergi yasaları, şerefiyenin amortismanının vergilendirilebilir bir gider olarak indirilmesini uygun görmemektedir. Dolayısıyla, şerefiyenin vergi değeri sıfırdır. Şerefiyenin kayıtlı değeri ile onun sıfır olan vergi değeri arasındaki fark vergilendirilebilir geçici farktır ve ertelenen vergi yükümlülüğu ortaya çıkmaktadır. Ancak, bu Standart bu şekilde ortaya çıkan ertelenen vergi yükümlülüğünün muhasebeleştirilmesine izin vermemektedir çünkü şerefiye bir fazlalıktır ve ertelenen vergi yükümlülüğünün belirlenmesi şerefiyenin kayıtlı değerini daha da artırmaktadır. (Hale ORUÇ, a.g.m. s.107)

Ertelenmiş vergi borçlarının muhasebeleştirilmesi aşağıda iki adet örnekle açıklanmaktadır:

Örnek 1: Ertelenmiş Vergi Borçlarının Muhasebeleştirilmesi

Bir işletmenin alım satım amacıyla elde tuttuğu ve borsada işlem gören hisse senetlerinin maliyeti 100.000 TL'dir. Söz konusu hisse senetlerinin dönem sonunda borsadaki fiyatı esas alınarak hesaplanan değeri ise 125.000 TL'dir. Muhasebe kayıtlarına yansıtılan 25.000 TL tutarındaki değer artışı yürürlükteki vergi mevzuatı uyarınca mali karın hesaplanmasında dikkate alınamamaktadır. Geçerli vergi oranı %20'dir. Bu durumda işletmenin aktifinde yer alan hisse senetlerinin;

Kayıtlı (defter) değeri: 125.000 TL

Vergiye esas değeri: 100.000 TL'dir.

Varlıklar için "Kayıtlı (defter) değeri > Vergiye esas değer" olması durumunda aradaki fark (değer artışı tutarı) vergiye tabi bir geçici farktır ve söz konusu tutar için ertelenmiş vergi borcu muhasebeleştirilmelidir. Zira hisse senetlerin defter değerinin maliyeti aşan tutarı olan 25.000 TL'lik kısmı, söz konusu hisse senetleri işletmeden çıkarıldığında (satıldığında) kar olarak realize edilecek ve elde edilen kar üzerinden (satış döneminde) işletme vergi ödemekle yükümlü olacaktır. Bu nedenle söz konusu aşan kısım işletme için ileride vergi yükümlülüğü doğuracak olup, bu yükümlülüğün TMS 12 uyarınca cari dönemde muhasebeleştirilmesi amaçlanmaktadır.

Ertelenmiş Vergi Borcu = 25.000 TL * %20 = 5.000 TL

----- / -----

Dönem Karı Vergi Karşılığı 5.000 TL

Ertelenmiş Vergi Borcu 5.000 TL

----- / -----

Örnek 2: Ertelenmiş Vergi Borçlarının Muhasebeleştirilmesi

Bir işletme araştırma ve geliştirme amacıyla cari dönemde 50.000 TL tutarında harcama yapmıştır. Muhasebe kayıtlarına aktifleştirilerek yansıtılan söz konusu araştırma ve geliştirme giderleri, yürürlükteki vergi mevzuatı uyarınca mali karın tespitinde indirim konusu yapılmaktadır. Geçerli vergi oranı %20'dir. Bu durumda işletmenin gelir tablosunda yapılan araştırma ve geliştirme giderlerinin;

Kayıtlı (defter) değeri: 0 TL

Vergiye esas değeri: 50.000 TL'dir.

Giderler için "Kayıtlı (defter) değeri < Vergiye esas değer" olması durumunda aradaki fark vergiye tabi bir geçici farktır ve söz konusu tutar için ertelenmiş vergi borcu muhasebeleştirilmelidir. Zira cari dönemde mali karın tespitinde matrahtan indirilen söz konusu gider tutarı işletmenin cari dönemde ödeyeceği vergi tutarını düşürmüştür ancak aktifleştirilen harcama tutarı ileriki yıllarda giderleştirildiğinde

mali kardan indirilemeyecek ve işletme vergi ödemekle yükümlü olacaktır.

Ertelenmiş Vergi Borcu = 50.000 TL * %20 = 10.000 TL

----- / -----	
Dönem Karı Vergi Karşılığı	10.000 TL
Ertelenmiş Vergi Borcu	10.000 TL
----- / -----	

1.1.5.2. Ertelenmiş Vergi Varlıklarının Muhasebeleştirilmesi

Bir borcun muhasebeleştirilmesi bu borcun defter değeri tutarında bir ekonomik fayda içeren kaynakların gelecek dönemlerde işletmeden çıkacağını ve borcun böylece kapatılacağını gösterir. Kaynaklar işletmeden çıkarken, bunların tutarlarının tamamı veya bir kısmı borcun muhasebeleştirildiği dönemden sonra gelen, çıkışların olduğu dönemlerin vergiye tabi karının tespitinde gider olarak indirilebilir. Böyle durumlarda, bir borcun defter değeri ile vergiye esas değeri arasında geçici bir fark doğar. Buna bağlı olarak da, ileriki dönemlerde bu farka ilişkin borç tutarının vergiye tabi karın tespitinde gider olarak indirilmesine izin verildiğinde geri kazanılacak vergileri ifade eden bir ertelenmiş vergi varlığı oluşur. Benzer şekilde, eğer bir varlığın defter değeri vergiye esas değerinden daha az ise,

aradaki fark ilerideki dönemlerde geri kazanılacak vergileri belirten ertelenmiş vergi varlığının doğmasına neden olur⁴³.

Vergisel açıdan indirilebilir gider niteliğindeki bütün geçici farklar için, ileriki dönemlerde bu giderlerin indirilmesine yetecek kadar vergiye tabi gelir oluşacağı muhtemel olması koşuluyla ve ertelenmiş vergi varlığının aşağıda sayılan işlemler sonucunda bir varlık veya borcun ilk muhasebeleştirilmesinden kaynaklanmamış olması halinde ertelenmiş vergi varlığı muhasebeleştirilir⁴⁴.

(a) İşlem bir işletme birleşmesi değildir; ve

(b) İşlem, ne muhasebe karını ne de vergiye tabi karı (mali zararı) etkilemektedir.

İndirilebilir geçici farklar ilerideki dönemlerde iptal edildiğinde o dönemlerin vergiye tabi karlarından indirilecek giderler oluşur. Ödenecek vergide meydana gelecek azalmalar şeklinde işletmeye geri dönecek olan ekonomik fayda ancak işletmenin indirimlerin yapılabileceği tutarlarda vergiye tabi gelir elde etmesine bağlıdır. Bu nedenle bir işletmenin ertelenmiş vergi varlığı muhasebeleştirilmesi için indirilebilir geçici farkların düşülebileceği kadar vergiye tabi gelir elde edeceğinin muhtemel olması gerekir.

⁴³ TMS 12, Paragraf 25

⁴⁴ TMS 12, Paragraf 24

İndirilebilir geçici farklardan faydalanmaya yetecek tutarda mali karın oluşacağı konusunda ikna edici kanıt sunabilmesi ya da yeterli vergilendirilebilir geçici farkların bulunması halinde sonraki dönemlere taşınan mali zararlar ile vergi indirim ve istisnaları üzerinden vergi varlığı oluşturulur. Sonraki dönemlerde indirilebilir geçici farkların bir kısmının mali kardan düşülmesine olanak verecek ölçüde mali karın oluşması bekleniyorsa, sadece kullanılacak kısma ilişkin ertelenmiş vergi varlığı oluşturulur⁴⁵.

Standartta gelecek dönemlerde indirilebilir geçici farklardan faydalanmaya yetecek kadar mali karın oluşacağının muhtemel olduğunun belirlenmesi ile ilgili tahmin yapılırken dikkate alınması gereken hususlar belirtilmiş ve bunun için işletmelerin vergi planlaması yapması, ertelenmiş vergi aktiflerinin vergi mevzuatında öngörülen sürede itfa edilebileceğini gösterir detaylı iş planları hazırlaması zorunlu tutulmuştur⁴⁶.

Ertelenmiş vergi varlıklarının muhasebeleştirilmesi aşağıda iki örnekle açıklanmaktadır.

Örnek 1: Ertelenmiş Vergi Varlıklarının Muhasebeleştirilmesi

Bir işletmenin 1.500.000 TL değerinde maddi duran varlığı bulunmakta olup, söz konusu varlıklar için muhasebe kayıtlarında esas alınan amortisman süresi 10 yıl

⁴⁵ Ümit GÜCENME ve Aylin POROY ARSOY, a.g.m., s.10

⁴⁶ Ümit GÜCENME ve Aylin POROY ARSOY, a.g.m., s.11

Eğer farklı gelir seviyelerine farklı vergi oranları uygulanması söz konusu ise, geçici farkların tersine döneceği beklenen dönemlerin vergiye tabi kârına (mali zararına) ortalama vergi oranları uygulanarak ertelenmiş vergi borcu ve varlığı hesaplanır⁴⁸. Bu durum mali karın artan veya azalan oranlı vergilendirildiği durumlarda geçerli olmaktadır.

1.1.6. Ertelenmiş Vergi Varlık ve Borçlarının Bilançoda Gösterimi

Ertelenmiş vergi varlık ve borçlarının bilançoda hangi hesap grubu içerisinde sınıflandırılacağına ilişkin olarak TMS 12’de herhangi bir hüküm bulunmamaktadır. Ancak Finansal Tabloların Sunuluşuna İlişkin TMS 1’de ertelenmiş vergi varlıklarının sunumuna ilişkin hükümler yer almaktadır. Buna göre, ertelenmiş vergi varlık ve borçları cari dönem varlık ve borçlarından ayrı olarak gösterilmelidir. İşletmenin finansal tablolarında cari ve cari olmayan varlık ve borçlar ayrımı yapması durumunda ise ertelenmiş vergi varlık veya borcu, cari varlık ya da borç olarak sınıflandırılmamalıdır. Dolayısıyla, ertelenmiş vergi varlığının duran varlıkların içinde, ertelenmiş vergi borçlarının ise uzun vadeli yabancı kaynakların içinde yer alması gerekmektedir⁴⁹.

⁴⁸ TMS 12, Paragraf 47

⁴⁹ Hale ORUÇ, a.g.m., s.113

Ertelenmiş vergi varlık ve borçlarının mahsubu ise aşağıdaki durumlarda mümkündür:

- Dönem vergi varlığı ve vergi borcu için mahsup yapılabilmesi konusunda yasal bir hakkın bulunması ve,

- Ertelenmiş vergi varlığı ve borcunun aynı vergi idaresi tarafından konulan, aynı işletmeyle veya vergilendirilebilir varlıkla ilgili olması⁵⁰.

1.1.7. Vergi Gideri

İşletmenin faaliyet sonuçlarının analiz edilip değerlendirilmesinde, dönem net karı veya zararı tutarının doğru olarak hesaplanması ve işletme performansını gerçeğe uygun olarak yansıtması önem taşır. Dönem net karı; ortakların cari dönem sonunda işletmeden sağladıkları getiriye ifade eder. Bu kar, ortaklara aittir. Bu tutarın bir kısmı işletme bünyesinde yedek olarak bırakılarak özkaynak tutarı artırılırken, bir kısmı temettü olarak ortaklara dağıtılır. Ortaklara temettü olarak dağıtılacak tutarın doğru olarak belirlenmesi, dönem net karı tutarının cari dönem sonuçlarını gerçeğe uygun olarak yansıtması ile olanaklıdır. Dönem karından indirilen “dönem karı vergi ve yasal yükümlülük karşılık gideri” tutarı dönem net kar tutarının büyüklüğünü etkileyen önemli bir unsurdur⁵¹.

⁵⁰ TMS 12, Paragraf 74-76

⁵¹ Nalan AKDOĞAN, a.g.m., s.2

Vergi gideri tutarının hesabında; vergi yasalarına göre hesaplanan mali kar tutarının mı baz alınacağı, yoksa dönemsellik ilkesine dayalı olarak mali kar ile ticari kar arasında ortaya çıkan vergilendirilebilir veya indirilebilir geçici farkların da göz önüne alınarak ertelenen vergi etkilerini de hesaplamak suretiyle cari dönem muhasebe kar tutarının mı baz alınacağı konusu önemlidir⁵².

TMS 12 uyarınca, dönem karının veya zararının belirlenmesinde kullanılacak olan vergi gideri tutarı, dönem vergisi ve ertelenmiş vergi açısından dikkate alınan toplam tutardır⁵³.

Vergi giderinin hesaplanması ve ertelenmiş vergi varlık ve borcunun vergiden sonraki muhasebe karını etkilemesi aşağıdaki şekilde formüle edilebilir⁵⁴:

Vergilendirilebilir geçici fark	X	Vergi oranı*	=	Ertelenmiş vergi borcu	
İndirilebilir geçici fark	}	X	Vergi oranı*	=	(Ertelenmiş vergi varlıkları)
Mali zarar					
Sonraki dönemlere taşınan vergi indirim ve istisnaları					
					<hr/>
					Ertelenen Vergi Gideri (Geliri)
Vergi Gideri (Toplam vergi karşılığı)	=	Dönem Vergi Karşılığı	+	Ertelenen Vergi Gideri (Geliri)	
Vergi sonrası muhasebe karı	=	Muhasebe karı	-	Vergi Gideri	
* Kullanılan vergi oranı vergilendirme döneminde beklenen vergi oranıdır.					

⁵² Nalan AKDOĞAN, a.g.m., s.2

⁵³ TMS 12, Paragraf 5

⁵⁴ Ümit GÜCENME ve Aylin POROY ARSOY, a.g.m. s.5

1.1.8. TMS 12 Uyarınca Kamuya Açıklanacak Hususlar

TMS 12'nin 79-88'inci paragrafları, bu standart uyarınca finansal tablo dipnotlarında kamuya açıklanması gereken hususları içerir. Burada işletmelerin gelir vergileri ile ilgili olarak genel olarak hangi bilgileri kamuya açıklamaları gerektiği belirlendiği gibi; birleşme, şerefiye gibi istisnai nitelikteki işlemleri bulunan işletmelerin de bu işlemlerin vergi etkileri ile ilgili hangi hususları kamuya açıklaması gerektiği düzenlenmiştir.

Çalışmanın ikinci bölümünde yapılacak analizlerde, temel olarak TMS 12'nin 79-88'inci paragrafları arasında belirtilen düzenlemeler esas alınacaktır. Zira işletmelerin kamuya açıklamakla yükümlü oldukları bilgiler anılan paragraflarda düzenlenmiştir. Her bir analizde TMS 12'nin ilgili paragrafına atıfta bulunulacak olup, bu gerekçeyle TMS 12'nin 79-88'inci paragraflarına çalışmanın bu bölümünde ayrıca yer verilmemektedir.

1.2. ERTELENMİŞ VERGİNİN MUHASEBELEŞTİRİLMESİNE İLİŞKİN TMS 12 DIŞINDAKİ DÜZENLEMELER

1.2.1. SPK'nın Seri:XI No:25 Sayılı Sermaye Piyasasında Muhasebe Standartları Hakkında Tebliği

Seri:XI No:25 sayılı Sermaye Piyasasında Muhasebe Standartları Hakkında Tebliği (Seri:XI No:25 Tebliği), SPK tarafından hazırlanmış ve 15/11/2003 tarih ve 25290 sayılı mükerrer Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Seri:XI No:25 Tebliği ile, ihraç ettiği sermaye piyasası araçları bir borsada işlem gören ortaklıkların 01.01.2005 tarihinden itibaren finansal tablolarını anılan Tebliğ'e göre hazırlamaları zorunlu kılınmış, ayrıca dileyen işletmelere, 31.12.2003 tarihinden itibaren Tebliğ hükümlerini uygulama imkanı tanınmıştır. Seri:XI No:25 Tebliği 2008 yılında yayımlanan Seri:XI No:29 sayılı Sermaye Piyasasında Finansal Raporlamaya İlişkin Esaslar Tebliği ile yürürlükten kaldırılmış olmakla birlikte İMKB'de işlem gören şirketler 2005, 2006 ve 2007 yılı finansal tablolarını söz konusu Tebliğ'e uygun olarak hazırlamışlardır.

Seri:XI No:25 Tebliği, hazırlandığı dönemde yürürlükte olan UMS/UFRS esas alınarak hazırlanmıştır. Seri:XI No:25 Tebliği uyarınca şirketler finansal tablolarını ya UMS/UFRS ile önemli ölçüde uyumlu bu Tebliğe veya doğrudan UMS/UFRS'ye göre hazırlama imkanına kavuşmuşlardır.

Seri:XI No:25 Tebliği'nin 28. kısmı kurum kazancı üzerinden hesaplanan vergilere ayrılmıştır. Anılan kısımda yer alan hükümlerin TMS 12 ve UMS 12 ile

önemli ölçüde uyumlu olduğunu söylemek mümkündür. Kullanılan terimler açısından iki düzenleme arasında bazı farklılıklar bulunmaktadır. Örneğin Seri:XI No:25 Tebliği'nde kullanılan "ticari kar" terimi yerine TMS 12'de "muhasabe karı" terimi kullanılmış, Seri:XI No:25 Tebliği'ndeki "ertelenen vergi yükümlülükleri" terimi ise TMS 12'de "ertelenmiş vergi borçları" olarak adlandırılmıştır. Ancak terimlerin tanımları incelendiğinde aynı oldukları gözlemlenmektedir. Diğer taraftan TMS 12'de yer alan açıklayıcı örnekler Seri:XI No:25 Tebliği'nde bulunmamaktadır. TMS 12'den farklı olarak Seri:XI No:25 Tebliği'nin 28. kısmında yüksek enflasyon dönemlerinde yapılacak uygulamalara ilişkin de hükümler yer almaktadır. Seri:XI No:25 Tebliği'nin yürürlüğe girdiği dönemde ülkemizde yaşanan yüksek enflasyon nedeniyle söz konusu hükümlerin eklendiği düşünülmektedir. Ayrıca şerefiyeye ilişkin hükümlerde de iki düzenleme arasında bazı farklılıklar bulunmaktadır. TMS 12'de detaylı olarak yer verilen işletme birleşmelerinden doğan ertelenmiş vergi ve hisseye dayalı ödeme işlemlerinden doğan ertelenmiş vergi konularına ise Seri:XI No:25 Tebliği'nin 28. kısmında yer verilmemiştir. Ancak tüm bu farklılıklara rağmen, yukarıda da belirtildiği üzere iki düzenleme ile ertelenmiş vergi konusunda getirilen esaslar önemli ölçüde benzerlik taşımaktadır.

TMS 12'deki düzenlemelerin çalışmanın diğer kısımlarında açıklanmış olması nedeniyle, Seri:XI No:25 Tebliği'nin de aynı düzenlemeleri içerdiği dikkate alınarak, Seri:XI No:25 Tebliği'ndeki ertelenmiş vergilerin muhasebeleştirilmesine ilişkin düzenlemelere çalışmada yer verilmemektedir.

1.2.2. 12 Numaralı Uluslararası Muhasebe Standardı

IASB tarafından Ekim 1996'da yayımlanarak yürürlüğe konan 12 numaralı Uluslararası Muhasebe Standardı, gelir vergilerinin muhasebeleştirilmesine ilişkin olup ertelenmiş vergi konusu bu standartta düzenlenmiştir.

TMS 12'nin hazırlanırken esas aldığı düzenleme olması nedeniyle, UMS 12'de yer alan düzenlemeler büyük ölçüde TMS 12 ile aynıdır. Sadece birkaç paragrafın TMS 12'de yer almadığı görülmüştür. UMS 12'nin ayrıca, geçici fark örneklerini ve hesaplama örneklerini içeren iki adet eki bulunmaktadır. TMS 12'deki düzenlemelerin çalışmanın diğer kısımlarında açıklanmış olması nedeniyle, UMS 12'nin de aynı düzenlemeleri içerdiği dikkate alınarak, UMS 12'deki ertelenmiş vergilerin muhasebeleştirilmesine ilişkin düzenlemelere çalışmada yer verilmemektedir.

1.2.3. Diğer Düzenlemeler

İşletme büyüklükleri ve uygulanan muhasebe standartları dikkate alındığında, mevcut durumda dünyada, birisi ABD ve Kanada genelinde, diğeri ise ABD dışındaki 100'e yakın ülkede zorunlu veya ihtiyari olarak uygulanan iki farklı muhasebe setinin bulunduğunu söylemek mümkündür⁵⁵. Anılan standart setlerinden ilki, Finansal Muhasebe Standartları Kurulu tarafından yayımlanan

⁵⁵ Burçin GÖZLÜKLÜ, "Türkiye Muhasebe Standartları Setinin Oluşturulması Sürecinde Gelinek Nokta" Vergi Dünyası, Nisan 2007, Yıl:26, Sayı:308, s.80

Amerikan Genel Kabul Görmüş Muhasebe İlkeleri'dir. İkinci standart seti ise IASB tarafından yayımlanan Uluslararası Muhasebe/Finansal Raporlama Standartları'dır. IASB ile Finansal Muhasebe Standartları Kurulu arasında imzalanan Norwalk Mutabakatı ile UMS/IFRS ve Amerikan Genel Kabul Görmüş Muhasebe İlkeleri arasındaki farklılıkların UMS/IFRS lehine giderilmesi yönünde bir anlaşmaya varılmıştır.

Dünya genelinde uygulama alanı bulan söz konusu iki temel standart seti dışında ülkelerin kendi mevzuatları doğrultusunda uygulanan, yerel bazlı başka muhasebe standartları setleri de bulunmaktadır. Örneğin İngiltere'de hisse senetleri borsalarda işlem görmeyen şirketler finansal tablolarını Accounting Standards Board tarafından yayımlanan İngiliz Genel Kabul Görmüş Muhasebe İlkelerine (UK GAAP) uygun olarak hazırlamaktadırlar. Bu ilkelerden 19 numaralı İngiliz Muhasebe Standardı (Financial Reporting Standard 19: Deferred Tax) ertelenmiş vergi konusuna ilişkindir. Kanada'da ise Canadian Institute of Chartered Accountants tarafından yayımlanan muhasebe standartlarınının 3465 numaralı bölümü ertelenmiş vergi uygulamalarını düzenlemektedir. Çin'de, Brezilya'da, Hindistan'da, Hollanda'da, Rusya'da ve diğer birçok ülkede de ülkelerin yerel otoriteleri tarafından hazırlanan benzer yerel düzenlemeler bulunmaktadır.

Ertelenmiş vergi konusu gerek yaygın olarak kullanılmakta olan UMS/IFRS ve Amerikan Genel Kabul Görmüş Muhasebe İlkeleri'nde gerekse birçok yerel

muhasebe standardı setinde ele alınmıştır. UMS/UFRS’de yer alan düzenlemeler hakkında önceki bölümde bilgi verilmiş olup, çalışmanın bu bölümünde Amerikan Genel Kabul Görmüş Muhasebe İlkeleri’nde yer alan esaslar açıklanacaktır. Diğer yerel muhasebe standardı setlerinde yer alan ertelenmiş vergi konusundaki düzenlemelere ise çalışmada yer verilmemektedir⁵⁶.

Amerikan Genel Kabul Görmüş Muhasebe İlkeleri’nde ertelenmiş vergi konusu FASB’nin 109 numaralı Standardı ile düzenlenmiştir (FAS-109). FAS-109 dışında diğer bazı standartlarda da ertelenmiş vergi ile ilgili düzenlemeler bulunmakla birlikte temel esaslar FAS-109’da ele alınmıştır. Bu çerçevede tez çalışması kapsamında FASB-109’daki temel esaslar açıklanacaktır.

FASB-109’un finansal tablo tarihinde vergilerin muhasebeleştirilmesine ilişkin temel esasları aşağıdaki gibidir⁵⁷:

a. Cari dönem için geçerli olan, tahmin edilen cari ödenecek vergiler veya indirilebilecek vergiler için cari vergi yükümlülüğü ya da cari vergi varlığı muhasebeleştirilir.

b. Geçici farkların ve ileriye taşınabilen vergi zarar ve avantajlarının tahmin edilen gelecekte oluşacak vergi etkileri için ertelenmiş vergi borcu ya da varlığı muhasebeleştirilir.

⁵⁶ Birçok yerel muhasebe standardı seti ile UMS/UFRS’nin detaylı karşılaştırması için <http://www.iasplus.com/country/compare.htm> adresine bakılabilir.

⁵⁷ <http://www.fasb.org/st/summary/stsum109.shtml> erişim tarihi: 15.05.2009

c. Cari ve ertelenmiş vergi varlık ve yükümlülüklerinin hesaplanmasında yürürlükteki vergi yasalarının hükümleri esas alınır; vergi yasalarında ya da oranlarında gelecekte olacak değişikliklerin etkileri dikkate alınmaz.

d. Ertelenmiş vergi varlıkları, mevcut şartlar altında kullanılması muhtemel görülmeyen vergisel faydaların tutarı kadar azaltılmalıdır.

İKİNCİ BÖLÜM

HİSSE SENETLERİ İMKB'DE İŞLEM GÖREN ŞİRKETLERİN

2006 VE 2007 YILI FİNANSAL TABLOLARINDAKİ

ERTELENMİŞ VERGİ VARLIK VE YÜKÜMLÜLÜKLERİNİN ANALİZİ

Finansal raporlamada ertelenmiş vergi uygulamalarının incelenmesini konu eden bu çalışmanın ilk bölümünde ertelenmiş vergi varlık ve borçlarının muhasebeleştirilmesine ilişkin olarak TMS 12'de yer alan esaslar hakkında bilgi verilmiştir. İkinci bölümde ise finansal raporlamada ertelenmiş vergi uygulamalarının anlaşılabilmesi amacıyla halihazırda bu standardı uygulayan hisse senetleri İMKB'de işlem gören şirketlerin uygulama sonuçları incelenecektir.

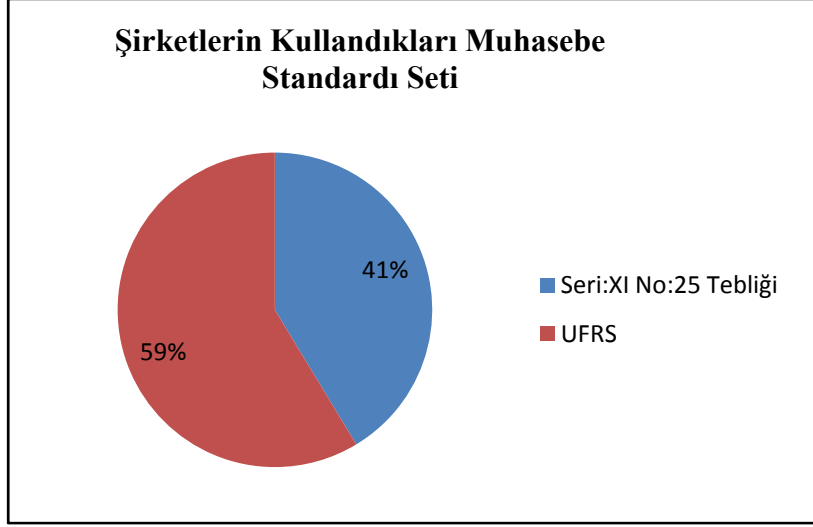
Hisse senetleri İMKB'de işlem gören halka açık şirketlerin TMS 12 kapsamında yaptıkları açıklamaların incelenebilmesi amacıyla İMKB-100 endeksine dahil olan 100 şirketin 31.12.2007 finansal tabloları ve eki dipnotlarda yer alan 2006 ve 2007 yılına ilişkin veriler analiz edilmiştir. Söz konusu 100 şirketten 21 tanesi banka ve sigorta şirketi gibi kendi özel mevzuatları uyarınca finansal tablo hazırlayan şirketlerdir. Karşılaştırma yapılabilmesini teminen, bu 21 şirket analiz kapsamının dışında bırakılmıştır. Ayrıca, 3 adet gayrimenkul yatırım ortaklığı ve 1 adet spor şirketi de, kurumlar vergisine tabi olmamaları nedeniyle inceleme kapsamının

dışında tutulmuştur. Sonuç olarak tez çalışması kapsamında analiz edilen 75 şirketin unvanları Ek-1'de yer almaktadır.

Yapılan analizlerde gerek sayısal olarak açıklanan veriler, gerekse dipnotlarda yer alan açıklamalar incelenmiştir. Dipnotlarda yer alan açıklamalar incelenirken TMS 12'de kamuya açıklanması öngörülen hususlar dikkate alınmıştır. Buna göre sonuçlar izleyen bölümde açıklanmaktadır.

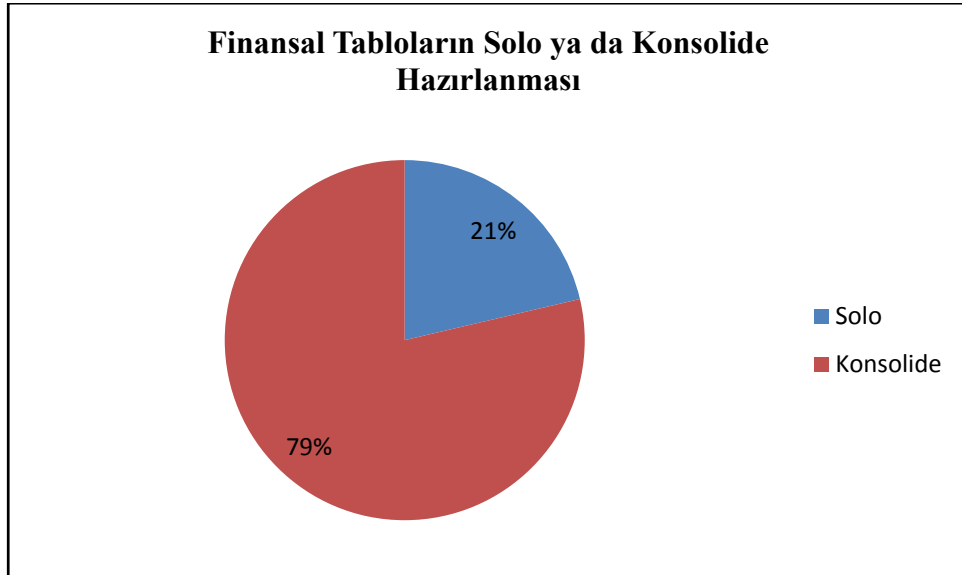
2.1. Şirketlerin finansal tablo hazırlarken kullandıkları muhasebe standartları

2006 ve 2007 hesap dönemlerinde halka açık anonim ortaklıklar tarafından kullanılacak, SPK'nın Seri:XI No:25 Tebliği ve UFRS olmak üzere, iki temel muhasebe standardı seti bulunmakta idi. Birinci bölümde detaylı olarak açıklandığı üzere, bu setler arasından bazı muhasebeleştirme yöntemleri açısından farklılıklar bulunmakla birlikte, vergilerin muhasebeleştirilmesi ve ertelenmiş vergi uygulamaları açısından önemli bir farklılık bulunmamaktadır. İncelenen 75 şirketin 31'inin finansal tablolarını Seri:XI No:25 Tebliği'ne, 44'ünün ise UFRS'ye göre hazırladığı tespit edilmiştir (Ek-2).

2.2. Şirketlerin finansal tablolarını solo veya konsolide olarak hazırlamaları

Yapılan incelemede 75 şirketten 16'sının solo finansal tablo hazırladığı, kalan 59 şirketin ise finansal tablolarını konsolide bazda hazırladığı tespit edilmiştir (Ek-3).

2.3. Vergi uygulamalarına ilişkin olarak kullanılan dipnotlar

İncelenen 75 şirketin tümünde, TMS 12 kapsamında yapılan açıklamalar üç ayrı dipnotta yer almaktadır.

Bunlardan ilki, şirketlerin finansal tablolarını hazırlarken kullandıkları muhasebe standartlarını açıkladıkları 3 numaralı dipnottur. Tüm şirketler söz konusu dipnotta gelir vergisi giderinin cari vergi ve ertelenmiş vergi giderinin toplamından oluştuğunu ifade etmiş, ayrıca cari yıl vergi yükümlülükleri ile ertelenen vergi varlık ya da borçlarının finansal tablolara ne şekilde yansıtıldığına ilişkin sözel bilgiye bu dipnotta yer vermişlerdir.

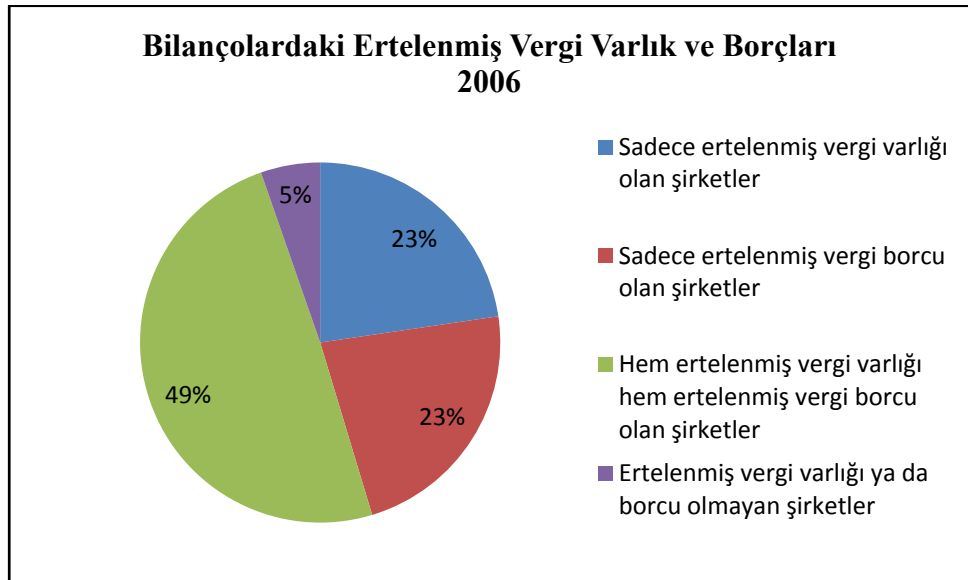
TMS 12 uygulamaları kapsamında şirketlerin ertelenen vergiye ilişkin sayısal açıklamaları ise finansal tabloların 14 numaralı dipnotunda yapılmıştır. Söz konusu dipnotta ertelenen vergi varlığı ya da borcu oluşturan bilanço kalemleri ve işlemlerin büyüklüğü hakkında sayısal bilgiye yer verilmiştir.

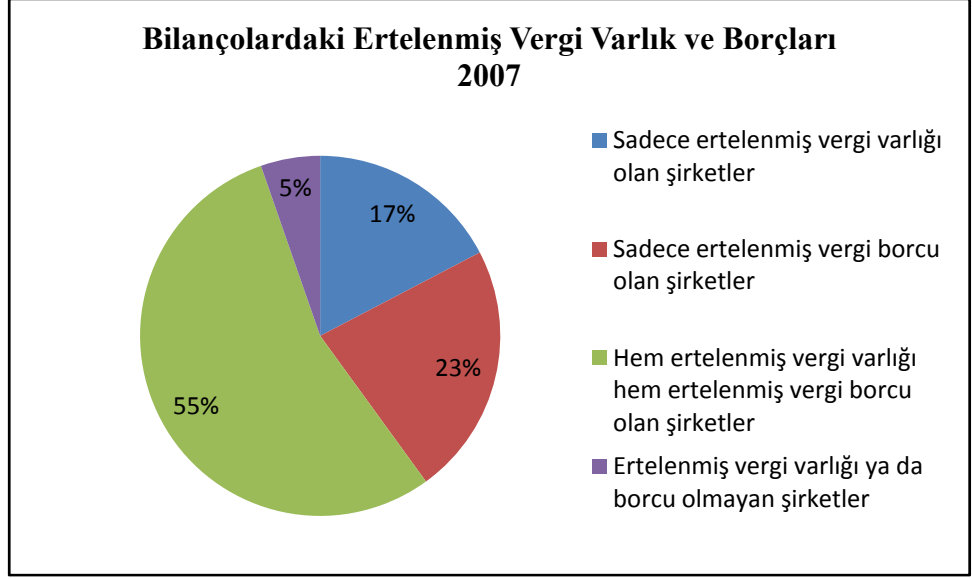
Son olarak vergilere ilişkin 41 numaralı dipnotta da vergi giderinin cari vergi gideri ve ertelenmiş vergi gideri şeklinde dağılımına yer verilmiştir. Çalışmanın ilerleyen kısımlarında şirketlerin söz konusu dipnotlar aracılığıyla kamuya açıkladıkları bilgiler hakkında daha detaylı analizlere yer verilmektedir.

2.4. Ertelenen Vergi Varlık ve Borçları

İncelenen 75 şirketin bilançolarında gösterilen ertelenen vergi varlık ve borçlarına ilişkin veriler aşağıdaki tabloda yer almaktadır (şirket unvanları için bakınız Ek-4).

Şirket Sayısı	2006	2007
Sadece Ertelenmiş Vergi Varlığı Olan	17	13
Sadece Ertelenmiş Vergi Borcu Olan	17	17
Hem Ertelenmiş Vergi Varlığı Hem Ertelenmiş Vergi Borcu Olan	37	41
Ertelenmiş Vergi Varlığı ya da Borcu Olmayan	4	4

Tablodan da görülebileceği gibi incelenen şirketlerin çoğunluğunun hem ertelenmiş vergi varlığı hem de ertelenmiş vergi yükümlülüğü bulunmaktadır. Çalışmanın 1.1.5 numaralı bölümünde de açıklandığı üzere TMS 12’de ertelenmiş vergi varlık ve yükümlülüklerinin mahsubuna sadece belirli koşullar altında imkan tanınmıştır. Özellikle finansal tablolarını konsolide olarak hazırlayan şirketler için konsolidasyona dahil olan işletmelerin vergi varlık ve yükümlülüklerini mahsup imkanı bulunmamaktadır. Bu nedenle konsolidasyona dahil olan işletmelerin kiminde ertelenmiş vergi varlığının kiminde ise ertelenmiş vergi yükümlülüğünün bulunduğu durumlarda konsolidasyon esnasında netleştirme mümkün olmamaktadır. Bilançolarında hem ertelenmiş vergi varlığı hem ertelenmiş vergi yükümlülüğü olan 2006 yılında 37 şirketten 35’i, 2007 yılında ise 41 şirketten 40’ı finansal tablolarını konsolide olarak hazırlamışlardır. Bu nedenle bilançolarında ertelenmiş vergi varlık ve yükümlülüklerinin ayrı olarak gösterilmesi olağandır.

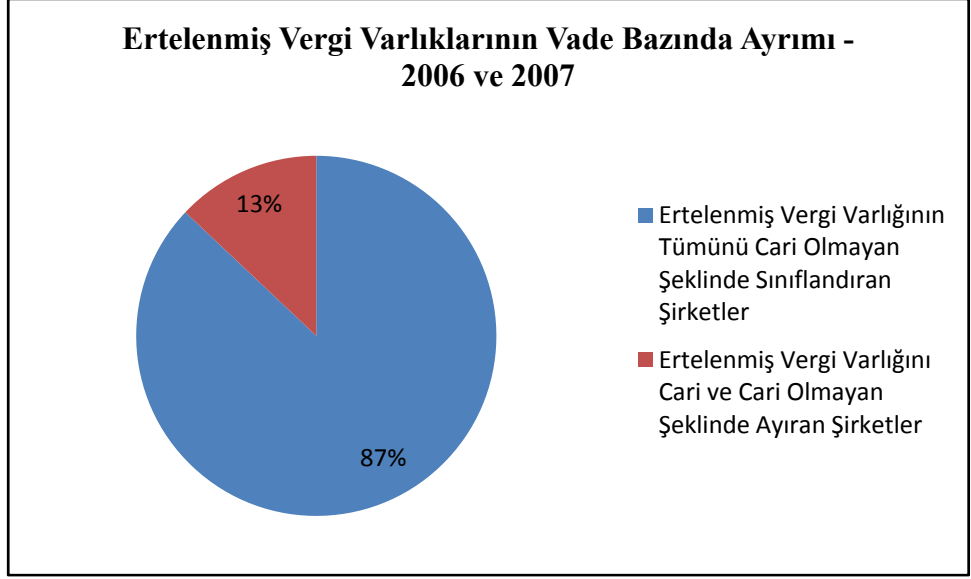
Finansal tablolarında iki yıl üst üste ertelenmiş vergi varlığı ya da borcu bulunmayan 3 şirket (Merko Gıda Sanayi ve Ticaret A.Ş., Kardemir Karabük Demir Çelik Sanayi ve Ticaret A.Ş. ile Goldaş Kuyumculuk Sanayi İthalat İhracat A.Ş.), şirketlerin indirilebilir geçici farklarını kullanabileceği vergiye tabi karların gerçekleşme ihtimalinin düşük görülmesi veya şirketlerin gelecek dönemlerdeki karlılığı ile ilgili kesin bir kanaat oluşturulamaması nedeniyle ertelenmiş vergi varlığının finansal tablolara yansıtılmadığını ifade etmiştir. Söz konusu uygulama TMS 12 ile tutarlıdır zira TMS 12'nin 24'üncü paragrafında *“Vergisel açıdan indirilebilir gider niteliğindeki bütün geçici farklar için, ileriki dönemlerde bu giderlerin indirilmesine yetecek kadar vergiye tabi gelir oluşacağının muhtemel olması koşuluyla ... ertelenmiş vergi varlığı muhasebeleştirilir.”* ve 56'ncı paragrafında *“Bir işletme ertelenmiş vergi varlığının tamamından veya bir kısmından yararlanmasına yeterli tutarda vergiye tabi kar elde etme olasılığı yoksa, ertelenmiş vergi varlığının defter değerini buna paralel olarak azaltır.”* hükümleri yer almaktadır.

2.5. Ertelenen Vergi Varlık ve Borçlarının Vade Bazında Ayrımı

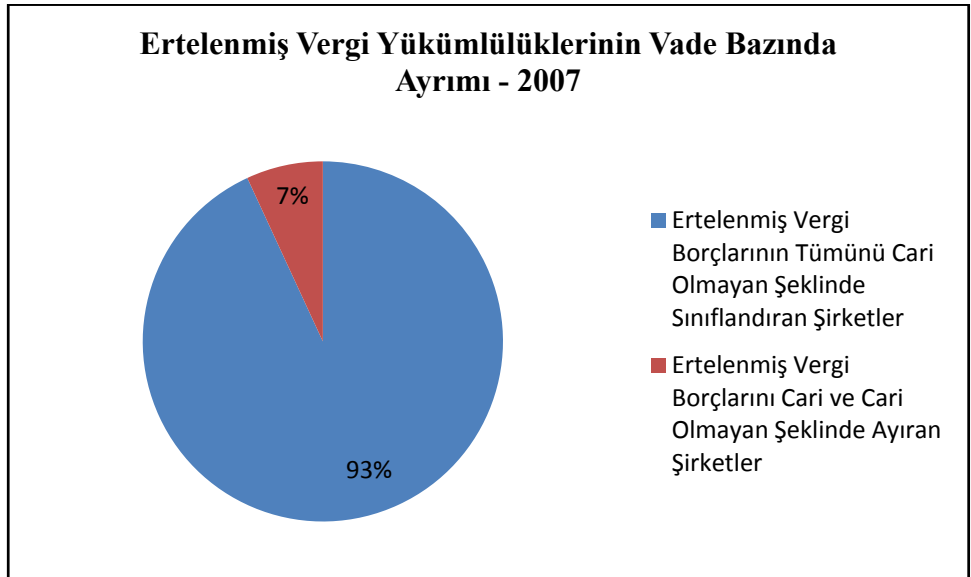
Hisse senetleri İMKB'de işlem gören şirketlerin 2006 ve 2007 yılı finansal tablolarını hazırlarken uymakla yükümlü oldukları finansal tablo formatları SPK tarafından belirlenmiş ve 2004/51 sayılı Kurul Haftalık Bülteni aracılığıyla kamuya

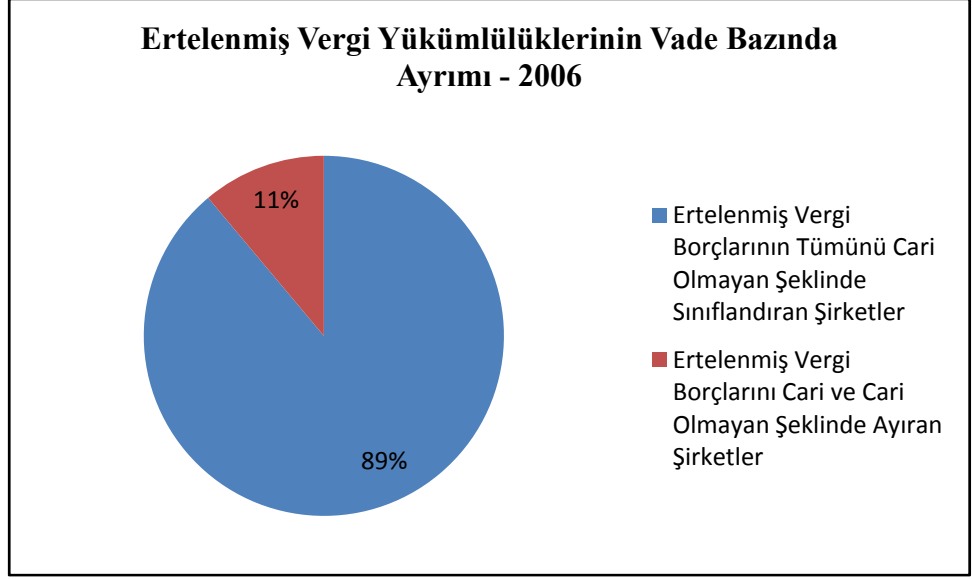
duyurulmuştur. Söz konusu finansal tablo formatlarında, ertelenmiş vergi varlıkları için cari/cari olmayan ayırımına, ertelenmiş vergi borçları için ise kısa vadeli/uzun vadeli ayırımına gidildiği görülmektedir. Söz konusu durum çalışmanın 1.1.5 numaralı bölümünde belirtilen ertelenmiş vergi varlık ve yükümlülüklerinin bilançoda gösterimine ilişkin TMS/TFRS'de yer alan esaslara aykırıdır, zira TMS/TFRS uyarınca işletmelerin finansal tablolarında cari ve cari olmayan varlık ve yükümlülükler ayrımı yapılması durumunda ertelenmiş vergi varlık veya yükümlülükleri, cari varlık ya da yükümlülük olarak sınıflandırılmamalıdır. Mevcut durumda yürürlükte olan SPK düzenlemeleri incelendiğinde söz konusu aykırılığın giderildiği, 2008/16 sayılı SPK Haftalık Bülteni ile yayımlanan ve 2008 yılından itibaren kamuya açıklanan finansal tablolar için geçerli formatlarda ertelenmiş vergi varlığının duran varlıklar içerisinde, ertelenmiş vergi yükümlülüklerinin ise uzun vadeli yabancı kaynaklar içinde yer aldığı görülmektedir.

Çalışma kapsamında incelenen 75 şirketten 54 tanesinin 2007 yılı bilançosunda ertelenen vergi varlığı bulunmakta olup, bunlardan 47 tanesi ertelenmiş vergi varlığının tümünü cari olmayan olarak sınıflandırmış, 7 tanesi ise hem cari hem de cari olmayan ertelenmiş vergi varlığını finansal tablolarına almıştır. 2006 yılında ise 54 şirketten 7 adedi cari ertelenen vergi varlığını kayıtlarına yansıtmıştır. Her iki yıl da cari ertelenen vergi varlığı bulunan şirketler ise Aselsan, Doğan Gazetecilik, Gübre Fabrikaları, Park Elektrik, Vestel, Vestel Beyaz Eşya, Zorlu Enerji'dir (Ek-5).

Çalışma kapsamında incelenen 75 şirketten 58 tanesinin 2007 yılı bilançosunda ertelenen vergi borcu bulunmakta olup, bunlardan 54 tanesi ertelenmiş vergi borcunun tümünü uzun vadeli olarak sınıflandırmış, 4 tanesi ise hem kısa vadeli hem de uzun vadeli ertelenmiş vergi borcunu finansal tablolarına yansıtmıştır (Ek-6). 2006 yılında ise 54 şirketten 6 adedi kısa vadeli ertelenmiş vergi borcu bakiyesine sahiptir. Her iki yılda da kısa vadeli ertelenen vergi borcu bulunan ise 4 şirket (Aselsan, Vestel, Vestel Beyaz Eşya, Zorlu Enerji) vardır.

2.6. Vergi Giderinin Ana Unsurlarının Kamuya Açıklanması

TMS 12'nin açıklamalara ilişkin bölümünde ilk olarak vergi giderinin veya vergi gelirinin ana unsurlarının ayrı ayrı kamuoyuna açıklanması gerektiği ifade edilmektedir⁵⁸. Bir sonraki paragrafta ise vergi giderinin veya vergi gelirinin ana unsurlarının neler olabileceği, sınırlandırılmaksızın sayılmıştır. Buna göre vergi giderinin (gelirinin) unsurları aşağıdakileri içerebilir⁵⁹:

(a) Dönem vergi gideri (geliri);

(b) Dönem vergisinin ilgili olduğu dönemde önceki dönem vergileri ile ilgili olarak yapılan düzeltmeler;

(c) Bu dönemde meydana gelen veya bu dönemde tersine dönen zamanlama farklarının ertelenmiş vergi gideri (geliri) tutarları;

⁵⁸ TMS 12, Paragraf 79

⁵⁹ TMS 12, Paragraf 80

(d) Vergi oranlarındaki değişiklikler veya yeni konulan vergiler nedeniyle meydana gelen ertelenmiş vergi gideri (geliri) tutarları;

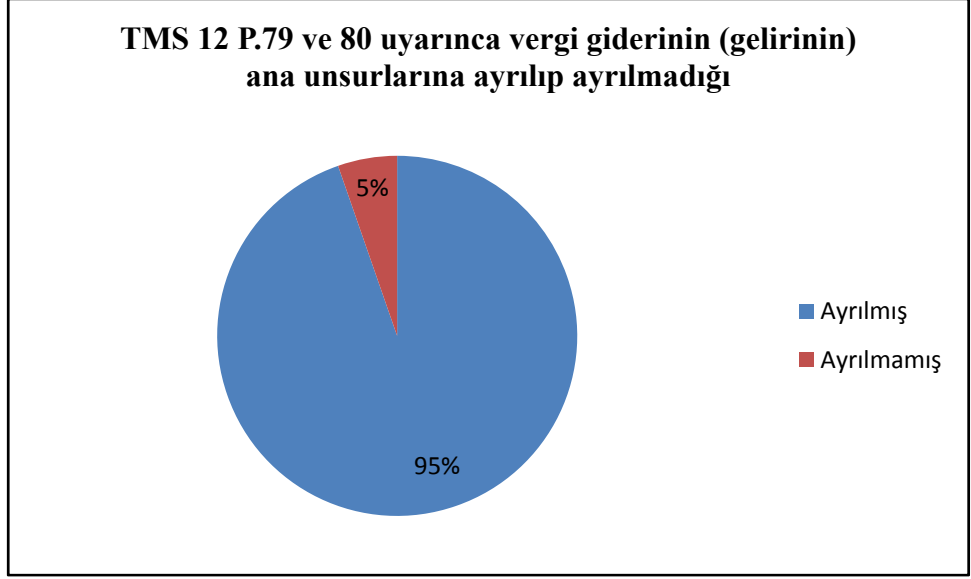
(e) Önceki dönemlerde muhasebeleştirilmemiş mali zarar, vergi avantajı veya geçici farkların bu dönemde muhasebeleştirilmesinin dönem vergi giderinde yarattığı vergi azalması tutarı;

(f) Önceki dönemlerde muhasebeleştirilmiş mali zarar, vergi avantajı veya geçici farkların bu dönemin ertelenmiş vergi giderinde yarattığı vergi azalmasının tutarı;

(g) TMS 12 Paragraf 56 uyarınca ertelenmiş vergi varlığında, ilgili varlığın defter değerinde yapılan azaltmalar veya önceki defter değeri azaltmalarının bu dönem geri alınması nedeniyle meydana gelen değişikliklerin yarattığı ertelenmiş vergi giderinin tutarı;

(h) TMS 8 uyarınca muhasebe politikalarında yapılan değişiklikler ve hataların düzeltilmesi sonucunda, geriye dönük olarak muhasebeleştirilemedikleri için dönem gelir veya giderinde gösterilen tutarlarla ilgili ertelenmiş vergi gideri (gelir) tutarları (TMS 12 – Paragraf 80)

Çalışma kapsamında incelenen 75 şirketten 71 tanesi finansal tablolarında yer alan vergi giderini (veya gelirini) ana unsurlarına ayırmışlardır (Ek-7).

Söz konusu 71 şirketten 63 tanesi vergi giderinin ana unsuru olarak sadece TMS 12'nin 80'inci maddesinin (a) bendinde belirtilen dönem kurumlar vergisi karşılığını ve aynı maddenin (c) bendinde belirtilen dönem ertelenmiş vergi gelir veya giderini belirtmişlerdir. Kalan 8 şirket ise, bu iki unsurun yanı sıra dönem vergi giderlerini etkileyen ve TMS 12'nin 80'inci maddesinde yer alan diğer unsurları da açıklamışlardır. Bu şirketlerde en sık rastlanan husus 80'inci maddenin (b) fıkrasında açıklanan dönem vergisinin ilgili olduğu dönemde önceki dönem vergileri ile ilgili olarak yapılan düzeltmelerdir. Ayrıca yatırım indirimi stopajı ve yabancı para çevrim farkları da bazı şirketler tarafından vergi giderinin ana unsuru olarak gösterilmiştir.

Bu çerçevede şirketler tarafından TMS 12'nin 80'inci maddesi uyarınca yapılan açıklamalar aşağıdaki şekilde yapılmıştır.

Vergi giderinin (veya gelirinin) ana unsurları	
- Dönem kurumlar vergisi karşılığı	xxxxx
- Döneme ait ertelenmiş vergi gideri ya da geliri	xxxxx
- Diğer unsurlar	
o Geçmiş dönemlere ilişkin düzeltmeler	xxxx
o Diğer	xxxx
Finansal tablolarda yer alan vergi gideri (geliri)	xxxxxxx

İki şirket haricinde vergi giderinin ana unsurlarını açıklayan şirketlerin tümü söz konusu açıklamayı vergilere ilişkin 41 numaralı dipnotta göstermiştir. Sadece 2 şirket, söz konusu açıklamayı yapmak için 14 numaralı ertelenmiş vergilere ilişkin dipnotu kullanmıştır.

Çalışma kapsamında incelenen 75 şirketten dördü vergi giderinin (veya gelirinin) ana unsurlarına TMS 12'nin 80'inci paragrafı uyarınca dipnotlarında yer vermemiştir. Ancak bu şirketlerden üçünün ertelenmiş vergi gideri veya geliri bulunmamaktadır. Bu nedenle söz konusu 3 şirketin vergi gideri, TMS 12'nin 80'inci paragrafının (a) ve (c) bentleri dışındaki diğer düzeltme kalemlerinin de olmadığı varsayıldığında, sadece cari dönem kurumlar vergisi karşılığından oluşmaktadır. Bu durum da ilgili şirketlerin dipnotlarında ifade edilmiştir. Söz konusu gerekçeyle, incelenen 75 şirketten sadece birinin TMS 12'nin 79 ve 80'inci maddeleri uyarınca finansal tablo dipnotlarında vergi giderinin ana unsurlarına yer vermediğini söylemek mümkündür.

2.7. Vergi Gideri ile Muhasebe Karı Arasındaki İlişkinin Açıklanması

TMS 12'nin vergiye ilişkin olarak finansal tablolarda veya finansal tablo dipnotlarında kamuya açıklanması gereken hususları belirttiği açıklama bölümümde yer alan 81'inci maddenin (c) fıkrasında, vergi gideri (veya geliri) ile muhasebe karı arasındaki ilişkinin aşağıdaki formlardan biri veya her ikisi şeklinde açıklanması gerektiği ifade edilmektedir:

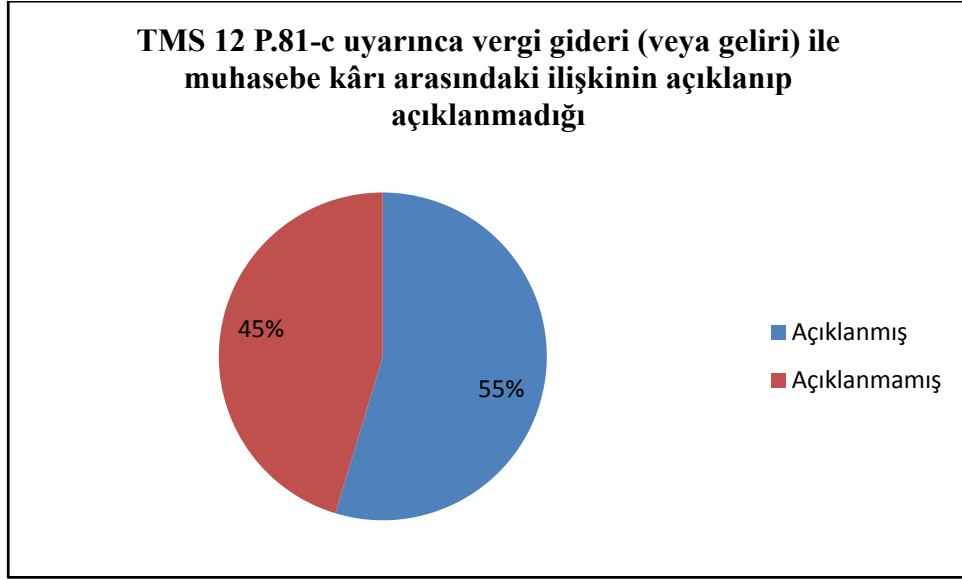
(i) Vergi gideri (geliri) tutarı ile ve muhasebe karının vergi oranı ile çarpılması sonucunda bulunan tutarın, uygulanan vergi oranı (oranları) da açıklanmak suretiyle rakamsal mutabakatı; veya

(ii) Ortalama etkin vergi oranı ile normal vergi oranının, uygulanan vergi oranları da açıklanmak suretiyle rakamsal mutabakatı.

Paragraf 81(c)'de açıklanması zorunlu tutulan bilgiler finansal tabloları kullananların vergi gideri (geliri) ve muhasebe karı arasındaki ilişkinin alışılmışın dışında olup olmadığını ve bu ilişkiyi ileride etkileyecek etkenlerin neler olduğunu anlamalarına imkan verir. Vergi gideri (geliri) ve muhasebe karı arasındaki ilişki vergiden istisna edilmiş gelirler, vergi mevzuatı açısından kanunen kabul edilmeyen giderler, mali zararların sonuçları ve yabancı ülkelerdeki vergi oranları gibi etkenler tarafından etkilenebilir⁶⁰.

⁶⁰ TMS 12, Paragraf 84

Çalışma kapsamında incelenen 75 şirketten 41 adedinin söz konusu açıklamaya finansal tablo dipnotlarında yer verdikleri görülmüş, 34 şirketin finansal tablo dipnotlarında ise vergi gideri ile muhasebe karı arasındaki ilişkinin TMS 12 uyarınca öngörülen biçimde açıklanmadığı tespit edilmiştir (Ek-8).

İlgili açıklamayı yapan şirketlerin tümü, söz konusu açıklamayı vergiye ilişkin hususların açıklandığı 41 numaralı dipnot altında yapmışlardır.

TMS 12 tarafından vergi gideri ile muhasebe karı arasındaki ilişkiyi açıklamak için iki farklı yöntem öngörülmüş olmakla birlikte, çalışma kapsamında incelenen ve finansal tablo dipnotlarında ilgili açıklamaya yer veren 41 şirketin tamamının, ilk yöntemi tercih ettiği tespit edilmiştir. Sadece iki şirketin finansal tablo dipnotlarında ikinci yöntemde belirtildiği üzere vergi oranları arasındaki ilişki de açıklanmış, ancak bu şirketler de esas olarak ilk yöntemi kullanmışlardır. Buna göre şirketlerin TMS 12'nin 81'inci maddesinin (c) fıkrası kapsamında yaptığı açıklamalar aşağıdaki şekildedir:

(a)	Vergi öncesi kar/zarar (Faaliyetlerden elde edilen kar)	(a)
(b)	Vergiden istisna edilen gelir unsurları	(b)
(c)	Kanunen kabul edilmeyen giderler	(c)
(d)	Diğer düzeltme kalemleri	(d)
(e)	Kurumlar vergisi hesaplamasında esas alınacak kar/zarar	$(a - b + c + d)$
(f)	Geçerli kurumlar vergisi oranı	(f)
(g)	Gelir tablosunda yer alan vergi gideri karşılığı $(c - d + e + f)$	$(e * f)$

Yukarıdaki tabloda yer alan formattan farklı olarak bazı şirketlerin ise vergi öncesi kar/zararı hesaplamasının en başında geçerli kurumlar vergisi oranı ile çarptıkları, düzeltmeleri ise net etkilerini göstererek ekledikleri görülmüştür. Yapılan incelemede, 37 şirketin vergi oranı ile çarpma işlemi başta, dört şirketin ise tüm düzeltmeler sonrasında en sonda yaptığı tespit edilmiştir.

Şirketlerin çoğunluğu 2006 ve 2007 yıllarında geçerli vergi oranı olarak %20'yi esas almışlardır. Ancak birkaç şirketin bu oran yerine %30 oranını kullandığı tespit edilmiştir. Bunun gerekçesi ise 2006 ve 2007 yıllarında geçerli kurumlar vergisi oranının %20 olması ancak şirketlerin 2006, 2007 ve 2008 yıllarının kurumlar vergisi hesabında, taşınan yatırım indirimini vergilendirilebilir kazançlarından düşükleri takdirde uygulayacakları kurumlar vergisi oranının Maliye Bakanlığı tarafından %30 olarak belirlenmiş olmasıdır.

Şirketlerin vergi gideri (veya geliri) ile muhasebe karı arasındaki ilişkiyi ortaya koymak amacıyla kullandıkları başlıca düzeltme kalemleri aşağıda açıklanmaktadır:

i. *Kurumlar Vergisi Kanunu uyarınca vergiden istisna edilen gelir unsurları:* Bazı gelir unsurları kurumlar vergisi düzenlemeleri uyarınca vergiden istisna edilmişlerdir. Bunlar Kurumlar Vergisi Kanunu'nun 5'inci maddesinde detaylı olarak sayılmıştır. Finansal tablo dipnotlarında gerekli açıklamaya yapan 41 şirketten 38'inin vergiden istisna edilen gelir unsurlarına ilişkin düzeltmelere vergi gideri ile muhasebe karı arasındaki mutabakatta yer verdikleri görülmüştür. Söz konusu şirketlerde sıklıkla karşılaşılan unsurlar ise, şirketlerin yurtiçinde yerleşik diğer şirketlerden elde ettikleri temettü gelirleri ile iştirak hissesi satış kazançlarıdır.

ii. *Kurumlar Vergisi Kanunu uyarınca kabul edilmeyen giderler:* TMS/TFRS uyarınca gider olarak kaydedilmesi gereken bazı işlemler kurumlar vergisi düzenlemeleri uyarınca gider kabul edilmemektedir. Söz konusu işlemler Kurumlar Vergisi Kanunu'nun 11'inci maddesinde sayılmış olup, sıklıkla karşılaşılanları her türlü para ve vergi cezası ile gecikme faizleridir. İncelenen 41 şirketin 37'sinde kanunen kabul edilmeyen giderler bir düzeltme unsuru olarak kamuya açıklanmıştır.

iii. *Konsolidasyon etkileri:* Şirketlerin Türkiye dışındaki bir ülkede bulunan bağlı ortaklık ya da müşterek yönetime tabi ortaklığını konsolide etmeleri durumunda Türkiye'de geçerli kurumlar vergisi uygulamalarından farklı

düzenlemelere tabi olunmaktadır. Örneğin yabancı ülkelerde kurumlar vergisi oranı farklı olabilmekte ya da vergiye tabi kara ulaşmak için kullanılan düzeltme kalemleri değişebilmektedir. Bu durumda yapılan düzeltmeler şirketler tarafından konsolidasyon etkileri altında sınıflandırılmıştır. TMS 12'nin 81'inci maddesinin (c) fıkrası kapsamında gereken açıklamayı yapan 41 şirketten 32 adedi finansal tablolarını konsolide olarak hazırlamış, bunlardan 17 tanesi ise vergi gideri (veya geliri) ile muhasebe karı arasındaki mutabakatı yaparken konsolidasyon nedeniyle yapılan düzeltmeleri hesaba katmıştır.

iv. *Vergi oranlarındaki değişimin etkileri:* 2007 yılında 7 şirket, 2006 yılında ise 22 şirket, vergi oranlarındaki değişimin etkilerini vergi gideri ile muhasebe karının mutabakatının yapılmasında dikkate aldığını finansal tablo dipnotlarında kamuya açıklamıştır. 01.01.2006 tarihinden itibaren başlayan vergilendirme dönemlerine uygulanmak üzere yürürlüğe konan 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu uyarınca, kurumlar vergisi, kurum kazancı üzerinden % 20 oranında alınmaktadır. 2006 yılından önceki dönemlerde ise kurumlar vergisi oranı, 5422 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu uyarınca %30 olarak uygulanmıştır.

v. *Geçmiş yıl zararlarının mahsubu:* Türk vergi sisteminde mali zararların takip eden beş yıl içindeki mali karlar (matrah) ile mahsup edilebilmesi mümkün olup, önceki yıllar matrahlarından mahsup mümkün değildir. Bu çerçevede önceki 5 yıllık dönem içinde zarar açıklayan ve ilgili dönemde kar elde eden şirketler, vergi

gideri (veya geliri) ile muhasebe karı arasındaki mutabakatı yaparken mahsup edecekleri söz konusu zararlarını bir düzeltme kalemi olarak kamuya açıklamışlardır. Yapılan incelemede 17 şirketin 2007 yılında, 14 şirketin ise 2006 yılında zarar mahsubunu bu çerçevede gösterdiği tespit edilmiştir.

vi. *Diğer düzeltmeler:* İncelenen şirketlerde diğer düzeltme olarak rastlanılan bir unsur ise yatırım indirimi istisnasıdır. Maliye Bakanlığı düzenlemeleri uyarınca şirketlerin faaliyetlerinde kullanmak üzere satın aldıkları veya imal ettikleri amortisman tabi iktisadi kıymetlerin maliyet bedellerinin bir kısmını vergi matrahlarının tespitinde ilgili kazançlarından yatırım indirimi istisnası olarak indirmeleri mümkündür.

2.8. Her Bir Çeşit Geçici Fark İçin Bilançoya Yansıtılan Ertelenmiş Vergi Varlığı ya da Borcunun Açıklanması

TMS 12'nin vergiye ilişkin olarak finansal tablolarda veya finansal tablo dipnotlarında kamuya açıklanması gereken hususları belirttiği açıklama bölümünde yer alan 81'inci maddenin (g) fıkrasının ilk paragrafında; işletmelerin her bir çeşit geçici fark, kullanılmamış mali zarar ve vergi avantajı için, bilançoya yansıtılmış olan ertelenmiş vergi varlığı ile borcunun sunumu yapılan dönemler itibariyle tutarlarının kamuya açıklanması gerektiği ifade edilmektedir. Anılan hüküm çerçevesinde çalışmada, incelenen 75 şirketin hangilerinin gereken açıklamayı yaptıkları

incelenmiş, ayrıca şirketlerin ne tip geçici farklar dolayısıyla ertelenmiş vergi alacağı veya yükümlülüğü kaydettikleri analiz edilmiştir. Şirketlerin ertelenmiş vergi alacağı veya yükümlülüğü muhasebeleştirilmesine yol açan geçici fark türleri bir sonraki kısımda açıklanmaktadır.

Çalışma kapsamında incelenen 75 şirketten 73 adedi 2007 yılı finansal tablo dipnotlarında TMS 12 Paragraf 81-(g)-(i) çerçevesinde bir açıklamaya yer vermişler ve ertelenmiş vergi varlığı ya da yükümlülüğü oluşturan geçici farkların tutarlarını kamuya açıklamışlardır.

TMS 12 Paragraf 81-(g)-(i) çerçevesinde 73 şirket tarafından yapılan bütün açıklamalar SPK'nın 20/12/2004 tarihli duyurusu ile kamuya açıkladığı finansal tablo formatlarında 14 numaralı dipnot olarak belirlenen "Ertelenen Vergi Varlıkları ve Yükümlülükleri" başlıklı dipnotta yer almıştır.

Çalışma kapsamında incelenen 75 şirketten sadece 2 şirket, her bir geçici fark için bilançoya yansıtılan ertelenmiş vergi varlığı ya da yükümlülüğü tutarını açıklamamıştır. Bu şirketler Merko Gıda... A.Ş. ile Goldaş Kuyumculuk... A.Ş. olup, her ikisinin de bilançosunda ertelenmiş vergi varlığı ve yükümlülüğü bakiyeleri sıfırdır. Bunlardan Merko Gıda... A.Ş.'nin 14 numaralı dipnotunda yer alan açıklamasında "*İndirilebilecek geçici farkın kullanılabilmesi vergiye tabi karların yakın dönemde gerçekleşme ihtimalinin az olması sebebi ile ertelenmiş vergi varlığı mali tablolarda yansıtılmamıştır.*" denilmektedir. Söz konusu açıklamadan şirketin TMS 12 kapsamında ertelenmiş vergi varlığına sahip olduğu, ancak TMS 12 paragraf 24 uyarınca indirilebilir gider niteliğindeki geçici farkları, ileriki dönemlerde bu

giderlerin indirilmesine yetecek kadar vergiye tabi gelir oluşacağının muhtemel olması koşulunu sağlayamadığı için, muhasebeleştirmediği anlaşılmaktadır. Goldaş Kuyumculuk... A.Ş.'nin 14 numaralı dipnotunda yer alan açıklamasında ise "Şirketin önümüzdeki dönemlerde vergilendirilebilir kazanç elde etme olasılığının çok düşük olması nedeniyle ertelenmiş vergi varlığı veya yükümlülüğü hesaplanmamıştır." denilmektedir. Anılan açıklamadan şirketin ertelenmiş vergi varlıklarını hiç hesaplamadığı anlaşılrsa da kanaatimce şirket, Merko Gıda... A.Ş.'ye benzer olarak TMS 12 Paragraf 24'de yer alan ileriki dönemlerde indirilebilir giderlerin indirilmesine yetecek kadar vergiye tabi gelir oluşacağının muhtemel olması koşulunu sağlayamadığı için muhasebeleştirmemiştir. Her iki şirketin de 14 numaralı dipnotunda başka bir açıklama bulunmamaktadır. Bu iki şirketin aksine, Kardemir... A.Ş. ise benzer şekilde bilançosunda hiçbir ertelenmiş vergi varlığı ya da yükümlülüğü muhasebeleştirmemiş, gerekçe olarak da diğer şirketlerle benzer şekilde şirketin gelecek dönemdeki karlılığı ile ilgili kesin bir kanaat oluşturulamadığını ifade etmiş, ancak yine de ertelenmiş vergi varlığı oluşturabilecek nitelikteki indirilebilir geçici farkların tutarlarına dipnotlarında yer vermiştir. Ancak TMS 12 Paragraf 81-(g)-(i) bilançoya yansıtılmış olan ertelenmiş vergi borcunun her bir geçici fark bazında detayının açıklanmasını istediği ve gerek Merko Gıda... A.Ş.'nin gerekse Goldaş Kuyumculuk... A.Ş.'nin bilançosuna yansıttığı tutar bulunmadığı için, kanaatimce her iki şirketin uygulamasında da eksiklik bulunmamaktadır.

TMS 12 paragraf 81-(g)-(i) kapsamında yapılan 73 açıklama incelendiğinde 52 şirketin sunulan dönemler itibariyle hem birikmiş geçici fark tutarlarını, hem de söz konusu birikmiş geçici farklardan kaynaklanan ve sunulan dönemler itibariyle bilançoya yansıtılan ertelenen vergi varlık ve de borçlarını açıkladıkları tespit edilmiştir. Kalan 21 şirket ise sunulan dönemler itibariyle bilançoya yansıtılan ertelenen vergi varlık ve de borçlarını açıklamakla yetinmiş, bu varlık ya da borçları oluşturan geçici fark tutarlarına dipnotlarında yer vermemiştir.

2.9. Şirketlerin ertelenmiş vergi alacağı veya yükümlülüğü muhasebeleştirilmesine yol açan geçici fark türleri

Bir önceki kısımda da belirtildiği üzere incelenen şirketlerden 73 adedi TMS 12'nin 81'inci paragrafının (g)-(i) fıkrası kapsamında her bir çeşit geçici fark, kullanılmamış mali zarar ve vergi avantajı için, bilançoya yansıtılmış olan ertelenmiş vergi varlığı ile borcunun sunumu yapılan dönemler itibariyle tutarlarını finansal tablo dipnotlarında kamuya açıklamışlardır. Çalışmanın bu kısmında söz konusu geçici fark, mali zarar ve vergi avantajlarının türleri ile şirketlerde rastlanma sıklığı analiz edilecek ve geçici fark oluşturma nedenleri açıklanacaktır.

2.9.1. Maddi ve Maddi Olmayan Duran Varlıklar Nedeniyle Oluşan Geçici Farklar

Maddi ve maddi olmayan varlıklar nedeniyle oluşan geçici farklar en sık rastlanan geçici fark türüdür. İncelenen tüm şirketler maddi ve maddi olmayan

duran varlıklar nedeniyle bilançolarına ertelenmiş vergi varlığı ya da yükümlülüğü yansıtılmışlardır.

11 şirket maddi ve maddi olmayan duran varlıklar nedeniyle bilançolarında ertelenmiş vergi varlığı yansıtmış, 62 şirket ise maddi ve maddi olmayan duran varlıklar nedeniyle bilançolarında ertelenmiş vergi yükümlülüğü muhasebeleştirmiştir.

Maddi ve maddi olmayan varlıkların geçici fark oluşturma nedenlerinden biri, söz konusu farkların TMS/TFRS'ye göre kayıtlı değerleri ile vergiye esas bilançolarındaki kayıtlı değerleri arasında yeniden değerlendirme nedeniyle oluşan geçici farklardır. Türk vergi mevzuatı uyarınca maddi ve maddi olmayan varlıklar istisnai durumlar haricinde vergiye esas kayıtlarda maliyet bedeli ile izlenir. İlgili düzenlemelerin yer aldığı VUK incelendiğinde, değerlemeye ilişkin esasların üçüncü kitapta açıklandığı görülmektedir. Söz konusu kitabın "İktisadi işletmelere dahil kıymetleri değerlendirme" başlıklı ikinci bölümdeki 269'uncu maddede "*İktisadi işletmelere dahil bilumum gayrimenkuller maliyet bedelleri ile değerlendirilir.*", 273'üncü maddesinde "*Alet, edevat, mefruşat ve demirbaş eşya maliyet bedeli ile değerlendirilir.*" hükümleri yer almaktadır. 269'uncu maddede ayrıca, gayrimenkullerin mütemmim cüzleri ve teferruatı; tesisat ve makineler; gemiler ve diğer taşıtlar ile maddi olmayan haklar da maliyet bedeli ile değerlendirilmelidir. Maliyet bedeli ise 262'nci maddede "*İktisadi bir kıymetin iktisap edilmesi veyahut değerinin artırılması*

münasebetiyle yapılan ödemelerle bunlara müteferri bilumum giderlerin toplamı” şeklinde tanımlanmıştır.

TMS/TFRS’de maddi duran varlıkların değerlemesine ilişkin hükümler TMS 16’da yer almakta olup, söz konusu standart TMS 16 olarak Türkçeye çevrilmiştir. TMS 16 uyarınca maddi duran varlıklar finansal tablolara ilk olarak maliyet bedeli ile yansıtılır; izleyen dönemlerde ise maliyet bedeliyle veya yeniden değerlendirilmiş tutarı üzerinden izlenir. Yeniden değerlendirme modeli TMS 16’nın 31-42’nci paragraflarında açıklanmakta olup, bu model uyarınca gerçeğe uygun değeri güvenilir olarak ölçülebilen bir maddi duran varlık kalemi, varlık olarak muhasebeleştirildikten sonra, yeniden değerlendirilmiş tutarı üzerinden gösterilir. Gerçeğe uygun değer, karşılıklı pazarlık ortamında, bilgili ve istekli gruplar arasında bir varlığın el değiştirmesi ya da bir borcun ödenmesi durumunda ortaya çıkması gereken tutardır. Eğer bir varlığın defter değeri yeniden değerlendirme sonucunda artmışsa, bu artış doğrudan özkaynak hesap grubunda yeniden değerlendirme değer artışı adı altında muhasebeleştirilir. Eğer bir varlığın defter değeri yeniden değerlendirme sonucunda azalmışsa, bu azalma gider olarak muhasebeleştirilir. Ancak, söz konusu varlıkla ilgili olarak daha önce bir yeniden değerlendirme değer artışı oluşturulmuşsa, bu azalış önceki yeniden değerlendirme farkını tersine çevirdiği ölçüde özkaynak hesap grubundaki yeniden değerlendirme değer artışı hesabından düşülür. Ayrıca, bir yeniden değerlendirme değer artışı, aynı varlığın daha önce gelir tablosu ile ilişkilendirilmiş bulunan yeniden değerlendirme değer azalışını tersine çevirdiği ölçüde gelir olarak muhasebeleştirilir. Özkaynak hesap grubundaki yeniden değerlendirme değer artışı, ilgili varlık bilanço dışı bırakıldığında doğrudan geçmiş yıl karlarına aktarılır.

TMS 16'daki yeniden değerlendirme modelini seçen işletmelerde, maddi duran varlıkların TMS'ye göre hazırlanan finansal tablolarda izlendiği gerçeğe uygun değer ile vergiye esas finansal tablolarda izlendiği maliyet bedeli arasındaki fark, vergisel açıdan geçici fark oluşmasına yol açar. Gerçeğe uygun değerın maliyet bedelinden yüksek olduğu durumlarda ertelenmiş vergi yükümlülüğü, düşük olduğu durumlarda ise ertelenmiş vergi varlığı kayıtlara yansıtılır. Bu aşamada gerçeğe uygun değeri temsil edecek değerin tespiti önem kazanmaktadır. Giriş değeri olarak cari maliyet gerçeğe uygun değeri yansıtmaktadır. Çıkış değeri açısından ise cari satış değeri gerçeğe uygun değeri ifade etmektedir⁶¹.

TMS 16'da yer almamakla birlikte, maddi duran varlıklardan kaynaklanan geçici fark oluşmasına sebep olan bir diğer işlem ise enflasyon nedeniyle yapılan yeniden değerlendirme işlemidir. Ülkemizde yaşanan yüksek enflasyon nedeniyle, SPK 2003, 2004 ve 2005 yıllarında enflasyon muhasebesi uygulanmasını zorunlu kılmıştır⁶². Enflasyon muhasebesine ilişkin düzenlemelerin yer aldığı Yüksek Enflasyonlu Ekonomilerde Finansal Raporlamaya ilişkin 29 numaralı Türkiye Muhasebe Standardı (TMS 29) uyarınca, her bir kalemin, amortisman düşülmüş düzeltilmiş maliyeti; tarihi maliyet ve birikmiş amortismanına bir genel fiyat endeksindeki elde etme tarihinden bilanço tarihine kadar olan sürede gerçekleşen değışimin etkisinin yansıtılmasıyla belirlenir. Dolayısıyla, maddi ve maddi olmayan

⁶¹ Remzi ÖRTEN ve Rıdvan BAYIRLI, "TMS-16'ya Göre Maddi Duran Varlıkların Dönem Sonunda Değerlemesi ve Muhasebe Uygulamaları" Muhasebe ve Finansman Dergisi, Ekim 2007, Sayı:36, s.35

⁶² 2003 -2005 yıllarında yürürlükte olan Seri:XI No:21 Tebliği ile Seri:XI No:25 Tebliği enflasyon muhasebesi uygulamasını zorunlu kılmış olup, söz konusu düzenlemelerde yer alan esaslar TMS 29 ile büyük ölçüde uyumludur.

duran varlıklar, satın alma tarihlerinden itibaren düzeltilir. 2003 ve 2004 yıllarında Maliye Bakanlığı da enflasyon muhasebesi uygulamasını zorunlu kılmış ve enflasyon muhasebesi çerçevesinde maddi duran varlıklarda görülen değer artışının yasal kayıtlara işlenmesine izin vermiştir⁶³. Ancak SPK'dan farklı olarak Maliye Bakanlığı 2005 yılında enflasyon düzeltmesi yapılmasına izin vermemiştir⁶⁴. Bu çerçevede 2005 yılı için çalışma kapsamında incelenen şirketler tarafından yapılan enflasyon düzeltmesi işlemi sonucunda, maddi duran varlıkların TMS'ye göre hazırlanan finansal tablolarda izlendiği endekslenmiş değer ile vergiye esas finansal tablolarda izlendiği değer arasındaki fark, vergisel açıdan geçici fark oluşmasına yol açar. 2005 yılında yapılan endeksleme işlemi sonucunda maddi duran varlıkların finansal tablolarda izleneceği endekslenmiş değer yasal kayıtlarda yer alan değerden büyük olması nedeniyle, vergilendirilebilir bir geçici fark oluşur ve kayıtlara ertelenmiş vergi yükümlülüğü yansıtılır.

Maddi ve maddi olmayan varlıkların geçici fark oluşturma nedenlerinden bir diğeri ise, söz konusu varlıkların TMS/TFRS'ye göre hazırlanan bilançoları ile vergiye esas bilançolarında farklı amortisman yöntemleri veya süreleri kullanılmasıdır. Finansal raporlama standartları açısından maddi ve maddi olmayan duran varlıklardan sınırlı faydalı ömre sahip olanlar amortismanına tabidir. Varlıkların maliyet bedeli ile hurda değeri arasındaki farka eşit olan amortismanına tabi tutar,

⁶³ VUK Mükerrer 298'inci madde ve geçici 25'inci madde

⁶⁴ 19.04.2005 tarih ve 18 sayılı VUK Sirküleri

varlığın faydalı ömrüne sistematik olarak dağıtılır⁶⁵. Bu husus maddi duran varlıklara ilişkin TMS 16’da ve maddi olmayan duran varlıklara ilişkin TMS 38’de açık olarak düzenlenmiştir. Her iki standartta da “yararlı(faydalı) ömür” kavramına atıf yapılmış ve “yararlı ömür” bir varlığın işletme tarafından kullanılabilmesi beklenen süre veya işletme tarafından ilgili varlıktan elde edilmesi beklenen üretim sayısı/birimi olarak tanımlanmıştır. Her iki standart da varlık türleri bazında sabit faydalı ömürler belirlememiş, aksine TMS 16 paragraf 57’de varlığın yararlı ömrünün işletmenin varlıktan beklediği faydaya göre belirleneceği ve bir varlığın yararlı ömrünün tahmininin, işletmenin benzer varlıklara ilişkin tecrübelerine dayanan bir takdir meselesi olduğu açıkça ifade edilmiştir. Standartlarda ayrıca varlık türleri veya başka kriterlere göre amortisman/itfa yöntemlerinin kullanılması da zorunlu tutulmamıştır. TMS 16 paragraf 62 ile TMS 38 paragraf 98’de bir varlığın amortisman/itfaya tabi tutarının yararlı ömrü boyunca sistematik olarak dağıtmak için çeşitli amortisman/itfa yöntemlerinin kullanılabilmesi ifade edilmiş ve örnek olarak ancak kısıtlayıcı olmamak üzere doğrusal amortisman/itfa yöntemi, azalan bakiyeler yöntemi ve üretim miktarı yöntemleri gösterilmiştir. Konuya ilişkin Türk vergi düzenlemeleri incelendiğinde ise vergi düzenlemelerinde TMS’den daha sınırlayıcı bir yaklaşım izlendiği görülmektedir. VUK’un 313’üncü maddesi uyarınca işletmede bir yıldan fazla kullanılacak ve yıpranmaya, aşınmaya veya kıymetten düşmeye maruz bulunan varlıkların amortismanına tabi tutulması gerekmektedir. Amortisman yöntemi açısından VUK sadece iki yöntemin kullanılmasına izin vermiştir. Bunlardan ilki VUK madde 315’de tanımlanan normal amortisman

⁶⁵ Seda ERPEK, a.g.t., s.21

yöntemidir. Normal amortisman yöntemi uyarınca işletmeler, amortisman tabii varlıklarını Maliye Bakanlığının tespit ve ilan edeceği oranlar üzerinden itfa ederler. Alternatif yöntem olarak belirlenen azalan bakiyeler usulüyle amortisman yönteminde ise uygulanacak amortisman oranı % 50'yi geçmemek üzere normal amortisman oranının iki katıdır ve amortisman süresi normal amortisman süresine göre hesaplanır. Bu sürenin son yılına devreden bakiye değer, o yıl tamamen yok edilir (VUK madde 315). VUK'un anılan hükümleri çerçevesinde Maliye Bakanlığı tarafından her yıl amortisman oranları belirlenir. Bu belirleme esasında varlıkların faydalı ömürleri dikkate alınmakla birlikte, faydalı ömrü etkileyebilecek her bir işletmeye özgü koşullar dikkate alınamamaktadır. Görüldüğü üzere işletmelerin VUK bilançolarını hazırlarken kullandıkları amortisman yöntem ve süreleri ile TMS/TFRS'ye göre bilanço hazırlarken kullandıkları amortisman yöntem ve süreleri farklılık gösterebilmektedir. Amortisman yöntem ve sürelerindeki farklılıklar sonucunda TMS/TFRS'ye göre hazırlanan finansal tablolarda ortaya çıkan matrahın VUK'a göre hesaplanan matrahtan büyük olması durumunda ertelenmiş vergi yükümlülüğü, aksi durumda ise ertelenmiş vergi varlığı söz konusu olmaktadır⁶⁶. Bu tip farklılıklar TMS 12 çerçevesinde geçici fark oluşmasına yol açmakta olup, incelenen şirketlerin tümünde de bu nitelikte farklara rastlanmıştır.

⁶⁶ Kadir DABBAOĞLU, "Maddi Duran Varlıklarda Amortisman Uygulamaları" Vergi Dünyası, Sayı:325, Eylül 2008, s.125

2.9.2. Kıdem Tazminatı Nedeniyle Oluşan Geçici Farklar

TMS 12'nin 81'inci paragrafının (g)-(i) fıkrası kapsamında, şirketler tarafından bilançoya yansıtılmış olan ertelenmiş vergi varlığı ile borcunun tutarına ilişkin olarak finansal tablo dipnotlarında kamuya açıklanan diğer bir geçici fark çeşidi ise kıdem tazminatı nedeniyle oluşan geçici farklardır.

Kıdem tazminatı iş sözleşmesi İş Kanunu veya diğer ilgili yasalarda öngörülen durumlardan birisi ile sona eren ve belirli süre kıdemi bulunan işçiye veya işçinin ölümü halinde mirasçılarına işveren tarafından ödenmesi gereken, işçinin çalışma süresine ve ücretine göre belirlenen parasal haktır. Kıdem tazminatı hesaplanırken işçiye çalıştığı her bir tam yıl için, brüt ücretinin otuz günlük tutarı ödenir⁶⁷.

Bir işçinin iş akdinin feshedilmesi durumunda verilecek olan kıdem tazminatı kurumlar vergisi matrahının tespitinde indirilebilecek giderler arasında yer alır. Ancak genel kabul görmüş muhasebe ilkelerinden ihtiyatlılık ve dönemsellik ilkeleri gereği ayrılması gereken ve işletmenin mevcut dönemde çalıştırdığı kişilere yönelik olarak ileriki dönemlerde ödeyeceği kıdem tazminatı karşılıkları, Türk vergi mevzuatı uyarınca gelir ve kurumlar vergisi matrahının tespitinde indirilebilecek giderler arasında yer almamaktadır. Başka bir deyişle vergi kanunlarımıza göre kıdem tazminatı ancak ödemenin gerçekleştiği dönemde giderleştirilebilmektedir⁶⁸.

⁶⁷ Ozan USLU, http://www.alomaliye.com/2007/ozan_uslu_kidem_ii.htm erişim tarihi:29.01.2009

⁶⁸ Hüseyin MERT ve Cemal ÇAKICI, Tekdüzen Hesap Planına Göre Kıdem Tazminatının Muhasebeleştirilmesi <http://archive.ismmmo.org.tr/docs/malicozum/34MaliCozum/14-HUSEYINMERT.doc> erişim tarihi: 29.01.2009

Kıdem tazminatına ilişkin muhasebe standartları incelendiğinde 19 numaralı TMS'nin sadece kıdem tazminatları değil, hisse bazlı ödemeler hariç işletmeler tarafından çalışanlara sağlanan her türlü faydanın muhasebeleştirilme esaslarını belirlemekte olduğu görülmektedir. Ülkemizde yürürlükte olan yasalar dikkate alındığında, kıdem tazminatı uygulamalarının TMS 19'da yer alan "tanımlanmış fayda planı" kapsamında değerlendirilebileceği düşünülmektedir. Bu çerçevede TMS 19 uyarınca işletme, aktüeryal teknikler kullanarak çalışanlarının cari veya önceki dönemlerde yerine getirmiş oldukları hizmete karşılık elde ettikleri getiriyi güvenilir bir şekilde tahmin etmeli⁶⁹, kıdem tazminatı yükümlülüğünün bugünkü değeri ile cari hizmet maliyetinin belirlenebilmesi için ilgili faydaları öngörülen yükümlülük yönteminin kullanılması suretiyle iskonto etmeli, aktüeryal kazanç ve zararların toplam tutarları ile muhasebeleştirilmesi gereken kazanç ve kayıpları belirlemelidir.

Görüldüğü üzere vergi mevzuatı uyarınca ancak ödemenin gerçekleştiği dönemde giderleştirilebilmekte olan kıdem tazminatı karşılıkları, TMS 19 uyarınca ödemenin gerçekleşmesine bakılmaksızın işletmenin bu yönde bir yükümlülüğünün olduğu, başka bir deyişle ileride kıdem tazminatı ödemesi yapması muhtemel olan işçi çalıştırdığı her dönemde muhasebeleştirilmelidir. Vergi mevzuatı ile finansal raporlama standartları arasındaki söz konusu farklılık, kıdem tazminatı nedeniyle ertelenmiş verginin doğmasına yol açmaktadır.

⁶⁹ Bu durum, işletmeler tarafından cari ve önceki dönemlerle ilişkilendirilebilir fayda tutarlarının belirlenmesi ve bu faydaların maliyetini etkileyebilecek demografik (çalışanların işten ayrılmaları ve ölüm gibi) ve finansal değişkenler (gelecekte maaşlarda ve sağlık maliyetlerinde meydana gelecek artışlar) hakkında tahminler (aktüeryal varsayımlar) yapılmasını gerektirir.

Bu çerçevede çalışma kapsamında incelenen 75 şirketten, ertelenmiş vergi varlığı ya da yükümlülüğü oluşturan geçici farkların tutarlarını kamuya açıklayan 73 adet şirketin her biri gerek 2006 gerekse 2007 yılında kıdem tazminatı karşılığı nedeniyle ertelenmiş vergi hesaplamasında bulunmuştur.

73 şirketin tümü kıdem tazminatı karşılığı nedeniyle kayıtlarına ertelenmiş vergi varlığı yansıtmıştır. İleride yapılacak olan tazminat ödemelerinin bir kısmının bugünden kayıtlara yansıtılması nedeniyle oluşan fark, indirilebilir bir geçici farktır ve bu nedenle kayıtlara ertelenmiş vergi varlığı muhasebeleştirilir.

2.9.3. Geçmiş Yıl Zararları ve Kullanılmayan Yatırım İndirimleri Nedeniyle Oluşan Geçici Farklar

TMS 12'nin 34-37'nci paragrafları, kullanılmamış mali zararlar ve vergi avantajlarının muhasebeleştirilmesine ilişkindir. Standardın anılan bölümünde;

“34. Henüz kullanılmamış geçmiş yıl mali zararları ve vergi avantajları için ilerideki dönemde bunların mahsup edilmesine yeterli olacak tutarda vergilendirilebilir gelir elde edileceğinin muhtemel olması halinde ertelenmiş vergi varlığı muhasebeleştirilir.

35. Geçmiş yıl mali zararları ve vergi avantajlarının ileriye taşınması nedeniyle ertelenmiş vergi varlığı muhasebeleştirilmesinin koşulları indirilebilir geçici farklar nedeniyle ertelenmiş vergi varlığı muhasebeleştirilmesinin koşulları ile aynıdır. Ancak, işletmenin mali zararının olması ilerideki dönemde yeterli

vergilendirilebilir gelirin olamayabileceğinin de güçlü bir işaretidir. Bu nedenle işletmenin mali zararları olan bir geçmişi varsa kullanılmamış mali zararı veya vergi avantajı üzerinden ayırabileceği vergi varlığının tutarı indirilebilir geçici farklarının tutarı ve diğer geçerli güçlü karinelere dayanmak kaydıyla, işletmenin bu zarar veya avantajları mahsup edeceği varsayılan vergilendirilebilir gelirin tutarı ile sınırlıdır. Bu gibi durumlarda, Paragraf 82 ertelenmiş vergi varlığının tutarının ve muhasebeleştirilmesini destekleyen gerekçelerin niteliklerinin açıklanmasını gerektirir.

36. Bir işletme birikmiş mali zararlarını ve vergi avantajlarını kullanabilmesinin olanaklı olup olmadığını belirlerken aşağıdaki kriterleri göz önünde bulundurur:

(a) Aynı vergi idaresi ile ilgili olarak aynı vergi mükellefinin henüz kullanılmamış mali zararlarının ve vergi avantajlarının zaman aşımına uğramadan önce kullanılmasına yetecek tutarlarda vergiye tabi tutarlar oluşmasına neden olacak vergilendirilebilir geçici farklarının oluşup oluşmayacağı;

(b) İşletmenin kullanılmamış mali zararlarının ve vergi avantajlarının zaman aşımına uğramasından önce vergiye tabi kar elde etmesinin mümkün olup olmayacağı;

(c) Kullanılmamış mali zararları oluşturduğu belirlenebilen koşulların tekrarlanıp tekrarlanmayacağı; ve

(d) İşletmenin birikmiş mali zararlarını ve vergi avantajlarını kullanmak istediği dönemlerde vergiye tabi kar yaratabilecek vergi planlaması olanaklarının (bakınız: Paragraf 30) olup olmadığı.

Kullanılmamış mali zararların veya vergi avantajlarının kullanılmasına yetecek tutarlarda vergilendirilebilir gelir elde etme olanağı olmadığı durumlarda ertelenmiş vergi varlığı muhasebeleştirilmez.”

Hükümlerine yer verilmektedir.

Anılan hükümlerden de anlaşılacağı üzere, yasal olarak mümkün olması ve işletmenin finansal durumunun da elverişli olması halinde, kullanılmamış geçmiş yıl mali zararları ve benzer nitelikteki vergi avantajları için ertelenen vergi uygulamasının yapılması TMS 12 kapsamında mümkündür.

Türk vergi mevzuatı incelendiğinde, Kurumlar Vergisi Kanunu’nun 9’uncu maddesi uyarınca, anonim şirketlerin mali zararlarının, gelecek yıllarda oluşacak vergilendirilebilir kardan düşülmek üzere, ileriye taşınabildiği görülmektedir⁷⁰. Burada azami taşıma süresi 5 yıl olup, oluşan zararların geriye dönük olarak taşınması ise mümkün değildir. Başka bir deyişle oluşan mali zararlar, geçmiş yıl karlarından mahsup edilemez.

⁷⁰ Kurumlar Vergisi Kanunu Madde 9: “Zarar mahsubu:
Kurumlar vergisi matrahının tespitinde, kurumlar vergisi beyannamesinde her yıla ilişkin tutarlar ayrı ayrı gösterilmek şartıyla aşağıda belirtilen zararlar indirim konusu yapılır:
a) Beş yıldan fazla nakledilmemek şartıyla geçmiş yılların beyannamelerinde yer alan zararlar. “

TMS 12'nin 34-37'nci paragraflarında yer alan hükümler çerçevesinde Türk vergi mevzuatı uyarınca ertelenmiş vergi hesaplamalarında dikkate alınması gereken geçmiş yıl zararlarının taşınabilirliği dışında bir başka düzenleme ise bir vergi avantajı niteliğindeki "yatırım indirimi" uygulamasıdır. Yatırım indirimi uygulaması, işletmelere mal ve hizmetlerin üretimi ile doğrudan ilişkili olan ve bir ekonomik ömrü bulunan yeni maddi varlık alımları bedelinin %40'ı oranında kurumlar vergisi matrahından indirim hakkı sağlamakta olup, 2005 ve önceki dönemlerde uygulanan bir vergi teşvikidir ve 30 Mart 2006 tarih ve 5479 sayılı yasa ile 01.01.2006 tarihinden itibaren yürürlükten kaldırılmıştır. Ancak, söz konusu yasa ile Gelir Vergisi Kanunu'na eklenen geçici 69. madde uyarınca gelir ve kurumlar vergisi mükellefleri tarafından, geçiş hükümleri gereği, tamamlanamayan yatırımlar nedeniyle 31.12.2005'ten sonraki harcamalardan doğanlar ile önceki dönemlerde doğmuş olup henüz yararlanılmayan yatırım indirimlerinin 31.12.2008 tarihine kadar taşınabilmesine imkan tanınmıştır. Ayrıca, yatırım indiriminden yararlanan yıllarda uygulanacak kurumlar vergisi oranı normal şartlar altında uygulanan %20 oranı yerine %30 olacaktır.

İncelenen 75 şirketten 40 adedi, 2007 yılında taşınabilir geçmiş yıl zararları ve kullanılmayan yatırım indirimleri nedeniyle ertelenmiş vergi varlığını kayıtlarına almışlardır. Bu rakam 2006 yılı için ise 37'dir.

Geçmiş yıl zararları ve kullanılmayan yatırım indirimleri nedeniyle kayıtlarına ertelenmiş vergi varlığı alan şirketlerden farklı olarak bazı şirketler ise finansal tablo dipnotlarında taşınabilecek zararları olduğunu ifade etmiş ancak bu zararları kayıtlarına yansıtmamışlardır.

2.9.4. Reeskont Gelirleri veya Giderleri Nedeniyle Oluşan Geçici Farklar

Çalışma kapsamında incelenen 75 şirketten 28 adedinin 2007 yılı bilançosuna yansıttığı ertelenmiş vergi varlığı ya da yükümlülüğünü oluşturan geçici farklar arasında reeskont gelirlerine veya giderlerine, ya da söz konusu gelir ile giderlerin netleştirilmiş tutarına yer verdiği tespit edilmiştir.

Reeskont gelir veya giderlerini geçici fark olarak belirten 28 şirketten 17'si reeskont işlemi nedeniyle ertelenmiş vergi varlığı, 11 şirket ise ertelenmiş vergi yükümlülüğü muhasebeleştirmiştir.

Vergi mevzuatı uyarınca senede bağlı alacak ve borçların değerlendirme gününün değerine getirilmesi işlemine pratikte reeskont işlemi denilmektedir. Bir başka ifade ile alacak ve borç senetlerini mukayyet değerlerinden, vadelerine ve faiz oranına göre değişen, bir meblağı düşmek suretiyle net bugünkü değere (değerleme günü-bilanço günü) ulaşılması reeskont işlemi ifade etmektedir⁷¹. Vergi

⁷¹ Halil SÖYLER, "Tüm Yönleriyle Reeskont İşlemleri" http://www.alomaliye.com/halil_soyler_tum_yon_reeskont.htm Erişim tarihi: 06.03.2009

mevzuatından farklı olarak TMS/TFRS'de iskonto işleminde senede bağlanma koşulu aranmamıştır. TMS 39'da *"Sabit veya belirlenebilir nitelikte ödemelere sahip olan ve aktif bir piyasada işlem görmeyen, belirli istisnalar hariç türev olmayan finansal varlıklar"* şeklinde tanımlanan kredi ve alacakların, etkin faiz yöntemiyle hesaplanan itfa edilmiş maliyetinden ölçülmesi öngörülmüştür. Finansal varlık veya finansal borçların etkin faiz yöntemiyle hesaplanan itfa edilmiş maliyeti ise TMS 39'da *"Finansal varlık veya finansal borcun ilk muhasebeleştirme sırasında ölçülen değerinden anapara geri ödemeleri düşüldükten, anılan ilk tutar ile vadedeki tutar arasındaki farkın etkin faiz yöntemi kullanılarak hesaplanan birikmiş itfa payı düşüldükten veya eklendikten ve değer düşüklüğü ya da tahsil edilememe durumuna ilişkin her türlü indirimin yapılmasından sonra geriye kalan tutar"* olarak tanımlanmıştır. Görüldüğü üzere işletmeler reeskont işlemini vergi mevzuatıyla bağlantılı olarak senetli tüm alacak ve borçları için, TMS/TFRS hükümleri gereğince de senede bağlanmış olan ve olmayan tüm alacak ve borçları için gerçekleştirmektedirler. Senede bağlı alacaklar için hesaplanan reeskont gideri ve senede bağlı borçlar için hesaplanan reeskont geliri işletmelerin hem vergi mevzuatına göre hazırlanan hem de TMS/TFRS'ye göre hazırlanan finansal tablolarına aynı dönemde yansıtıldığı için söz konusu gelir/gider kalemleri indirilebilir/vergiye tabi geçici fark oluşturmazlar. Ancak senede bağlı olmayan alacak ve borçlar nedeniyle, sadece TMS/TFRS hükümleri çerçevesinde hesaplanan reeskont gelir ve giderleri indirilebilir/vergiye tabi geçici fark oluştururlar ve finansal tablolarda ertelenmiş vergiyi oluşturan unsurlar arasında yer alırlar. Bu çerçevede çalışma kapsamında incelenen ve reeskont gelir veya giderlerini geçici fark olarak

belirten 28 şirketin reeskont gelir veya giderinin bu nitelikteki alacak ve borçlardan kaynaklandığı düşünülmektedir.

2.9.5. Stoklar Nedeniyle Oluşan Geçici Farklar

Stoklarla ilgili olarak yapılan ve ertelenmiş vergi hesaplaması gerektiren işlemlerden biri stok değer düşüklüğü karşılığı ayrılmasıdır. Vergi Usul Kanunu'nun 274'üncü maddesi uyarınca işletmeler satın aldıkları veya imal ettikleri emtiayı maliyet bedeliyle değerlemelidirler. Maliyet bedeli üzerinden bir değer düşüklüğü karşılığı ayrılması ise ancak emtianın maliyet bedeline nazaran değerlendirme günündeki satış bedellerinin %10 veya daha fazla bir düşüklük göstermesi halinde mümkündür. Böyle bir durumda işletmenin maliyet bedeli yerine emsal bedeli ölçüsünü uygulamasına imkan tanınmıştır. Ayrıca VUK'un 278'inci maddesi uyarınca yangın, deprem ve su basması gibi afetler yüzünden veyahut bozulmak, çürümek, kırılmak, çatlamak, paslanmak gibi haller neticesinde iktisadi kıymetlerinde önemli bir azalış meydana gelen emtia ile maliyetlerinin hesaplanması mutlak olmayan stoklar emsal bedeli ile değerlendirilir. Emsal bedel ise VUK'un 267'nci maddesinde "Gerçek bedeli olmayan, veya bilinmeyen veyahut doğru olarak tespit edilemeyen bir malın, değerlendirme gününde satılması halinde emsaline nazaran haiz olacağı değer" şeklinde tanımlanmıştır. TMS/TFRS'de ise stoklara ilişkin değerlendirme usulleri TMS 2'de düzenlenmiştir. TMS 2'nin 9'uncu paragrafı uyarınca stoklar maliyet ile net gerçekleştirilebilir değerinin düşük olanı ile değerlendirilmelidir. Net gerçekleştirilebilir değer ise standartta, işin normal akışı içinde, tahmini satış fiyatından, tahmini tamamlanma

maliyeti ve satışı gerçekleştirmek için gerekli tahmini satış giderleri toplamının, düşürülmesiyle elde edilen tutar şeklinde tanımlanmıştır. Ayrıca TMS 2 uyarınca stoklar finansal tablolarda, kullanımları veya satılmaları sonucunda elde edilmesi beklenen tutardan daha yüksek bir bedelle izlenemez. Maliyetlerin kullanım veya satış sonucu elde edilecek tutardan yüksek olması durumunda, stok değer düşüklüğü karşılığı ayrılmalı ve stoklar net gerçekleşebilir değerine indirilmelidir.

Görüldüğü üzere yürürlükteki vergi mevzuatı sadece %10'luk bir değer kaybında ya da yangın gibi istisnai hallerde değer düşüklüğü karşılığı ayrılmasına imkan tanırken TFRS herhangi bir oran sınırı belirlemeksizin oluşacak tüm değer düşüklüklerinin gider olarak kaydedilmesini öngörmektedir. İki mevzuat arasında stok değerlemesine ilişkin olarak gözlemlenen söz konusu fark, stoklara ilişkin ertelenmiş vergi varlıklarının başlıca oluşum nedenlerindedir. TMS/TFRS finansal tablolarında VUK finansal tablolarından önce tahakkuk ettirilen stok değer düşüklüğü karşılıklarının vergi etkisi, indirilebilir geçici fark ve ertelenmiş vergi varlığı oluşturma yönündedir.

Bu çerçevede çalışma kapsamında incelenen 75 şirketten 42 adedi, 2007 yılında stoklarla ilgili olarak yaptıkları düzeltmeler nedeniyle ertelenmiş vergi varlığı ya da yükümlülüğünü kayıtlarına almışlardır. Bu rakam 2006 yılı için ise 39'dur.

2007 yılı için 42 şirketten 37 adedi stok düzeltmeleri sonucunda ertelenmiş vergi varlığı muhasebeleştirilmiş iken, 5 şirket ertelenmiş vergi yükümlülüğünü kayıtlarına almıştır. 2006 yılında ise 39 şirketin 30 adedi ertelenmiş vergi varlığı, 9 adedi ise ertelenmiş vergi yükümlülüğü muhasebeleştirmiştir.

2.9.6. Davalar İçin Ayrılan Karşılıklar Nedeniyle Oluşan Geçici

Farklar

Karşılıklara ilişkin muhasebe standartları TMS 37 ile düzenlenmiştir. Anılan standartta karşılık "gerçekleşme zamanı veya tutarı belli olmayan yükümlülük" şeklinde tanımlanmış ve bir karşılığın finansal tablolara yansıtılabilmesi için

a. Geçmiş bir olaydan kaynaklanan mevcut bir yükümlülüğün (hukuki veya zımni) bulunması;

b. Yükümlülüğün yerine getirilmesi için ekonomik fayda içeren kaynakların işletmeden çıkmalarının muhtemel olması,

c. Yükümlülük tutarının güvenli bir biçimde tahmin edilebiliyor olması,

şartlarının bir arada sağlanması koşulu getirilmiştir.

Bu çerçevede finansal tablolarını TFRS'ye veya Seri:XI No:25 Tebliği'ne göre hazırlayan şirketlerin, kendileri aleyhine açılan davalar hakkında dava sonucu katlanılacak yükümlülük (ödenen tazminat, ceza vb. yükümlülükler) tutarını güvenilir bir biçimde tahmin edebilmesi durumunda, öngörülen yükümlülük tutarları kadar dava karşılığı ayırmaları gerekmektedir.

Vergi mevzuatında işletmenin aleyhinde açılan davalar nedeniyle ayrılan gider karşılıkları için özel bir hüküm yer almamaktadır. Ancak karşılıklara ilişkin genel hükümler düzenlenmiştir. Vergi hukukunda yer alan karşılık kavramı, VUK'un 288. maddesinde düzenlenmiş olup maddede "Hasıl olan veya husulü beklenen fakat

miktarı katıyetle kestirilemeyen ve teşebbüs için bir borç mahiyeti arz eden belli bazı zararları karşılamak maksadıyla hesaben ayrılan meblağlara karşılık denir. Karşılıklar mukayyet değerleriyle pasifleştirilmek suretiyle değerlenir." denilmektedir. Bu çerçevede madde hükmüne göre karşılık ayrılabilmesi için;

a) Gerçekleşen veya gerçekleşmesi muhtemel olan bir zarar söz konusu olmalıdır,

b) Bu zarar işletme için borç niteliği taşımaktadır,

c) Öz sermayeyi olumsuz olarak etkilemelidir, yani öz sermayeyi azaltmalıdır.

Karşılıklarla ilgili temel prensiplere yer veren söz konusu 288. madde hükmüne dayanılarak -vergi kanunlarında başka bir hüküm olmaksızın- karşılık ayrılıp ayrılamayacağı tartışma konusudur. Birinci görüşe göre; 288. maddede yer alan tanım genel bir tanım olup, sadece bu maddeye dayanılarak karşılık ayrılması mümkün değildir. Karşılık ayrılabilmesi için, 288. maddeye ilave olarak, vergi kanunlarında ayrıca bir düzenleme yapılmış olması gerekir. Bu konudaki ikinci görüşe göre ise; sadece 288. maddeye dayanılarak muhtemel zarar, ziyan ve tazminatlar için karşılık ayrılması mümkündür. Günümüze kadar gelen yargı kararları ve idare uygulamaları dikkate alındığında, birinci görüşün ağır bastığı gözlenmektedir⁷².

İşletmenin herhangi bir sebeple dava aşamasına gelmiş yükümlülükleri söz konusu olabilir. Dava aşamasındaki yükümlülüklerin yerine getirilmesi ihtimali varsa

⁷² Kemal UZUN, "Karşılıklar-Dönem Sonu İşlemleri", Vergi Dünyası, Ocak 1999, s.34.

bu durumda dava ve icra karşılıkları adı altında bir karşılık ayrılabilir. Bu tür karşılıklar diğer borç ve gider karşılıkları olarak muhasebeleştirilmeli ve nazım hesaplarda kanunen kabul edilmeyen giderler olarak kayıtlara alınmalıdır⁷³.

Vergi mevzuatı işletme aleyhinde açılan ve işletme için muhtemel bir yükümlülük doğuran davalar için karşılık ayrılmasına imkan tanımazken, TMS 37 söz konusu davalar için karşılık ayrılmasını öngörmektedir. Bu sebeple TMS/TFRS'ye göre hazırlanan finansal tablolarda ayrılan dava gider karşılıkları indirilebilir geçici fark oluşturmakta ve kayıtlara ertelenmiş vergi varlığı olarak yansımaktadır.

Bu çerçevede çalışma kapsamında incelenen 75 şirketten 15 adedinde, 2007 yılında aleyhlerinde açılmış olan davalar için ayırdıkları karşılıklar nedeniyle geçici fark oluşmuştur. 2006 yılında ise söz konusu şirketlerden 13'ü dava karşılıkları nedeniyle geçici fark hesaplaması yapmıştır.

Gerek 2007 gerek 2006 yılında tüm şirketlerde, dava karşılıkları nedeniyle indirilebilir geçici fark oluşmuş ve ertelenmiş vergi varlığı kayıtlara yansıtılmıştır.

2.9.7. Finansal Varlıkların Değerlenmesi Nedeniyle Oluşan Geçici Farklar

Finansal varlıkların değerlemesine ilişkin düzenlemeler TMS 39'da yer almaktadır. Ancak finansal varlıklarla ilgili bilgilerin sunumuna ilişkin hükümler ile

⁷³ Azzem ÖZKAN, "Karşılıklar ve Muhasebe Uygulamaları", *Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, Sayı:16, 179-202 (2000)

finansal varlığın tanımı TMS 32’de yer almaktadır. Finansal varlıklar TMS 32’de aşağıdaki şekilde tanımlanmıştır.

“Finansal Varlık: Aşağıdaki varlıklardan herhangi biridir:

(a) Nakit;

(b) Başka bir işletmenin özkaynağına dayalı finansal araç;

(c) (i) Başka bir işletmeden nakit ya da başka bir finansal varlık almak için

veya

(ii) Potansiyel olarak işletmenin lehine olan koşullarda finansal varlık veya borçların başka bir işletme ile takas edilmesi için düzenlenen sözleşmeden doğan hak; veya

(d) İşletmenin özkaynağına dayalı finansal aracıyla ödenecek ya da ödenebilecek olan ve:

(i) İşletmenin değişken sayıda özkaynağına dayalı finansal aracını almak zorunda olduğu ya da olabileceği bir türev olmayan sözleşme; veya

(ii) İşletmenin belirli sayıda özkaynağına dayalı finansal aracını, belirli bir nakdini ya da başka bir finansal varlığını takas etmesi dışındaki şekillerde ödenecek ya da ödenebilecek bir türev sözleşme.”

TMS 39 kapsamında finansal varlıklar 4 bölüm altında incelenmektedir⁷⁴. TMS/IFRS düzenlemelerine göre finansal varlıkların hangi amaçla satın alındığı bu varlıkların sınıflandırılmasında önem kazanmaktadır⁷⁵. Buna göre finansal varlıklar alım-satım amaçlı finansal varlıklardan, vadeye kadar elde tutma amaçlı yatırımlardan, kredi ve alacaklardan ve satılmaya hazır finansal varlıklardan oluşmaktadır.

Finansal raporlama standartları açısından finansal varlıklar ilk kez makul değeri (gerçeğe uygun değer) ile finansal tablolara alınır⁷⁶. Daha sonraki değerlemede ise finansal varlıklar amaçlarına göre değerlendirir⁷⁷. TMS 39'da her bir finansal varlık sınıfı için farklı değerlendirme usulleri gösterilmiştir.

Alım-satım amaçlı finansal varlıklar finansal tablolarda gerek ilk muhasebeleştirildikleri aşamada gerekse sonraki değerlemelerde gerçeğe uygun değerleri ile izlenirler. Gerçeğe uygun değer; karşılıklı pazarlık ortamında, bilgili ve istekli gruplar arasında bir varlığın el değiştirmesi ya da bir borcun ödenmesi durumunda ortaya çıkması gereken tutardır. Aktif bir piyasada kayıtlı bir fiyatın varlığı, gerçeğe uygun değer en iyi göstergesidir. Örneğin hisse senetleri İMKB'de işlem gören hisse senetleri için İMKB'de oluşan işlem fiyatı hisse senetlerinin gerçeğe uygun değerinin en iyi göstergesidir, bu nedenle söz konusu hisse senetleri TMS/IFRS'ye göre hazırlanan finansal tablolarda bu fiyat üzerinden gösterilirler.

⁷⁴ Necdet SAĞLAM, Salim ŞENGEL ve Bünyamin ÖZTÜRK, "UFRS-UMS Uyumlu Türkiye Muhasebe Standartları Uygulaması (Yorum-Açıklama-Örnekler)", Maliye ve Hukuk Yayınları, Ankara, Mart 2007 s.1053

⁷⁵ Seda ERPEK, a.g.t. s.13

⁷⁶ Hüseyin YURDAKUL, "Uluslararası Finansal Raporlama Standartlarında Değerleme Ölçütleri", SPK Yeterlilik Etüdü, Kasım 2005, s.35

⁷⁷ Seda ERPEK, a.g.t., s.13

Ancak vergi düzenlemeleri genellikle maliyet bazlı olup, TMS/TFRS'deki gerçeğe uygun değer yaklaşımının benimsenmediği durumlar olabilmektedir. VUK'un 279'uncu maddesi uyarınca hisse senetleri ile fon portföyünün en az %51'i Türkiye'de kurulmuş bulunan şirketlerin hisse senetlerinden oluşan yatırım fonu katılma belgeleri alış bedeliyle, bunlar dışında kalan her türlü menkul kıymet borsa rayici ile değerlendirilmelidir. Bu durumda hisse senetlerinin işletme tarafından alım satım amaçlı olarak sınıflandırılması halinde TMS/TFRS hükümleri çerçevesinde finansal tablolarda izleneceği tutar ile VUK hükümleri çerçevesinde vergiye esas finansal tablolarda izleneceği tutar arasında fark oluşacaktır. Söz konusu fark piyasa fiyatı ile alış bedeli arasındaki ilişkiye bağlı olarak indirilebilir geçici fark veya vergiye tabi geçici fark oluşur ve ertelenmiş vergi varlığı veya ertelenmiş vergi yükümlülüğü oluştururlar.

Kredi ve alacaklar TMS 39 uyarınca etkin faiz yöntemiyle hesaplanan itfa edilmiş maliyetleri üzerinden ölçülmekte olup bu yönteme ilişkin açıklamalar 2.9.4 numaralı kısımda yer almaktadır. Söz konusu kısımda da açıklandığı üzere etkin faiz yöntemi uyarınca muhasebeleştirilen reeskont gelir ya da giderlerinin bir kısmı vergi mevzuatı açısından gelir ya da gider olarak kabul edilmemekte olup, bu farklılıklar ertelenmiş vergi gelir ya da giderinin oluşumuna sebep olmaktadır.

TMS 39 uyarınca vadeye kadar elde tutma amaçlı yatırımlar, diğer üç finansal araç sınıfına girmeyen, işletmenin vadeye kadar elde tutma niyet ve imkanının bulunduğu, sabit veya belirlenebilir nitelikte ödemeler içeren ve sabit bir vadesi bulunan, türev olmayan finansal varlıklardır. Bu tip finansal varlıklar etkin faiz

yöntemiyle hesaplanan itfa edilmiş maliyetleri ile finansal tablolarda değeri lenirler. Vergi düzenlemelerinde iskonto imkanının sadece vadesi gelmemiş senetli alacaklar ile sınırlı olduğu dikkate alındığında, TMS 39 hükümleri çerçevesinde vadeye kadar elde tutma amaçlı yatırımlar için yapılan değerlemeler VUK çerçevesinde hazırlanan finansal tablolara yansıtılamayacak, bu nedenle de indirilebilir ya da vergilendirilebilir geçici farklar oluşacaktır.

TMS 39 uyarınca satılmaya hazır finansal varlıklar, satılmaya hazır olarak tanımlanan veya kredi ve alacak, vadeye kadar elde tutulacak yatırım veya alım satım amaçlı finansal varlık olarak sınıflanmayan türev olmayan finansal varlıklardır. Bu tip finansal varlıklar gerek ilk muhasebeleştirildikleri aşamada, gerekse sonraki değerlemelerde gerçeğe uygun değerleri ile ölçülürler.

Çalışma kapsamında incelenen 75 şirketten 16 adedinde, 2007 yılında şirketin sahip olduğu finansal varlıkların değeri lenmesi nedeniyle geçici fark oluşmuştur. 2006 yılında ise söz konusu şirketlerden 14'ü finansal varlık değeri lenmesi nedeniyle geçici fark hesaplaması yapmıştır.

2007 yılında 16 şirketten 15'i finansal varlıkların değeri lenmesiyle ilgili olarak ertelenmiş vergi varlığını kayıtlarına almış, sadece bir şirket ise ertelenmiş vergi yükümlülüğü muhasebeleştirmiştir. 2006 yılında ise 3 şirketin ertelenmiş vergi yükümlülüğü, 11 şirketin ise ertelenmiş vergi varlığı bulunmaktadır.

2.9.8. Diğer Geçici Farklar

Yukarıda ayrı ayrı olarak sayılan altı tür geçici fark (maddi ve maddi olmayan varlıklar nedeniyle oluşan geçici farklar, kıdem tazminatı nedeniyle oluşan geçici farklar, geçmiş yıl zararları ve kullanılmayan yatırım indirimleri nedeniyle oluşan geçici farklar, reeskont gelirleri veya giderleri nedeniyle oluşan geçici farklar, stoklar nedeniyle oluşan geçici farklar, davalar için ayrılan karşılıklar nedeniyle oluşan geçici farklar), hisse senetleri İMKB’de işlem gören ve bu tez çalışması kapsamında incelenen 75 şirkette en sıklıkla ve en önemli tutarda görülen ertelenmiş vergi alacağı veya yükümlülüğü muhasebeleştirilmesine yol açan geçici fark türüdür. Ancak bunlar dışında bazı şirketlerin tutarı küçük olmasına rağmen ayrı gösterdiği, bazılarının ise “diğer” sınıflandırması altında toplu olarak gösterdiği geçici fark doğuran işlemler bulunmaktadır. Ayrıca şirketlerin birçoğunda rastlanmayan, sadece faaliyet konusu ya da yaptığı özellikli işlemler nedeniyle birkaç şirkette görülen ancak önemli tutarda olan geçici fark doğuran işlemler de bulunmaktadır. İzleyen kısımda bu tip işlemler hakkında bilgi verilecektir.

Diğer taraftan yukarıdaki kısımlarda açıklanan altı geçici fark yaratan işleminden her biri için, tez çalışması kapsamında incelenen 75 şirketin kaçında rastlanıldığı bilgisine çalışmada yer verilmiştir. Ancak bu rakamlar söz konusu geçici farkları ayrı bir kalem olarak gösteren şirketlerin adedini göstermekte olup, ayrı olarak göstermeyen şirketlerde söz konusu düzeltmelerin diğer başlığı altında toplanmış olması ihtimali de göz önünde bulundurulmalıdır.

2.9.8.1. Şüpheli Alacak Karşılığı Nedeniyle Oluşan Geçici Farklar

Çalışma kapsamında incelenen şirketlerin birçoğunda dipnotlarda tutarı küçük olmakla birlikte şüpheli alacaklar nedeniyle oluşan geçici farklara yer verildiği görülmüştür.

VUK'un "Şüpheli Alacaklar" başlıklı 323'üncü maddesinde

"Ticari ve zirai kazancın elde edilmesi ve idame ettirilmesi ile ilgili olmak şartıyla;

1. Dava veya icra safhasında bulunan alacaklar;

2. Yapılan protestoya veya yazı ile bir defadan fazla istenilmesine rağmen borçlu tarafından ödenmemiş bulunan dava ve icra takibine değmeyecek derecede küçük alacaklar;

Şüpheli alacak sayılır.

Yukarıda yazılı şüpheli alacaklar için değerlendirme gününün tasarruf değerine göre pasifte karşılık ayrılabilir."

Hükmü yer almaktadır. Görüldüğü üzere VUK hükümleri, şüpheli alacak karşılığının sadece dava veya icra aşamasındaki alacaklar için ayrılmasına imkan tanımaktadır. Dava veya icra aşamasında olmayan alacaklar için ise protesto yapılmasına rağmen ödenmeme ve küçük olma koşulları aranmakta olup, aksi takdirde VUK hükümleri uyarınca şüpheli alacak karşılığı ayrılması mümkün bulunmamaktadır.

TMS/TFRS'deki karşılıklara ilişkin hükümler 2.9.6 numaralı kısımda detaylı olarak açıklanmıştır. Anılan kısımda da ifade edildiği üzere TMS/TFRS'de şüpheli alacak karşılığı ayrılması için dava/icra aşamasına geçilme şartı aranmamaktadır. Hukuki veya zımni olarak, geçmiş bir olaydan kaynaklanan mevcut bir yükümlülüğün bulunması; yükümlülüğün yerine getirilmesi için ekonomik fayda içeren kaynakların işletmeden çıkmalarının muhtemel olması ve yükümlülük tutarının güvenli bir biçimde tahmin edilebiliyor olması, şüpheli alacak karşılığı ayrılması için yeterlidir. Standartta hukuki veya zımni ifadesi açık olarak yer almış, böylece hukuki takip süreci başlatılmayan ancak şüpheli hale geldiği işletme yönetimi tarafından takdir edilen alacaklar için de şüpheli alacak karşılığı ayrılmasına imkan tanınmıştır.

İşletmeler tarafından TMS/TFRS hükümleri çerçevesinde ayrılan ancak VUK hükümlerine aykırı olan şüpheli alacak karşılıkları indirilebilir geçici fark oluşturmakta ve ertelenmiş vergi varlığının kayıtlara yansıtılmasına sebep olmaktadır.

2.9.8.2. Maddi Duran Varlıklar Değer Düşüklüğü Karşılığı Nedeniyle Oluşan Geçici Farklar

Çalışma kapsamında incelenen 2 şirkette (Koç Holding A.Ş. ve Ak Enerji Elektrik Üretim A.Ş.), sabit kıymetlerdeki değer düşüklüğü için ayrılan karşılıklar nedeniyle ortaya çıkan ertelenmiş vergi varlığı tutarı hakkında finansal tablo dipnotlarında açıklama yapılmıştır.

Maddi duran varlıklara ilişkin muhasebe standartlarının belirlendiği TMS 16'da, maddi duran varlıklarda değer düşüklüğü konusunda TMS 36 hükümlerine atıf yapılmış olup, bir maddi duran varlık kaleminde değer düşüklüğü olup olmadığının belirlenmesinde, TMS 36 Varlıklarda Değer Düşüklüğü Standardı hükümleri uygulanmaktadır.

Bir varlığın defter değerinin; kullanımı ya da satışı ile geri kazanılacak tutarından fazla olması durumunda, ilgili varlık geri kazanılabilir tutarından daha yüksek bir tutardan izlenir. Eğer durum bu şekilde ise, varlık değer düşüklüğüne uğramıştır ve TMS 36, işletmenin değer düşüklüğü zararını muhasebeleştirmesini gerektirir⁷⁸. TMS 36 uyarınca, bir varlığın geri kazanılabilir tutarının defter değerinden düşük olması durumunda, söz konusu varlığın defter değeri geri kazanılabilir tutarına indirgenir. Anılan indirgeme, bir değer düşüklüğü zararıdır. Varlık başka bir Standarda göre yeniden değerlendirilmiş tutarı üzerinden gösterilmedikçe; değer düşüklüğü zararı derhal kar veya zararda muhasebeleştirilir. Yeniden değerlendirilmiş bir varlığa ilişkin değer düşüklüğü zararı ise yeniden değerlendirme değer azalışı olarak dikkate alınır. Ayrıca TMS 36'nın 64'üncü paragrafı uyarınca bir değer düşüklüğü zararının muhasebeleştirilmesi durumunda, ilgili ertelenmiş vergi varlık veya borçları, TMS 12'ye göre varlığın yeni defter değerinin vergiye esas değeri ile karşılaştırılması suretiyle belirlenmelidir.

VUK'un maddi duran varlıklara ilişkin hükümleri incelendiğinde, maddi duran varlıkların değerlemesine ilişkin düzenlemelerde değer düşüklüğü konusunda açık

⁷⁸ TMS 36, Paragraf 1

bir hükme yer verilmediği görülmüştür. VUK'un 269'uncu maddesi uyarınca gayrimenkuller, gayrimenkullerin mütemmim cüzleri ve teferruatı, tesisat ve makineler maliyet bedelleri ile değerlendirilir. 273'üncü maddede ise alet, edevat, mefruşat ve demirbaş eşyanın maliyet bedeli ile değerlendirileceği ifade edilmektedir. Söz konusu hükümler dışında maddi duran varlıklarda değer düşüklüğü olması durumunda yapılacak işlem ile ilgili VUK'da herhangi bir hüküm yer almamakta olup, bu durumda işletmelerin VUK esaslarına göre hazırladıkları finansal tablolarında sabit kıymet değer düşüklüğü karşılığı ayırma imkanları bulunmamaktadır. Söz konusu değer düşüklükleri, ancak ilgili maddi duran varlıkların işletme dışına çıkarılması esnasında satış fiyatındaki etkisi vasıtasıyla muhasebeleştirilebilmektedir.

TMS 16 ve TMS 36 hükümleri uyarınca maddi duran varlıkların kayıtlı değerinde meydana gelen düşüşler sebebiyle finansal tablolara yansıtılan ancak VUK hükümleri çerçevesinde muhasebeleştirilmeyen değer düşüklüğü karşılıkları indirilebilir geçici fark oluşturmakta ve TMS/TFRS'ye göre hazırlanan finansal tablolarda ertelenmiş vergi varlığı oluşturmaktadır.

2.9.8.3. Şerefiye Nedeniyle Oluşan Geçici Farklar

Çalışma kapsamında incelenen 2 şirkette (Doğan Yayın Holding A.Ş. ve Çimsa Çimento Sanayi ve Ticaret A.Ş.), şerefiye nedeniyle ortaya çıkan ertelenmiş vergi yükümlülüğü tutarı hakkında finansal tablo dipnotlarında açıklama yapılmıştır.

TMS 12'de şerefiye için ayrı bir bölüm ayrılmış olup, 21, 21A ve 21B paragrafları şerefiye ile ilgili ertelenmiş vergi hesaplamaların ne şekilde yapılacağını

düzenlemektedir. Ayrıca diğer paragraflarda da şerefiye ile ilgili özel hükümler yer almaktadır. Bir işletme birleşmesinde ortaya çıkan şerefiye, elde etme maliyetinden, devralanın sahiplendiği, devrolanın belirlenebilir varlıkları ve üstlenilen borçları ile koşullu borçlarının elde etme tarihindeki net gerçeğe uygun değerleri çıkarıldıktan sonra kalan tutar olarak hesaplanır⁷⁹. Buna göre şerefiyenin ilk muhasebeleştirilmesi sırasında meydana gelen geçici farklar için ertelenmiş vergi borcu muhasebeleştirilmez. Ayrıca, şerefiyenin ilk muhasebeleştirilmesinde ortaya çıktığı için muhasebeleştirilmemiş olan ertelenmiş vergi borcunda sonraki dönemlerde meydana gelen azalmalar da, ertelenmiş vergi borcu şerefiyenin ilk muhasebeleştirilmesi nedeniyle ortaya çıktığı için muhasebeleştirilmez. Şerefiye ile ilgili vergilenebilir geçici farkların ertelenmiş vergi borçları ancak ve ancak şerefiyenin ilk muhasebeleştirilmesi esnasında doğmamış olmaları koşuluyla muhasebeleştirilir.

Birleşmede, bağlı ortaklıkların varlık ve borçlarının gerçeğe uygun değerleri ile değerlendirilmesi esastır. Bağlı ortaklığın, kendi bünyesinde gerçeğe uygun değerle değerlendirilmesi mümkün olmayan birçok kalem, gerçeğe uygun değerlerine getirilmektedir. Bağlı ortaklığın varlık ve borçlarının kendi bilançosundaki defter değerleri ile konsolide bilançodaki gerçeğe uygun değerleri arasında farklılıklar oluşmaktadır. Bu farklılıklar, geçici nitelikli farklılık niteliğinde olduğu için ertelenmiş vergi varlığı veya yükümlülüğünün birleşmede dikkate alınmasını gerekli kılar.⁸⁰

⁷⁹ TMS 12, Paragraf.21

⁸⁰ Remzi ÖRTEN, Hasan KAVAL ve Aydın KARAPINAR, a.g.e., s.697

2.9.8.4. İnşaat Muhasebesi Uygulaması Nedeniyle Oluşan Geçici Farklar

İncelenen 75 şirketten 2007 yılında üçünde, 2006 yılında ise ikisinde, yıllara yaygın inşaat maliyetlerinin ve hak ediş bedellerinin muhasebeleştirilmesi nedeniyle oluşan geçici farklar hakkında dipnotlarda açıklama yapılmıştır.

İnşaat sözleşmelerine ilişkin gelir ve maliyetlerle ilgili muhasebe uygulamalarına ilişkin hükümler TMS 11'de yer almaktadır. İnşaat sözleşmelerine konu olan işlerin özelliği gereği, sözleşme kapsamındaki işin başlamasıyla tamamlanması farklı hesap dönemlerine girmektedir. Bu nedenle inşaat sözleşmelerine ilişkin muhasebe uygulamasındaki esas konu, sözleşme kapsamında elde edilen gelir ve maliyetlerin inşaat işinin gerçekleştirildiği hesap dönemlerine dağıtılmasıdır⁸¹. TMS 11 uyarınca bir inşaat sözleşmesinin sonucu güvenilir biçimde öngörülebiliyorsa, inşaata ilişkin gelir ve maliyetler bilanço günü itibariyle sözleşmeye konu işin tamamlanma aşaması esas alınarak, gelir ve giderler olarak finansal tablolara yansıtılır. Finansal tablolara yansıtılacak gelir ve giderlerin belirlenmesinde sözleşmenin tamamlanma aşamasının baz alınması "tamamlanma yüzdesi yöntemi" olarak adlandırılır⁸². Bu yöntemde sözleşme geliri, ulaşılan tamamlanma aşamasına kadar katlanılan inşaat maliyetiyle eşleştirilerek, bitirilen işle orantılı gelir, gider ve karın raporlanması sağlanır. Ancak toplam sözleşme maliyetlerinin toplam sözleşme gelirini aşması muhtemel ise beklenen zarar doğrudan gider olarak finansal tablolara yansıtılmalıdır.

⁸¹ TMS 11 – Amaç bölümü

⁸² TMS 11 Paragraf 25

Yürürlükteki vergi mevzuatında yıllara yaygın inşaat işlerinin muhasebeleştirilmesi için “tamamlanmış sözleşme” yaklaşımı benimsenmiştir. “Tamamlanmış sözleşme” yönteminde, sözleşmeye bağlı olarak gerçekleştirilen yıllara yaygın inşaat işinden kaynaklanan gelir, maliyet, gider ve dolayısıyla karın (zararın) kayda alınması için söz konusu işin tamamen veya büyük ölçüde bitirilmiş olması gerekmektedir⁸³.

Vergi mevzuatı uyarınca yıllara yaygın inşaat işlerinde yapılan harcamaların ve edinilen hak ediş bedellerinin (dolayısıyla ilgili gelir ve giderlerin) kayıtlara yansıtılması için işin tamamlanması beklenirken, söz konusu harcama ve hak edişler TMS/TFRS’ye göre hazırlanan finansal tablolara işin tamamlanması beklenmeksizin yansıtılmaktadır. Söz konusu zamanlama farklılığı yıllara yaygın inşaat işini yürüten işletmelerin bu iş nedeniyle ertelenmiş vergi geliri ya da giderini kayıtlarına almalarına sebep olmaktadır.

2.10. Ertelenmiş Vergi Varlığı ve Yükümlülüğü Bakiyelerinin Büyüklüğü

Tez çalışması kapsamında incelenen 75 şirketin bilançolarında yer alan ertelenmiş vergi varlık ve borçlarının toplam varlıklara oranı Ek-9 ve Ek-10’da verilmektedir. 2007 yılında incelenen şirketlerin bilançolarındaki kısa ve uzun vadeli ertelenmiş vergi varlıklarının toplam varlıklara oranı %0,93’dür. 2006 yılı için ise bu oran %1,62’dir. Kısa ve uzun vadeli ertelenmiş vergi borçlarının toplam varlıklara

⁸³ Necdet SAĞLAM, Salim ŞENGEL ve Bünyamin ÖZTÜRK, a.g.e., s.234

oranı ise 2007 yılı için %1,29 iken 2006 yılı için %1,19'dur. Söz konusu rakamlar dikkate alındığında, ertelenmiş vergi varlık ve borçlarının bilanço içerisindeki sayısal etkisinin, stoklar ya da maddi duran varlıklar gibi önemli diğer birçok bilanço kalemine göre daha düşük olduğunu söylemek mümkündür.

2.11. Özkaynağa Borç veya Alacak Olarak Kaydedilen Vergilere İlişkin Açıklamalar

TMS/TFRS hükümleri bazı kalemlerin gelir tablosu ile ilişkilendirilmeksizin doğrudan özkaynaklara borç veya alacak olarak kaydedilmesini gerektirir veya yazılmasına izin verir⁸⁴. Doğrudan özkaynaklara borç veya alacak olarak kaydedilmiş olan kalemlerle ilgili olan dönem vergisi ve ertelenmiş vergi de TMS 12 uyarınca aynı dönemde veya farklı dönemlerde özkaynaklara doğrudan borç veya alacak olarak kaydedilmelidir. Zira TMS 12 işletmelerin işlemlerin ve diğer olayların vergisel sonuçlarını işlemleri ve diğer olayları muhasebeleştirdiği şekilde muhasebeleştirmesini zorunlu kılar⁸⁵. Bu nedenle, işlemler ve diğer olaylar kar veya zararda muhasebeleştirilmişse, bunlarla ilgili vergi etkileri de kar veya zararda muhasebeleştirilmelidir. İşlemler ve diğer olaylar doğrudan doğruya özkaynak

⁸⁴ TMS 12'nin 62'nci paragrafı uyarınca söz konusu kalemler şunlardır:

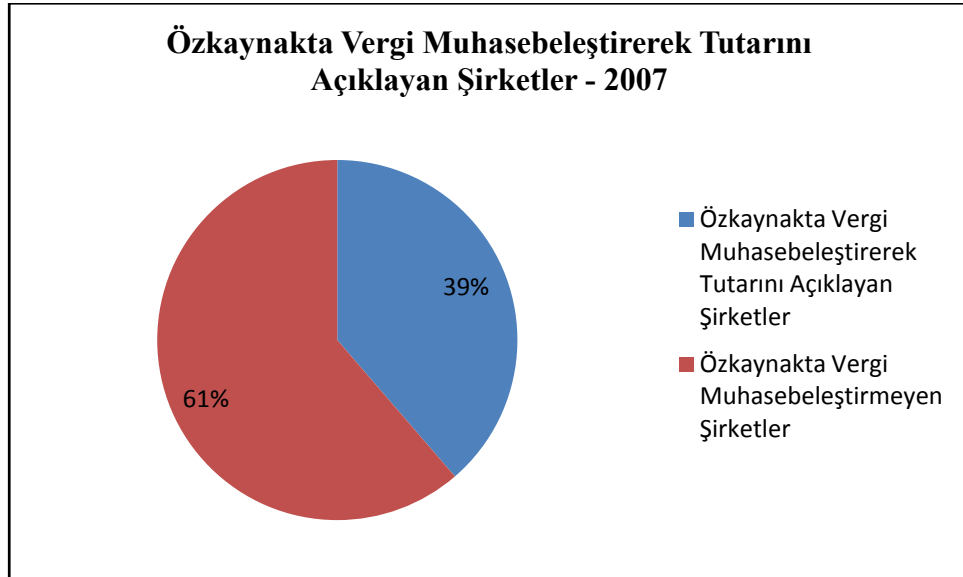
- (a) Yeniden değerlendirme nedeniyle maddi duran varlıkların defter değerlerinde meydana gelen değişiklikler (bakınız: TMS 16 Maddi Duran Varlıklar);
- (b) Dağıtılmamış karların dönem başı bakiyesinde, muhasebe politikalarında yapılan ve geçmişe yönelik olarak uygulanan bir değişiklik ya da bir hatanın düzeltilmesi sonucunda düzeltme yapılmış olması (bakınız: TMS 8 Muhasebe Politikaları, Muhasebe Tahminlerinde Değişiklikler ve Hatalar);
- (c) Yurtdışındaki işletmenin finansal tablolarının çevrilmesinde kurlardaki değişikliklerden kaynaklanan farklar (bakınız: TMS 21 Kur Değişiminin Etkileri); ve
- (d) Bileşik finansal araçların ilk muhasebeleştirilmelerinde özkaynak kısmı olarak belirlenen tutarlar (bakınız: TMS 12 Gelir Vergileri Paragraf 23).

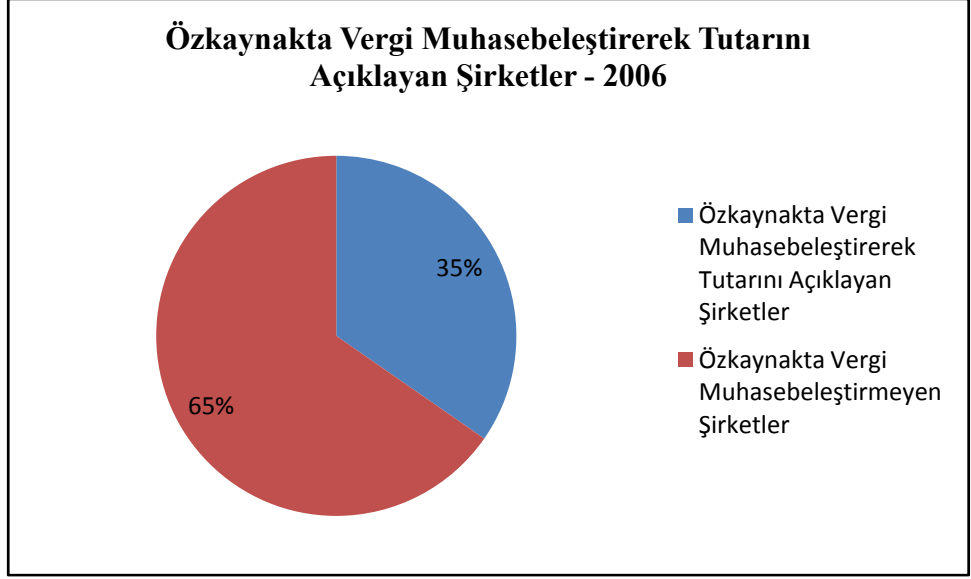
⁸⁵ TMS 12 Amaç paragrafı

hesaplarında muhasebeleştirilmişse, ilgili vergi etkileri de doğrudan özkaynak hesaplarında muhasebeleştirilmelidir.

TMS 12'nin finansal tablo dipnotlarında yapılacak açıklamalara ilişkin 81'inci paragrafının (h) bendinde, işletmeler tarafından özkaynağa borç veya alacak olarak kaydedilen dönem vergisi ve ertelenmiş verginin toplam tutarının da dipnotlarda açıklanması öngörülmüştür.

TMS 12'nin anılan hükmü çerçevesinde incelenen 75 şirketten 2007 yılında 29 adedi, 2006 yılında ise 26 adedi doğrudan özkaynak hesaplarına kaydettikleri vergi tutarı hakkında finansal tablo dipnotlarında açıklamaya yer vermişlerdir (bakınız Ek-11).

Söz konusu şirketler tarafından yapılan açıklamalar incelendiğinde, özkaynak hesaplarına kaydedilen ertelenmiş vergi kalemlerinden sıklıkla karşılaşılan bir kalemin yabancı para çevrim farkları olduğu gözlemlenmiştir. Ayrıca maddi duran varlıkların veya finansal varlıkların değerlemesi nedeniyle oluşan ertelenmiş vergi varlıkları/yükümlülükleri de birçok işletmenin ertelenmiş vergi tutarlarını özkaynak hesaplarına yansıtma gerekçesi olarak gösterilmiştir.

SONUÇ

Finansal tablolar, gerek finansal tablo hazırlayan şirketin içindeki kişi ve birimlere gerekse şirketle herhangi bir ilgisi bulunan şirket dışındaki kişi ve kurumlara şirket hakkında bilgi veren en önemli kaynaklardan biridir. Yöneticiler, yatırımcılar, kredi verenler, analistler, devlet ve diğer tüm paydaşlar, şirketin mali durumunu ve performansını anlayabilmek için finansal tabloları analiz etmektedirler. Bu nedenle söz konusu finansal tabloların şirketin gerçek durumunu tam, doğru ve anlaşılabilir biçimde yansıtması, bu kişilerin analizleri sonucunda doğru kararlar verebilmesi açısından önem arz etmektedir.

Hisse senetleri İMKB’de işlem gören şirketler için şeffaflık, halka kapalı şirketlere kıyasla çok daha kritik bir gerekliliktir. Bu şirketlerin çok sayıdaki ortaklarının şirketin finansal durumu hakkında bilgi sahibi olma yönündeki talebi, ancak şeffaflığın artırılması yoluyla sağlanabilir. Finansal tablolar hazırlanırken kullanılan raporlama standartları, işletmeleri daha fazla ve tam, doğru, anlaşılabilir açıklamalar yapmaya zorlayarak şeffaflığın artırılmasına katkıda bulunur. Ayrıca tüm işletmelerin aynı raporlama standartlarını kullanması gerek yatırımcılara, gerekse işletme ile ilgili diğer taraflara karşılaştırma yapma imkanını tanımaktadır. Tüm bu gerekçelerle finansal tablolar hazırlanırken kullanılan raporlama standartları, işletmeler ve yatırımcılar açısından oldukça önemlidir.

Hisse senetleri İMKB’de işlem gören şirketlerin kamuya açıklayacakları finansal tablolarını hazırlarken kullanacakları raporlama standartları SPK tarafından belirlenmektedir. Şeffaflığın artırılması, finansal tablolarda kamuya sunulan bilgilerin kalitesinin yükseltilmesi ve uluslararası piyasalara uyum sağlanması amacıyla SPK tarafından 2005 yılından bu yana UMS/UFRS veya bu standartlar ile uyumlu benzer düzenlemeler (2005, 2006 ve 2007 yıllarında Seri:XI No:25 Tebliği; 2008 yılından bu yana ise TMS/TFRS) yürürlüğe konmuş ve hisse senetleri İMKB’de işlem gören şirketlere finansal tablolarını bu standartlara göre hazırlama zorunluluğu getirilmiştir.

Ertelenmiş vergi konusu gerek UMS/UFRS’de, gerekse bunlara uyumlu yerel düzenlemeler olan Seri:XI No:25 Tebliği ile TMS/TFRS’de yer almaktadır. Ülkemizde daha önceki muhasebe uygulamalarında yer almayan verginin ertelenmesi kavramı 12 numaralı UMS ile düzenlenmiştir. TMS 12 ve Seri:XI No:25 Tebliği’nin 28. Kısmı da bu konuya ayrılmıştır. UMS 12, Ernst / Young tarafından 2004 yılında Avrupa Birliği üyesi ülkelerde yapılan bir araştırmada, UMS/UFRS uygulamalarına ilk geçişte muhasebe kadrolarının en zor adapte olduğu standart olarak belirlenmiştir⁸⁶.

Bu çerçevede, halihazırda Türk işletmelerinin sayıca az olmakla birlikte ekonominin önemli bir parçasını oluşturan kısmı tarafından uygulanmakta olan TMS 12’nin ve ertelenmiş vergi kavramının doğru anlaşılması önem taşımaktadır. Anılan

⁸⁶ Mehmet Akif TUNÇ, a.g.m., s.61

gerekçeyle bu tezin konusunu finansal raporlamada ertelenmiş vergi uygulamalarının anlaşılabilmesi amacıyla 12 Numaralı Türkiye Muhasebe Standardı ve Standartta yer alan “ertelenmiş vergi” kavramı ile halihazırda bu standardı uygulayan hisse senetleri İMKB’de işlem gören şirketlerin uygulama sonuçlarının incelenmesi oluşturmaktadır.

İşletmeler tarafından kamuya açıklanan finansal tablolar hazırlanırken kullanılan raporlama standartları kimi durumlarda vergi otoritelerine sunulacak finansal tablolar hazırlanırken kullanılacak ilkelere farklılık göstermektedir. Örneğin bazı kalemler kamuya açıklanan finansal tablolarda gelir olarak muhasebeleştirilirken, vergi otoriteleri ilgili tutarların gelir kaydedilmesine izin vermeyebilir veya ileriki dönemlerde gelir kaydedilmesini talep edebilir. Söz konusu farklılıklar nedeniyle vergi otoritelerine sunulacak finansal tablolarda yer alan vergi tutarı, işletmenin kamuya açıkladığı finansal tablolarında kullandığı standartlara göre oluşan finansal durumunun vergi açısından karşılığını tam olarak yansıtmayabilir. Anılan nitelikteki farklılıklar geçici olabileceği gibi kalıcı nitelikte de olabilirler. Geçici farklılıklar nedeniyle finansal tablolara yansıtılacak varlık ya da yükümlülük tutarları ertelenmiş vergi kavramının özünü oluştururlar.

Ertelenmiş vergi konusundaki düzenlemeler incelendiğinde, hisse senetleri İMKB’de işlem gören şirketler tarafından kullanılan veya geçmiş dönemlerde kullanılmış olan TMS 12, UMS 12 ve Seri:XI No:25 Tebliği’ndeki düzenlemelerin

birbiriyle uyumlu olduğunu ve önemli farklılıklar içermediklerini söylemek mümkündür.

Çalışma kapsamında; hisse senetleri İMKB’de işlem gören halka açık şirketlerin ertelenmiş vergi uygulamalarının incelenebilmesi amacıyla İMKB-100 endeksine dahil olan bankalar ve yatırım ortaklıkları hariç 75 şirketin 31.12.2007 finansal tabloları ve eki dipnotlarda yer alan 2006 ve 2007 yılına ilişkin veriler analiz edilmiştir.

Yapılan analizlerde şirketlerin çoğunluğa yakınının anılan dönemlerde hem ertelenmiş vergi varlığı hem de ertelenmiş vergi yükümlülüğünü kayıtlarına aldıkları tespit edilmiştir. İncelenen dönemde SPK’nın finansal tablo formatlarında yer alan belirlemeler doğrultusunda gerek 2006 gerekse 2007 yıllarında işletmelerin %80’inden fazlası tarafından ertelenmiş vergi varlık ve yükümlülüklerinin finansal tablolarda sadece cari olmayan olarak muhasebeleştirildiği görülmüştür.

TMS 12 uyarınca kamuya açıklanması gereken vergi giderinin ana unsurlarına ilişkin bilgilerin işletmelerin neredeyse tamamı tarafından dipnotlara eklendiği gözlemlenmiş olup, çoğunlukla kurumlar vergisi karşılığı ve ertelenmiş vergi geliri/gideri ana unsur olarak ifade edilmiştir.

TMS 12 uyarınca kamuya açıklanması gereken başka bir bilgi olan vergi gideri ile muhasebe karı arasındaki ilişki ise şirketlerin yaklaşık yarısı tarafından açıklanmıştır. Söz konusu ilişkinin açıklanmasında şirketler genellikle Kurumlar Vergisi Kanunu uyarınca vergiden istisna edilen gelir unsurları, Kurumlar Vergisi Kanunu uyarınca kabul edilmeyen giderleri, konsolidasyonun ve vergi oranlarındaki değişimin etkilerini esas almışlardır.

İşletmelerin tümüne yakını TMS 12 uyarınca açıklanması gereken her bir çeşit geçici fark, kullanılmamış mali zarar ve vergi avantajı için, bilançoya yansıtılmış olan ertelenmiş vergi varlığı ile borcunun sunumu yapılan dönemler itibariyle tutarlarına finansal dipnotlarında yer vermişlerdir. Bu açıklamayı yapan şirketlerin tümü maddi ve maddi olmayan duran varlıklar ile kıdem tazminatı karşılıkları nedeniyle bilançolarına ertelenmiş vergi varlığı ya da yükümlülüğü yansıtılmışlardır. Ayrıca şirketlerin çoğunluğu taşınabilir geçmiş yıl zararları ve kullanılmayan yatırım indirimleri nedeniyle ertelenmiş vergi varlığını kayıtlarına almışlardır. Ertelenmiş vergi hesaplamasını gerektiren ve incelenen şirketlerin finansal tablo dipnotlarında sıklıkla karşılaşılan diğer işlemler ise reeskont gelir ve giderleri, stok ve finansal varlık değerlemeleri, dava karşılıkları, şüpheli alacak karşılıkları ve değer düşüklüğü karşılıklarıdır.

Ertelenmiş vergi varlık ve yükümlülüklerinin sayısal olarak büyüklükleri incelendiğinde, söz konusu kalemlerin gerek 2006 gerekse 2007 yılında aktif

toplamına oranının %1 civarında olduğu görülmüş olup, bu nedenle ertelenmiş vergi varlık ve yükümlülüklerinin bilanço içerisindeki sayısal etkisinin, diğer birçok bilanço kalemine göre daha düşük olduğunu söylemek mümkündür.

Sonuç olarak, İMKB’de işlem gören 75 şirketin kamuya açıkladıkları 2006 ve 2007 yıllarına ilişkin finansal tabloları kullanılarak yapılan analizler incelendiğinde, işletmelerin çoğunluğunun ertelenmiş vergi konusunda ilgili düzenlemeler uyarınca kamuya açıklanması gereken bilgilere dipnotlarında yer verdikleri tespit edilmiştir. Sayısal büyüklük bakımından nispeten düşük önemli olarak nitelendirilebilecek olmalarına rağmen ertelenmiş vergi hesaplamaları, işletmelerin finansal durumunun tam ve doğru olarak anlaşılabilmesi için gereklidir. İncelenen şirketlerin kamuya açıkladıkları bilgilerin içerik açısından tatmin edici nitelikte olduğu düşünölmekle birlikte, ertelenmiş vergi kavramının ölkemiz için yeni bir kavram olması ve diğer birçok muhasebe standardına göre daha karmaşık olması nedeniyle, dipnotlarda daha detaylı ve açıklayıcı bilgilere yer verilmesinin, yatırımcıların finansal tabloları daha kolay analiz etmesine katkı sağlayacağı kanaati edinilmiştir.

TEZ ÖZETİ

“Ertelenmiş vergi” kavramı Türkiye'deki daha önceki muhasebe uygulamalarında yer almayan, karmaşık olarak nitelendirilebilecek bir kavramdır. 2004 yılında Avrupa Birliği üyesi ülkelerde yapılan bir araştırmada, UMS uygulamalarına ilk geçişte muhasebe kadrolarının en zor adapte olduğu standart ertelenmiş vergi kavramının işlendiği UMS 12 olarak belirlenmiştir. Bu çerçevede, halihazırda Türk işletmelerinin sayıca az olmakla birlikte ekonominin önemli bir parçasını oluşturan kısmı tarafından uygulanmakta olan ve yakın gelecekte tüm işletmeler tarafından zorunlu olarak uygulanması muhtemel olan TMS 12'nin ve ertelenmiş vergi kavramının doğru anlaşılması önem taşımaktadır. Anılan çerçevede bu tezin konusunu finansal raporlamada ertelenmiş vergi uygulamalarının anlaşılabilmesi amacıyla 12 Numaralı Türkiye Muhasebe Standardı ve Standartta yer alan “ertelenmiş vergi” kavramı ile halihazırda bu standardı uygulayan hisse senetleri İMKB’de işlem gören şirketlerin uygulama sonuçlarının incelenmesi oluşturmaktadır.

Çalışma iki bölüme ayrılmıştır. İlk bölümde ertelenmiş vergi konusuna giriş yapılarak, ilgili tanımlar açıklanmış ve TMS 12’de yer alan temel düzenlemeler incelenmiştir. Bu bölümde ayrıca ertelenmiş vergi konusunu ele alan diğer düzenlemeler olarak SPK’nın Seri:XI No:25 sayılı Tebliği, 12 numaralı UMS ile FAS 109 hakkında bilgi verilmiştir. Çalışmanın ikinci bölümünde İMKB’de işlem gören

şirketler arasından seçilen 75 şirketin ertelenmiş vergi konusundaki uygulamaları kamuya açıkladıkları finansal tablolar kullanılarak analiz edilmiştir.

Sonuç olarak, İMKB’de işlem gören 75 şirketin kamuya açıkladıkları 2006 ve 2007 yıllarına ilişkin finansal tabloları kullanılarak yapılan analizler incelendiğinde, işletmelerin çoğunluğunun ertelenmiş vergi konusunda ilgili düzenlemeler uyarınca kamuya açıklanması gereken bilgilere dipnotlarında yer verdikleri tespit edilmiştir. Sayısal büyüklük bakımından nispeten düşük önemli olarak nitelendirilebilecek olmalarına rağmen ertelenmiş vergi hesaplamaları, işletmelerin finansal durumunun tam ve doğru olarak anlaşılabilmesi için gereklidir. İncelenen şirketlerin kamuya açıkladıkları bilgilerin içerik açısından tatmin edici nitelikte olduğu düşünülmele birlikte, ertelenmiş vergi kavramının ülkemiz için yeni bir kavram olması ve diğer birçok muhasebe standardına göre daha karmaşık olması nedeniyle, dipnotlarda daha detaylı ve açıklayıcı bilgilere yer verilmesinin, yatırımcıların finansal tabloları daha kolay analiz etmesine katkı sağlayacağı kanaati edinilmiştir.

ABSTRACT

The topic of “deferred tax” is a new and complex subject, given the previous accounting standards in Turkey. In a research made among the European Union members, International Accounting Standard No.12 – the standard dealing with deferred taxes – has been named as the hardest standard for accounting staff to adapt. Given that the companies listed on İstanbul Stock Exchange already apply this standard, and it is possible that in the near future all Turkish companies will be obliged to apply it, it is important that the concept of “deferred tax” be well understood. That is why the topic of this study is to analyze the regulations on deferred tax and the way it is applied by the companies listed on İstanbul Stock Exchange.

The study comprises of three parts. The first part explains the basic regulations on deferred taxes, taking into account the provisions in Turkish Accounting Standard No.12. The second part deals with other regulations on the subject, namely Capital Market Board’s Comminique Serial:XI No:25, International Accounting Standard No.12 and FAS 109. In the last part of the study, the financial statements of 75 companies listed on İstanbul Stock Exchange has been analyzed to find out how they account for and disclose the issues on deferred taxes.

The analysis show that a major portion of the companies satisfy the disclosure requirements stated in Turkish Accounting Standard No.12. The information provided by the companies in their financial statement disclosures are found to be well-prepared and satisfactory. Yet, despite its insignificance in terms of its magnitude in the balance sheet, deferred tax calculations are necessary to understand the companies' financial position. Therefore given its necessity as well as its complexity, it would be beneficial for the users of financial statements if the disclosures on deferred taxes are made more explanatory and detailed.

KAYNAKÇA

KİTAP, MAKALE VE TEZLER

AKBULAK Yavuz ve Eser ŞAGAR, “**Sermaye Piyasası Mevzuatı ve Uluslararası Finansal Raporlama Standartlarında Karşılıklar**” Vergi Dünyası, Haziran 2005, Sayı:286, s.154-162

AKBULAK Yavuz ve Eser ŞAGAR, “**Karşılıklar: VUK, TTK ve Sermaye Piyasası Mevzuatı Bakımından Bir Değerlendirme**” Vergi Dünyası, Kasım 2003, Sayı:267, s.146-159

AKDOĞAN Nalan, “**UMS-12 Gelir Vergileri Standart Hükümlerine Göre Dönem Karından İndirilecek Vergi Giderinin Hesaplanması ve Ertelenmiş Vergilerin Muhasebeleştirilmesi**” Muhasebe ve Denetime Bakış, Yıl:5, Sayı:17, Ocak 2006, s.1-18

ARSLAN Erdoğan, “**TMS 12-Gelir Vergileri**” UFRS-UMS Uyumlu Türkiye Muhasebe Standartları Uygulaması (Yorum-Açıklama-Örnekler)”, Editörler: Necdet SAĞLAM, Salim ŞENGEL ve Bünyamin ÖZTÜRK, Maliye ve Hukuk Yayınları, Ankara, Mart 2007, s.285-389

DABBAOĞLU Kadir, “**Maddi Duran Varlıklarda Amortisman Uygulamaları**” Vergi Dünyası, Sayı:325, Eylül 2008, s.125-143

DELOITTE, (2007) “**IFRS Illustrative Financial Statements**”

DEMİR Şeref, "IAS 12 (Uluslararası Muhasebe Standardı 12)"

<http://www.yaklasim.com/mevzuat/dergi/makaleler/2001082715.htm#son#son>

Erişim tarihi: 14.06.2009

DOĞAN Zeki, "**Türkiye Muhasebe Standartları, Sermaye Piyasası Kanunu ve Vergi Usul Kanunu Açısından Amortisman Muhasebesi**" Muhasebe ve Denetime Bakış, Nisan 2004, s.1-14

ERPEK Seda, (2007) "**Ertelenen Vergi ve Ertelenen Verginin Finansal Tablolarda Raporlanması**", Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi

GÖKSEL Yücel ve Alper KUĞU, (2007) "**UMS 12 Gelir Vergisi**" Deloitte Academy Eğitim Notları

GÖNEN Seçkin ve Gülşah UĞURLUEL, "**Türkiye'de Uluslararası Finansal Raporlama Standartları Uygulamalarına Geçişte Karşılaşılan Sorunlar ve Çözüm Önerileri**" Vergi Dünyası, Aralık 2007, Yıl:27, Sayı:316, s.229-236

GÖZLÜKLÜ Burçin, "**Türkiye Muhasebe Standartları Setinin Oluşturulması Sürecinde Gelinek Nokta**" Vergi Dünyası, Nisan 2007, Yıl:26, Sayı:308, s.79-91

GÜCENME Ümit ve Aylin Poroy ARSOY, "**Vergilerin Muhasebeleştirilmesi, Ertelenen Vergi Varlık ve Yükümlülükleri**" Muhasebe ve Denetime Bakış, Yıl:6, Sayı:21, Ocak 2007, s.1-16

GÜVEN Mehmet, "**Vergi Mevzuatımızda Dönemsellik ve Tahakkuk İlkesi**", <http://www.batiymm.com.tr/5/2007/07-27.htm> Erişim tarihi: 30.09.2009

KAVAK Ahmet, **“TMS 12 Gelir Vergileri Standardı Uygulaması ve Vergi Değeri ile Muhasebe Değeri Arasındaki Farklılıkların Analizi”**
<http://vergiportali.com/Popup/Yazdir.aspx?Type=content&Id=190> Erişim tarihi:
29.01.2009

KAVAL Hasan, **“Kanunen Kabul Edilmeyen Giderler, Vergilendirilmeyen Kazançlar Ve Bunların Vergi Etkilerinin Muhasebeleştirilmesi”**,
<http://www.yaklasim.com/mevzuat/dergi/makaleler/199407286.htm> Erişim tarihi:
29.01.2009

KÖSE Tunç ve Emrah FERHATOğLU, **“Gelir Vergilerine İlişkin Türkiye Muhasebe Standardı (TMS 12) Kapsamında Sabit Kıymet Yenileme Uygulamasının Değerlendirilmesi”**, Muhasebe ve Denetime Bakış, Eylül 2009, s.43-65

KPMG, (2008) **“IFRS Illustrative Financial Statements”**

MEIGS Robert F., Mary A. MEIGS, Mark BETTNER ve Ray WHITTINGTON,
(1996) **“Accounting: The Basis for Business Decisions”** 10. Baskı, Mc Graw Hill

MİRZA Abbas Ali, HOLT Graham J., Orrell MAGNUS, (2006) **“International Financial Reporting Standards Workbook and Guide”** Wiley

ORUÇ Hale, **“12 Numaralı Uluslararası Muhasebe Standardına Genel Bir Bakış (Income Taxes – Gelir Vergilerinin Muhasebeleştirilmesi”** Mali Pusula, Yıl:2, Sayı:19, Temmuz:2006 s.104-115

ÖNGEN Safiye, **“Muhasebe Standartları ve Vergi Uygulaması Açışından Amortismanlar”** Mali Pusula, Temmuz 2008, Yıl:4, Sayı:43, s.97-103

ÖRTEN Remzi, KAVAL Hasan ve Aydın KARAPINAR, (2008) **“Türkiye Muhasebe - Finansal Raporlama (TMS-TFRS) Standartları Uygulama ve Yorumları”** 2. Baskı, Gazi Kitapevi, Ankara

PRICEWATERHOUSECOOPERS, (2008) **“Illustrative IFRS Corporate Consolidated Financial Statements”**

SAĞLAM Necdet, ŞENGEL Salim ve Bünyamin ÖZTÜRK, **“UFRS-UMS Uyumlu Türkiye Muhasebe Standartları Uygulaması (Yorum-Açıklama-Örnekler)”**, Maliye ve Hukuk Yayınları, Ankara, Mart 2007

SEVER Doğu, **“Sermaye Piyasası Kanunu Açısından Dönem Sonu İşlemleri ve Vergisel Durum”** Vergi Dünyası, Aralık 2007, Yıl:27, Sayı:316, s.208-228

SEVİNÇ Fulya, (2003) **“12 numaralı Uluslararası Muhasebe Standardı ve Diğer Ülkelerdeki Uygulamaları Çerçevesinde Ertelenmiş Vergi ve Finansal Tablolara Yansımaları”**, T.C. Merkez Bankası Uzmanlık Yeterlik Tezi

SHOULDERS Craig D., FLOYD A. Beams ve John A. BROZOVSKY, (1999) **“Advanced Accounting”** Prentice Hall

TUNÇ Mehmet Akif, **“TMS 12 Kapsamında Kurum Vergilerinin Muhasebeleştirilmesi”** Mali Pusula, Yıl:3, Sayı:25, Ocak 2007 s.60-69

DİĞER KAYNAKLAR

213 sayılı Vergi Usul Kanunu

5422 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu

Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu, “Bankaların Muhasebe Uygulamalarına ve Belgelerin Saklanması İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik”

Finansal Araçlar: Muhasebeleştirme ve Ölçmeye İlişkin Türkiye Muhasebe Standardı (TMS 39)

Finansal Araçlar: Sunuma İlişkin Türkiye Muhasebe Standardı (TMS 32)

Finansal Tabloların Sunuluşuna İlişkin Türkiye Muhasebe Standardı (TMS 1)

Gelir Vergilerine İlişkin Türkiye Muhasebe Standardı (TMS 12)

Maddi Duran Varlıklara İlişkin Türkiye Muhasebe Standardı (TMS 16)

Sermaye Piyasası Kurulu Seri:XI No:25 sayılı Sermaye Piyasasında Muhasebe Standartlarına İlişkin Esaslar Tebliği

Sermaye Piyasası Kurulu Seri:XI No:29 sayılı Sermaye Piyasasında Finansal Raporlamaya İlişkin Esaslar Tebliği

Türkiye Büyük Millet Meclisi, “Türk Ticaret Kanunu Tasarısı”

Varlıklarda Değer Düşüklüğüne İlişkin Türkiye Muhasebe Standardı (TMS 36)

Yüksek Enflasyonlu Ekonomilerde Finansal Raporlamaya İlişkin Türkiye Muhasebe Standardı (TMS 29)

www.fasb.org

www.iasplus.com

www.imkb.gov.tr

www.spk.gov.tr

www.tmsk.org.tr

TABLolar

EK-1			
Çalışma Kapsamında İncelenen Şirketler			
	Kodu	Unvanı	Açık Unvanı
1	ADANA	ADANA ÇİMENTO (A)	Adana Çimento Sanayii T.A.Ş.
2	SASA	ADVANSASA	Advansa Sasa Polyester Sanayi A.Ş.
3	AFYON	AFYON ÇİMENTO	Afyon Çimento Sanayii T.A.Ş.
4	AKENR	AK ENERJİ	Akenerji Elektrik Üretim A.Ş.
5	AKCNS	AKÇANSA	Akçansa Çimento Sanayi ve Ticaret A.Ş.
6	AKSA	AKSA	Aksa Akrilik Kimya Sanayii A.Ş.
7	ALARK	ALARKO HOLDİNG	Alarko Holding A.Ş.
8	ALKIM	ALKİM KİMYA	Alkim Alkali Kimya A.Ş.
9	AEFES	ANADOLU EFES	Anadolu Efes Biracılık ve Malt Sanayii A.Ş.
10	ANELT	ANEL TELEKOM	Anel Telekomünikasyon Elektronik Sistemleri Sanayi ve Ticaret A.Ş.
11	ARCLK	ARÇELİK	Arçelik A.Ş.
12	ASELS	ASELSAN	Aselsan Elektronik Sanayi ve Ticaret A.Ş.
13	AYGAZ	AYGAZ	Aygaz A.Ş.
14	BAGFS	BAGFAŞ	Bagfaş Bandırma Gübre Fabrikaları A.Ş.
15	BANVT	BANVİT	Banvit Bandırma Vitaminli Yem Sanayi A.Ş.
16	BIMAS	BİM MAĞAZALAR	Bim Birleşik Mağazalar A.Ş.
17	BOYNR	BOYNER MAĞAZACILIK	Boyner Büyük Mağazacılık A.Ş.
18	COLLA	COCA COLA İÇECEK	Coca-Cola İçecek AŞ
19	CLEBI	ÇELEBİ	Çelebi Hava Servisi A.Ş.
20	CIMSA	ÇİMSA	Çimsa Çimento Sanayi ve Ticaret A.Ş.
21	DGZTE	DOĞAN GAZETECİLİK	Dogan Gazetecilik A.S.
22	DOHOL	DOĞAN HOLDİNG	Doğan Şirketler Grubu Holding A.Ş.
23	DYHOL	DOĞAN YAYIN HOL.	Doğan Yayın Holding A.Ş.
24	DOAS	DOĞUŞ OTOMOTİV	Doğuş Otomotiv Servis ve Ticaret A.Ş.
25	DYOBY	DYO BOYA	Dyo Boya Fabrikaları Sanayii ve Ticaret A.Ş.
26	ECILC	ECZACIBAŞI İLAÇ	EİS Eczacıbaşı İlaç, Sınai ve Finansal Yatırımlar Sanayi ve Ticaret Anonim Şirket
27	ECZYT	ECZACIBAŞI YATIRIM	Eczacıbaşı Yatırım Holding Ortaklığı A.Ş.
28	EGGUB	EGE GÜBRE	Ege Gübre Sanayii A.Ş.
29	EGSER	EGE SERAMİK	Ege Seramik Sanayi ve Ticaret A.Ş.
30	ENKAI	ENKA İNŞAAT	Enka İnşaat Sanayi ve Ticaret A.Ş.
31	EREGL	EREĞLİ DEMİR ÇELİK	Eregli Demir Çelik Fabrikalari T.A.S.
32	FROTO	FORD OTOSAN	Ford Otomotiv Sanayi A.Ş.
33	GLYHO	GLOBAL YAT. HOLDİNG	Global Yatırım Holding A.Ş.
34	GOLDS	GOLDAS KUYUMCULUK	Goldaş Kuyumculuk Sanayi İthalat İhracat A.Ş.

EK-1

Çalışma Kapsamında İncelenen Şirketler

35	BEKO	GRUNDIG ELEKTRONİK	Grundig Elektronik A.Ş.
36	GSDHO	GSD HOLDİNG	GSD Holding A.Ş.
37	GUBRF	GÜBRE FABRİK.	Gübre Fabrikaları T.A.Ş.
38	HURGZ	HÜRRİYET GZT.	Hürriyet Gazetecilik ve Matbaacılık A.Ş.
39	ISAMB	IŞIKLAR AMBALAJ	Işıklar Ambalaj Sanayi ve Ticaret A.Ş.
40	IHEVA	İHLAS EV ALETLERİ	İhlas Ev Aletleri İmalat Sanayii ve Ticaret A.Ş.
41	IHLAS	İHLAS HOLDİNG	İhlas Holding A.Ş.
42	IZMDC	İZMİR DEMİR ÇELİK	İzmir Demir Çelik Sanayi A.Ş.
43	KRDMD	KARDEMİR (D)	Kardemir Karabük Demir Çelik Sanayi ve Ticaret A.Ş.
44	KARSN	KARSAN OTOMOTİV	Karsan Otomotiv Sanayii ve Ticaret A.Ş.
45	KARTN	KARTONSAN	Kartonsan Karton Sanayii ve Ticaret A.Ş.
46	KCHOL	KOÇ HOLDİNG	Koç Holding A.Ş.
47	KOZAD	KOZA MADENCİLİK	Koza Anadolu Metal Madencilik İşletmeleri A.Ş.
48	MMART	MARTI OTEL	Martı Otel İşletmeleri A.Ş.
49	MERKO	MERKO GIDA	Merko Gıda Sanayi ve Ticaret A.Ş.
50	MIGRS	MİGROS	Migros Türk A.Ş.
51	NTHOL	NET HOLDİNG	Net Holding A.Ş.
52	NTTUR	NET TURİZM	Net Turizm Ticaret ve Sanayi A.Ş.
53	OTKAR	OTOKAR	Otokar Otobüs Karoseri Sanayi A.Ş.
54	PRKTE	PARK ELEK.MADENCİLİK	Park Elektrik Madencilik Sanayi ve Ticaret A.Ş.
55	PETKM	PETKİM	Petkim Petrokimya Holding A.Ş.
56	PTOFS	PETROL OFİSİ	Petrol Ofisi A.Ş.
57	SAHOL	SABANCI HOLDİNG	Hacı Ömer Sabancı Holding A.Ş.
58	SELEC	SELÇUK ECZA DEPOSU	Selçuk Ecza Deposu Ticaret ve Sanayi A.Ş.
59	SISE	ŞİŞE CAM	Türkiye Şişe ve Cam Fabrikaları A.Ş.
60	TATKS	TAT KONSERVE	Tat Konserve Sanayi A.Ş.
61	TAVHL	TAV HAVALİMANLARI	Tav Havalimanları Holding A.Ş.
62	TKFEN	TEKFEN HOLDİNG	Tekfen Holding A.Ş.
63	KIPA	TESCO KİPA	Tesco Kipa Kitle Pazarlama Ticaret ve Gıda Sanayii A.Ş.
64	TOASO	TOFAŞ OTO. FAB.	Tofaş Türk Otomobil Fabrikası A.Ş.
65	TRKCM	TRAKYA CAM	Trakya Cam Sanayii A.Ş.
66	TRCAS	TURCAS PETROL	Turcas Petrol A.Ş.
67	TCELL	TURKCELL	Turkcell İletişim Hizmetleri A.Ş.
68	TUPRS	TÜPRAŞ	Tüpraş Türkiye Petrol Rafinerileri A.Ş.
69	THYAO	TÜRK HAVA YOLLARI	Türk Hava Yolları A.O.
70	TTKOM	TÜRK TELEKOM	Türk Telekomünikasyon A.Ş.
71	ULKER	ÜLKER BİSKÜVİ	Ülker Bisküvi Sanayi A.Ş.
72	VESTL	VESTEL	Vestel Elektronik Sanayi ve Ticaret A.Ş.

EK-1**Çalışma Kapsamında İncelenen Şirketler**

73	VESBE	VESTEL BEYAZ EŞYA	Vestel Beyaz Eşya Sanayi ve Ticaret A.Ş.
74	YAZIC	YAZICILAR HOLDING	Yazıcılar Holding A.Ş.
75	ZOREN	ZORLU ENERJİ	Zorlu Enerji Elektrik Üretim A.Ş.

EK-2

Şirketlerin Kullandıkları Muhasebe Standardı Seti

	Unvanı	Muhasebe Standardı		Unvanı	Muhasebe Standardı
1	ADANA ÇİMENTO (A)	Seri:XI No:25 Tebliği	39	COCA COLA İÇECEK	UFRS
2	AFYON ÇİMENTO	Seri:XI No:25 Tebliği	40	ÇELEBİ	UFRS
3	AK ENERJİ	Seri:XI No:25 Tebliği	41	ÇİMSA	UFRS
4	AKSA	Seri:XI No:25 Tebliği	42	DOĞAN GAZETECİLİK	UFRS
5	ALARKO HOLDİNG	Seri:XI No:25 Tebliği	43	DOĞAN HOLDİNG	UFRS
6	ALKİM KİMYA	Seri:XI No:25 Tebliği	44	DOĞAN YAYIN HOL.	UFRS
7	ANEL TELEKOM	Seri:XI No:25 Tebliği	45	DOĞUŞ OTOMOTİV	UFRS
8	ASELSAN	Seri:XI No:25 Tebliği	46	DYO BOYA	UFRS
9	BAGFAŞ	Seri:XI No:25 Tebliği	47	ECZACIBAŞI İLAÇ	UFRS
10	BOYNER MAĞAZACILIK	Seri:XI No:25 Tebliği	48	ENKA İNŞAAT	UFRS
11	ECZACIBAŞI YATIRIM	Seri:XI No:25 Tebliği	49	EREĞLİ DEMİR ÇELİK	UFRS
12	EGE GÜBRE	Seri:XI No:25 Tebliği	50	FORD OTOSAN	UFRS
13	EGE SERAMİK	Seri:XI No:25 Tebliği	51	GLOBAL YAT. HOLDİNG	UFRS
14	GOLDAS KUYUMCULUK	Seri:XI No:25 Tebliği	52	GRUNDİG ELEKTRONİK	UFRS
15	GÜBRE FABRİK.	Seri:XI No:25 Tebliği	53	GSD HOLDİNG	UFRS
16	IŞIKLAR AMBALAJ	Seri:XI No:25 Tebliği	54	HÜRRİYET GZT.	UFRS
17	İZMİR DEMİR ÇELİK	Seri:XI No:25 Tebliği	55	İHLAS EV ALETLERİ	UFRS
18	KARDEMİR (D)	Seri:XI No:25 Tebliği	56	İHLAS HOLDİNG	UFRS
19	KARTONSAN	Seri:XI No:25 Tebliği	57	KARSAN OTOMOTİV	UFRS
20	KOZA MADENCİLİK	Seri:XI No:25 Tebliği	58	KOÇ HOLDİNG	UFRS
21	MARTI OTEL	Seri:XI No:25 Tebliği	59	MİGROS	UFRS
22	MERKO GIDA	Seri:XI No:25 Tebliği	60	OTOKAR	UFRS
23	NET HOLDİNG	Seri:XI No:25 Tebliği	61	PETROL OFİSİ	UFRS
24	NET TURİZM	Seri:XI No:25 Tebliği	62	SABANCI HOLDİNG	UFRS
25	PARK ELEK.MADENCİLİK	Seri:XI No:25 Tebliği	63	ŞİŞE CAM	UFRS
26	PETKİM	Seri:XI No:25 Tebliği	64	TAT KONSERVE	UFRS
27	SELÇUK ECZA DEPOSU	Seri:XI No:25 Tebliği	65	TAV HAVALİMANLARI	UFRS
28	ÜLKER BİSKÜVİ	Seri:XI No:25 Tebliği	66	TEKFEN HOLDİNG	UFRS
29	VESTEL	Seri:XI No:25 Tebliği	67	TESCO KİPA	UFRS
30	VESTEL BEYAZ EŞYA	Seri:XI No:25 Tebliği	68	TOFAŞ OTO. FAB.	UFRS
31	ZORLU ENERJİ	Seri:XI No:25 Tebliği	69	TRAKYA CAM	UFRS
32	ADVANSA SASA	UFRS	70	TURCAS PETROL	UFRS
33	AKÇANSA	UFRS	71	TURKCELL	UFRS
34	ANADOLU EFES	UFRS	72	TÜPRAŞ	UFRS
35	ARÇELİK	UFRS	73	TÜRK HAVA YOLLARI	UFRS
36	AYGAZ	UFRS	74	TÜRK TELEKOM	UFRS
37	BANVİT	UFRS	75	YAZICILAR HOLDING	UFRS
38	BİM MAĞAZALAR	UFRS			

EK-3					
Finansal Tabloların Solo ya da Konsolide Olarak Hazırlanması					
	Unvanı	Hazırlanma Esası		Unvanı	Hazırlanma Esası
1	ADVANSASA	Solo	39	EGE SERAMİK	Konsolide
2	AFYON ÇİMENTO	Solo	40	ENKA İNŞAAT	Konsolide
3	BAGFAŞ	Solo	41	EREĞLİ DEMİR ÇELİK	Konsolide
4	BİM MAĞAZALAR	Solo	42	GLOBAL YAT. HOLDİNG	Konsolide
5	BOYNER MAĞAZACILIK	Solo	43	GOLDAS KUYUMCULUK	Konsolide
6	EGE GÜBRE	Solo	44	GRUNDİG ELEKTRONİK	Konsolide
7	FORD OTOSAN	Solo	45	GSD HOLDİNG	Konsolide
8	GÜBRE FABRİK.	Solo	46	HÜRRİYET GZT.	Konsolide
9	IŞIKLAR AMBALAJ	Solo	47	İHLAS EV ALETLERİ	Konsolide
10	KARSAN OTOMOTİV	Solo	48	İHLAS HOLDİNG	Konsolide
11	MERKO GIDA	Solo	49	İZMİR DEMİR ÇELİK	Konsolide
12	OTOKAR	Solo	50	KARDEMİR (D)	Konsolide
13	PARK ELEK.MADENCİLİK	Solo	51	KARTONSAN	Konsolide
14	PETKİM	Solo	52	KOÇ HOLDİNG	Konsolide
15	TESCO KİPA	Solo	53	KOZA MADENCİLİK	Konsolide
16	VESTEL BEYAZ EŞYA	Solo	54	MARTI OTEL	Konsolide
17	ADANA ÇİMENTO (A)	Konsolide	55	MİGROS	Konsolide
18	AK ENERJİ	Konsolide	56	NET HOLDİNG	Konsolide
19	AKÇANSA	Konsolide	57	NET TURİZM	Konsolide
20	AKSA	Konsolide	58	PETROL OFİSİ	Konsolide
21	ALARKO HOLDİNG	Konsolide	59	SABANCI HOLDİNG	Konsolide
22	ALKİM KİMYA	Konsolide	60	SELÇUK ECZA DEPOSU	Konsolide
23	ANADOLU EFES	Konsolide	61	ŞİŞE CAM	Konsolide
24	ANEL TELEKOM	Konsolide	62	TAT KONSERVE	Konsolide
25	ARÇELİK	Konsolide	63	TAV HAVALİMANLARI	Konsolide
26	ASELSAN	Konsolide	64	TEKFEN HOLDİNG	Konsolide
27	AYGAZ	Konsolide	65	TOFAŞ OTO. FAB.	Konsolide
28	BANVİT	Konsolide	66	TRAKYA CAM	Konsolide
29	COCA COLA İÇECEK	Konsolide	67	TURCAS PETROL	Konsolide
30	ÇELEBİ	Konsolide	68	TURKCELL	Konsolide
31	ÇİMSA	Konsolide	69	TÜPRAŞ	Konsolide
32	DOĞAN GAZETECİLİK	Konsolide	70	TÜRK HAVA YOLLARI	Konsolide
33	DOĞAN HOLDİNG	Konsolide	71	TÜRK TELEKOM	Konsolide
34	DOĞAN YAYIN HOL.	Konsolide	72	ÜLKER BİSKÜVİ	Konsolide
35	DOĞUŞ OTOMOTİV	Konsolide	73	VESTEL	Konsolide
36	DYO BOYA	Konsolide	74	YAZICILAR HOLDİNG	Konsolide
37	ECZACIBAŞI İLAÇ	Konsolide	75	ZORLU ENERJİ	Konsolide
38	ECZACIBAŞI YATIRIM	Konsolide			

EK-4			
Bilançolardaki Ertenmiş Vergi Varlık ve Yükümlülükleri			
Sadece ertelenmiş varlığı olan şirketler			
2007		2006	
1	BAGFAŞ	1	ALARKO HOLDİNG
2	DOĞAN GAZETECİLİK	2	ALKİM KİMYA
3	EGE GÜBRE	3	BAGFAŞ
4	EGE SERAMİK	4	BANVİT
5	GSD HOLDİNG	5	DOĞAN GAZETECİLİK
6	IŞIKLAR AMBALAJ	6	EGE GÜBRE
7	KARSAN OTOMOTİV	7	EGE SERAMİK
8	MARTI OTEL	8	FORD OTOSAN
9	PARK ELEK.MADENCİLİK	9	GSD HOLDİNG
10	SELÇUK ECZA DEPOSU	10	GÜBRE FABRİK.
11	TAT KONSERVE	11	IŞIKLAR AMBALAJ
12	TESCO KİPA	12	MARTI OTEL
13	TOFAŞ OTO. FAB.	13	PARK ELEK.MADENCİLİK
		14	SELÇUK ECZA DEPOSU
		15	TAT KONSERVE
		16	TESCO KİPA
		17	TOFAŞ OTO. FAB.
Sadece ertelenmiş yükümlülüğü olan şirketler			
2007		2006	
1	AYGAZ	1	ADANA ÇİMENTO (A)
2	ADANA ÇİMENTO (A)	2	ADVANSA SASA
3	ADVANSA SASA	3	AFYON ÇİMENTO
4	AFYON ÇİMENTO	4	AK ENERJİ
5	AKSA	5	AKSA
6	ALARKO HOLDİNG	6	AYGAZ
7	BANVİT	7	BİM MAĞAZALAR
8	BİM MAĞAZALAR	8	BOYNER MAĞAZACILIK
9	BOYNER MAĞAZACILIK	9	DYO BOYA
10	ÇİMSA	10	ECZACIBAŞI YATIRIM
11	DYO BOYA	11	KARTONSAN
12	ECZACIBAŞI YATIRIM	12	MİGROS
13	FORD OTOSAN	13	OTOKAR
14	KARTONSAN	14	PETKİM
15	MİGROS	15	TÜPRAŞ
16	OTOKAR	16	TÜRK HAVA YOLLARI
17	PETKİM	17	TÜRK TELEKOM

EK-4			
Bilançolardaki Ertelemiş Vergi Varlık ve Yükümlülükleri			
Hem ertelenmiş vergi varlığı hem ertelenmiş vergi yükümlülüğü olan şirketler			
2007		2006	
1	AKÇANSA	1	AKÇANSA
2	ALKİM KİMYA	2	ANADOLU EFES
3	ANADOLU EFES	3	ANEL TELEKOM
4	ANEL TELEKOM	4	ARÇELİK
5	ARÇELİK	5	ASELSAN
6	ASELSAN	6	COCA COLA İÇECEK
7	COCA COLA İÇECEK	7	ÇELEBİ
8	ÇELEBİ	8	ÇİMSA
9	DOĞAN HOLDİNG	9	DOĞAN HOLDİNG
10	DOĞAN YAYIN HOL.	10	DOĞAN YAYIN HOL.
11	DOĞUŞ OTOMOTİV	11	DOĞUŞ OTOMOTİV
12	ECZACIBAŞI İLAÇ	12	ECZACIBAŞI İLAÇ
13	ENKA İNŞAAT	13	ENKA İNŞAAT
14	EREĞLİ DEMİR ÇELİK	14	EREĞLİ DEMİR ÇELİK
15	GLOBAL YAT. HOLDİNG	15	GLOBAL YAT. HOLDİNG
16	GRUNDIG ELEKTRONİK	16	GRUNDIG ELEKTRONİK
17	GÜBRE FABRİK.	17	HÜRRİYET GZT.
18	HÜRRİYET GZT.	18	İHLAS EV ALETLERİ
19	İHLAS EV ALETLERİ	19	İHLAS HOLDİNG
20	İHLAS HOLDİNG	20	İZMİR DEMİR ÇELİK
21	İZMİR DEMİR ÇELİK	21	KOÇ HOLDİNG
22	KOÇ HOLDİNG	22	KOZA MADENCİLİK
23	KOZA MADENCİLİK	23	NET HOLDİNG
24	NET HOLDİNG	24	NET TURİZM
25	NET TURİZM	25	PETROL OFİSİ
26	PETROL OFİSİ	26	SABANCI HOLDİNG
27	SABANCI HOLDİNG	27	ŞİŞE CAM
28	ŞİŞE CAM	28	TAV HAVALİMANLARI
29	TAV HAVALİMANLARI	29	TEKFEN HOLDİNG
30	TEKFEN HOLDİNG	30	TRAKYA CAM
31	TRAKYA CAM	31	TURCAS PETROL
32	TURCAS PETROL	32	TURKCELL
33	TURKCELL	33	ÜLKER BİSKÜVİ
34	TÜPRAŞ	34	VESTEL
35	TÜRK HAVA YOLLARI	35	VESTEL BEYAZ EŞYA
36	TÜRK TELEKOM	36	YAZICILAR HOLDİNG

EK-4			
Bilançolardaki Ertenmiş Vergi Varlık ve Yükümlülükleri			
37	ÜLKER BİSKÜVİ	37	ZORLU ENERJİ
38	VESTEL		
39	VESTEL BEYAZ EŞYA		
40	YAZICILAR HOLDING		
41	ZORLU ENERJİ		
Ertenmiş Vergi Varlığı ya da Yükümlülüğü Olmayan Şirketler			
2007		2006	
1	AK ENERJİ	1	GOLDAS KUYUMCULUK
2	GOLDAS KUYUMCULUK	2	KARDEMİR (D)
3	KARDEMİR (D)	3	KARSAN OTOMOTİV
4	MERKO GIDA	4	MERKO GIDA

EK-5			
Ertelenmiş Vergi Varlıklarının Vade Bazında Ayrımı			
Ertelenmiş Vergi Varlığının Tümünü Cari Olmayan Şeklinde Sınıflandıran Şirketler			
2007		2006	
1	AKÇANSA	1	AKÇANSA
2	ALKİM KİMYA	2	ALARKO HOLDİNG
3	ANADOLU EFES	3	ALKİM KİMYA
4	ANEL TELEKOM	4	ANADOLU EFES
5	ARÇELİK	5	ANEL TELEKOM
6	BAGFAŞ	6	ARÇELİK
7	COCA COLA İÇECEK	7	BAGFAŞ
8	ÇELEBİ	8	BANVİT
9	DOĞAN HOLDİNG	9	COCA COLA İÇECEK
10	DOĞAN YAYIN HOL.	10	ÇELEBİ
11	DOĞUŞ OTOMOTİV	11	ÇİMSA
12	ECZACIBAŞI İLAÇ	12	DOĞAN HOLDİNG
13	EGE GÜBRE	13	DOĞAN YAYIN HOL.
14	EGE SERAMİK	14	DOĞUŞ OTOMOTİV
15	ENKA İNŞAAT	15	ECZACIBAŞI İLAÇ
16	EREĞLİ DEMİR ÇELİK	16	EGE GÜBRE
17	GLOBAL YAT. HOLDİNG	17	EGE SERAMİK
18	GRUNDİG ELEKTRONİK	18	ENKA İNŞAAT
19	GSD HOLDİNG	19	EREĞLİ DEMİR ÇELİK
20	HÜRRİYET GZT.	20	FORD OTOSAN
21	IŞIKLAR AMBALAJ	21	GLOBAL YAT. HOLDİNG
22	İHLAS EV ALETLERİ	22	GRUNDİG ELEKTRONİK
23	İHLAS HOLDİNG	23	GSD HOLDİNG
24	İZMİR DEMİR ÇELİK	24	HÜRRİYET GZT.
25	KARSAN OTOMOTİV	25	IŞIKLAR AMBALAJ
26	KOÇ HOLDİNG	26	İHLAS EV ALETLERİ
27	KOZA MADENCİLİK	27	İHLAS HOLDİNG
28	MARTI OTEL	28	İZMİR DEMİR ÇELİK
29	NET HOLDİNG	29	KOÇ HOLDİNG
30	NET TURİZM	30	KOZA MADENCİLİK
31	PETROL OFİSİ	31	MARTI OTEL
32	SABANCI HOLDİNG	32	NET HOLDİNG
33	SELÇUK ECZA DEPOSU	33	NET TURİZM
34	ŞİŞE CAM	34	PETROL OFİSİ

EK-5			
Ertelenmiş Vergi Varlıklarının Vade Bazında Ayrımı			
Ertelenmiş Vergi Varlığının Tümünü Cari Olmayan Şeklinde Sınıflandıran Şirketler			
2007		2006	
35	TAT KONSERVE	35	SABANCI HOLDİNG
36	TAV HAVALİMANLARI	36	SELÇUK ECZA DEPOSU
37	TEKFEN HOLDİNG	37	ŞİŞE CAM
38	TESCO KİPA	38	TAT KONSERVE
39	TOFAŞ OTO. FAB.	39	TAV HAVALİMANLARI
40	TRAKYA CAM	40	TEKFEN HOLDİNG
41	TURCAS PETROL	41	TESCO KİPA
42	TURKCELL	42	TOFAŞ OTO. FAB.
43	TÜPRAŞ	43	TRAKYA CAM
44	TÜRK HAVA YOLLARI	44	TURCAS PETROL
45	TÜRK TELEKOM	45	TURKCELL
46	ÜLKER BİSKÜVİ	46	ÜLKER BİSKÜVİ
47	YAZICILAR HOLDING	47	YAZICILAR HOLDING
Ertelenmiş Vergi Varlığını Cari ve Cari Olmayan Şeklinde Ayıran Şirketler			
2007		2006	
1	ASELSAN	1	ASELSAN
2	DOĞAN GAZETECİLİK	2	DOĞAN GAZETECİLİK
3	GÜBRE FABRİK.	3	GÜBRE FABRİK.
4	PARK ELEK.MADENCİLİK	4	PARK ELEK.MADENCİLİK
5	VESTEL	5	VESTEL
6	VESTEL BEYAZ EŞYA	6	VESTEL BEYAZ EŞYA
7	ZORLU ENERJİ	7	ZORLU ENERJİ

EK-6			
Ertelemiş Vergi Yükümlülüklerinin Vade Bazında Ayrımı			
Ertelemiş Vergi Yükümlülüğünün Tümünü Cari Olmayan Şeklinde Sınıflandıran Şirketler			
2007		2006	
1	ADANA ÇİMENTO (A)	1	ADANA ÇİMENTO (A)
2	ADVANSA SASA	2	ADVANSA SASA
3	AFYON ÇİMENTO	3	AFYON ÇİMENTO
4	AKÇANSA	4	AK ENERJİ
5	AKSA	5	AKÇANSA
6	ALARKO HOLDİNG	6	AKSA
7	ALKİM KİMYA	7	ANEL TELEKOM
8	ANADOLU EFES	8	ARÇELİK
9	ANEL TELEKOM	9	AYGAZ
10	ARÇELİK	10	BİM MAĞAZALAR
11	AYGAZ	11	BOYNER MAĞAZACILIK
12	BANVİT	12	COCA COLA İÇECEK
13	BİM MAĞAZALAR	13	ÇELEBİ
14	BOYNER MAĞAZACILIK	14	ÇİMSA
15	COCA COLA İÇECEK	15	DOĞAN HOLDİNG
16	ÇELEBİ	16	DOĞAN YAYIN HOL.
17	ÇİMSA	17	DOĞUŞ OTOMOTİV
18	DOĞAN HOLDİNG	18	DYO BOYA
19	DOĞAN YAYIN HOL.	19	ECZACIBAŞI İLAÇ
20	DOĞUŞ OTOMOTİV	20	ECZACIBAŞI YATIRIM
21	DYO BOYA	21	ENKA İNŞAAT
22	ECZACIBAŞI İLAÇ	22	EREĞLİ DEMİR ÇELİK
23	ECZACIBAŞI YATIRIM	23	GRUNDİG ELEKTRONİK
24	ENKA İNŞAAT	24	HÜRRİYET GZT.
25	EREĞLİ DEMİR ÇELİK	25	İHLAS EV ALETLERİ
26	FORD OTOSAN	26	İHLAS HOLDİNG
27	GLOBAL YAT. HOLDİNG	27	İZMİR DEMİR ÇELİK
28	GRUNDİG ELEKTRONİK	28	KARTONSAN
29	GÜBRE FABRİK.	29	KOÇ HOLDİNG
30	HÜRRİYET GZT.	30	KOZA MADENCİLİK
31	İHLAS EV ALETLERİ	31	MİGROS
32	İHLAS HOLDİNG	32	NET HOLDİNG
33	İZMİR DEMİR ÇELİK	33	NET TURİZM
34	KARTONSAN	34	OTOKAR
35	KOÇ HOLDİNG	35	PETKİM

EK-6			
Ertelenmiş Vergi Yükümlülüğünün Tümünü Cari Olmayan Şeklinde Sınıflandıran Şirketler			
(Devamı)			
2007		2006	
36	KOZA MADENCİLİK	36	PETROL OFİSİ
37	MİGROS	37	SABANCI HOLDİNG
38	NET HOLDİNG	38	ŞİŞE CAM
39	NET TURİZM	39	TAV HAVALİMANLARI
40	OTOKAR	40	TEKFEN HOLDİNG
41	PETKİM	41	TRAKYA CAM
42	PETROL OFİSİ	42	TURCAS PETROL
43	SABANCI HOLDİNG	43	TURKCELL
44	ŞİŞE CAM	44	TÜPRAŞ
45	TAV HAVALİMANLARI	45	TÜRK HAVA YOLLARI
46	TEKFEN HOLDİNG	46	TÜRK TELEKOM
47	TRAKYA CAM	47	ÜLKER BİSKÜVİ
48	TURCAS PETROL	48	YAZICILAR HOLDING
49	TURKCELL		
50	TÜPRAŞ		
51	TÜRK HAVA YOLLARI		
52	TÜRK TELEKOM		
53	ÜLKER BİSKÜVİ		
54	YAZICILAR HOLDING		
Ertelenmiş Vergi Yükümlülüğünü Cari ve Cari Olmayan Şeklinde Ayıran Şirketler			
2007		2006	
1	ASELSAN	1	ANADOLU EFES
2	VESTEL	2	ASELSAN
3	VESTEL BEYAZ EŞYA	3	GLOBAL YAT. HOLDİNG
4	ZORLU ENERJİ	4	VESTEL
		5	VESTEL BEYAZ EŞYA
		6	ZORLU ENERJİ

EK-7					
TMS 12 P.79 ve 80 uyarınca vergi giderinin (gelirinin) ana unsurlarına ayrılıp ayrılmadığı					
1	ADANA ÇİMENTO (A)	Ayrılmış	39	İHLAS EV ALETLERİ	Ayrılmış
2	ADVANSA SASA	Ayrılmış	40	İHLAS HOLDİNG	Ayrılmış
3	AFYON ÇİMENTO	Ayrılmış	41	İZMİR DEMİR ÇELİK	Ayrılmış
4	AK ENERJİ	Ayrılmış	42	KARSAN OTOMOTİV	Ayrılmış
5	AKÇANSA	Ayrılmış	43	KARTONSAN	Ayrılmış
6	AKSA	Ayrılmış	44	KOÇ HOLDİNG	Ayrılmış
7	ALARKO HOLDİNG	Ayrılmış	45	KOZA MADENCİLİK	Ayrılmış
8	ALKİM KİMYA	Ayrılmış	46	MARTI OTEL	Ayrılmış
9	ANADOLU EFES	Ayrılmış	47	MİGROS	Ayrılmış
10	ANEL TELEKOM	Ayrılmış	48	NET HOLDİNG	Ayrılmış
11	ARÇELİK	Ayrılmış	49	NET TURİZM	Ayrılmış
12	ASELSAN	Ayrılmış	50	OTOKAR	Ayrılmış
13	AYGAZ	Ayrılmış	51	PARK ELEK.MADENCİLİK	Ayrılmış
14	BAGFAŞ	Ayrılmış	52	PETKİM	Ayrılmış
15	BANVİT	Ayrılmış	53	PETROL OFİSİ	Ayrılmış
16	BİM MAĞAZALAR	Ayrılmış	54	SABANCI HOLDİNG	Ayrılmış
17	BOYNER MAĞAZACILIK	Ayrılmış	55	SELÇUK ECZA DEPOSU	Ayrılmış
18	COCA COLA İÇECEK	Ayrılmış	56	ŞİŞE CAM	Ayrılmış
19	ÇELEBİ	Ayrılmış	57	TAT KONSERVE	Ayrılmış
20	ÇİMSA	Ayrılmış	58	TAV HAVALİMANLARI	Ayrılmış
21	DOĞAN GAZETECİLİK	Ayrılmış	59	TEKFEN HOLDİNG	Ayrılmış
22	DOĞAN HOLDİNG	Ayrılmış	60	TESCO KİPA	Ayrılmış
23	DOĞAN YAYIN HOL.	Ayrılmış	61	TOFAŞ OTO. FAB.	Ayrılmış
24	DOĞUŞ OTOMOTİV	Ayrılmış	62	TRAKYA CAM	Ayrılmış
25	DYO BOYA	Ayrılmış	63	TURCAS PETROL	Ayrılmış
26	ECZACIBAŞI İLAÇ	Ayrılmış	64	TÜPRAŞ	Ayrılmış
27	ECZACIBAŞI YATIRIM	Ayrılmış	65	TÜRK HAVA YOLLARI	Ayrılmış
28	EGE GÜBRE	Ayrılmış	66	TÜRK TELEKOM	Ayrılmış
29	EGE SERAMİK	Ayrılmış	67	ÜLKER BİSKÜVİ	Ayrılmış
30	ENKA İNŞAAT	Ayrılmış	68	VESTEL	Ayrılmış
31	EREĞLİ DEMİR ÇELİK	Ayrılmış	69	VESTEL BEYAZ EŞYA	Ayrılmış
32	FORD OTOSAN	Ayrılmış	70	YAZICILAR HOLDING	Ayrılmış
33	GLOBAL YAT. HOLDİNG	Ayrılmış	71	ZORLU ENERJİ	Ayrılmış
34	GRUNDİG ELEKTRONİK	Ayrılmış			
35	GSD HOLDİNG	Ayrılmış	1	GOLDAS KUYUMCULUK	Ayrılmamış
36	GÜBRE FABRİK.	Ayrılmış	2	KARDEMİR (D)	Ayrılmamış
37	HÜRRİYET GZT.	Ayrılmış	3	MERKO GIDA	Ayrılmamış
38	İŞIKLAR AMBALAJ	Ayrılmış	4	TURKCELL	Ayrılmamış

EK-8					
TMS 12 P.81-c uyarınca vergi gideri (veya geliri) ile muhasebe karı arasındaki ilişkinin açıklanıp açıklanmadığı					
1	ADANA ÇİMENTO (A)	Açıklanmış	1	ADVANSA SASA	Açıklanmamış
2	AFYON ÇİMENTO	Açıklanmış	2	ALARKO HOLDİNG	Açıklanmamış
3	AK ENERJİ	Açıklanmış	3	ANEL TELEKOM	Açıklanmamış
4	AKÇANSA	Açıklanmış	4	ARÇELİK	Açıklanmamış
5	AKSA	Açıklanmış	5	ASELSAN	Açıklanmamış
6	ALKİM KİMYA	Açıklanmış	6	AYGAZ	Açıklanmamış
7	ANADOLU EFES	Açıklanmış	7	ÇELEBİ	Açıklanmamış
8	BAGFAŞ	Açıklanmış	8	DYO BOYA	Açıklanmamış
9	BANVİT	Açıklanmış	9	ECZACIBAŞI YATIRIM	Açıklanmamış
10	BİM MAĞAZALAR	Açıklanmış	10	EGE SERAMİK	Açıklanmamış
11	BOYNER MAĞAZACILIK	Açıklanmış	11	GLOBAL YAT. HOLDİNG	Açıklanmamış
12	COCA COLA İÇECEK	Açıklanmış	12	GOLDAS KUYUMCULUK	Açıklanmamış
13	ÇİMSA	Açıklanmış	13	GRUNDİG ELEKTRONİK	Açıklanmamış
14	DOĞAN GAZETECİLİK	Açıklanmış	14	GÜBRE FABRİK.	Açıklanmamış
15	DOĞAN HOLDİNG	Açıklanmış	15	IŞIKLAR AMBALAJ	Açıklanmamış
16	DOĞAN YAYIN HOL.	Açıklanmış	16	İHLAS EV ALETLERİ	Açıklanmamış
17	DOĞUŞ OTOMOTİV	Açıklanmış	17	İHLAS HOLDİNG	Açıklanmamış
18	ECZACIBAŞI İLAÇ	Açıklanmış	18	İZMİR DEMİR ÇELİK	Açıklanmamış
19	EGE GÜBRE	Açıklanmış	19	KARDEMİR (D)	Açıklanmamış
20	ENKA İNŞAAT	Açıklanmış	20	KARTONSAN	Açıklanmamış
21	EREĞLİ DEMİR ÇELİK	Açıklanmış	21	KOÇ HOLDİNG	Açıklanmamış
22	FORD OTOSAN	Açıklanmış	22	KOZA MADENCİLİK	Açıklanmamış
23	GSD HOLDİNG	Açıklanmış	23	MARTI OTEL	Açıklanmamış
24	HÜRRİYET GZT.	Açıklanmış	24	MERKO GIDA	Açıklanmamış
25	KARSAN OTOMOTİV	Açıklanmış	25	MİGROS	Açıklanmamış
26	OTOKAR	Açıklanmış	26	NET HOLDİNG	Açıklanmamış
27	PETROL OFİSİ	Açıklanmış	27	NET TURİZM	Açıklanmamış
28	SABANCI HOLDİNG	Açıklanmış	28	PARK ELEK.MADENCİLİK	Açıklanmamış
29	ŞİŞE CAM	Açıklanmış	29	PETKİM	Açıklanmamış
30	TAV HAVALİMANLARI	Açıklanmış	30	SELÇUK ECZA DEPOSU	Açıklanmamış
31	TEKFEN HOLDİNG	Açıklanmış	31	TAT KONSERVE	Açıklanmamış
32	TESCO KİPA	Açıklanmış	32	VESTEL	Açıklanmamış
33	TOFAŞ OTO. FAB.	Açıklanmış	33	VESTEL BEYAZ EŞYA	Açıklanmamış
34	TRAKYA CAM	Açıklanmış	34	ZORLU ENERJİ	Açıklanmamış
35	TURCAS PETROL	Açıklanmış			
36	TURKCELL	Açıklanmış			
37	TÜPRAŞ	Açıklanmış			
38	TÜRK HAVA YOLLARI	Açıklanmış			

EK-8					
TMS 12 P.81-c uyarınca vergi gideri (veya geliri) ile muhasebe karı arasındaki ilişkinin açıklanıp açıklanmadığı					
39	TÜRK TELEKOM	Açıklanmış			
40	ÜLKER BİSKÜVİ	Açıklanmış			
41	YAZICILAR HOLDING	Açıklanmış			

EK-9					
Bilançolarda Yer Alan Ertelemiş Vergi Varlığı ve Yükümlülüğü Bakiyelerinin Büyüklüğü					
2007					
	Toplam Ertelemiş Vergi Varlıkları	Toplam varlıklar	Toplam Ertelemiş Vergi Varlıkları / Toplam Varlıklar	Toplam Ertelemiş Vergi Yükümlülükleri	Toplam Ertelemiş Vergi Yükümlülükleri / Toplam Varlıklar
ADANA ÇİMENTO (A)	0	669.473.934	0,00%	6.982.502	1,04%
ADVANSA SASA	0	447.877.000	0,00%	1.993.000	0,44%
AFYON ÇİMENTO	0	64.545.139	0,00%	1.636.045	2,53%
AK ENERJİ	0	595.044.608	0,00%	0	0,00%
AKÇANSA	2.285.833	1.169.707.063	0,20%	27.782.000	2,38%
AKSA	0	912.083.908	0,00%	17.262.351	1,89%
ALARKO HOLDİNG	0	1.290.709.445	0,00%	13.136.133	1,02%
ALKİM KİMYA	762.672	163.471.603	0,47%	1.542.974	0,94%
ANADOLU EFES	16.755.000	3.894.467.000	0,43%	34.188.000	0,88%
ANEL TELEKOM	445.978	95.741.066	0,47%	1.752.004	1,83%
ARÇELİK	53.812.000	6.526.799.000	0,82%	54.494.000	0,83%
ASELSAN	22.590.073	1.382.343.486	1,63%	16.638.356	1,20%
AYGAZ	0	2.294.037.558	0,00%	46.585.677	2,03%
BAGFAŞ	1.934.491	182.794.886	1,06%	0	0,00%
BANVİT	0	309.721.244	0,00%	956.709	0,31%
BİM MAĞAZALAR	0	636.441.000	0,00%	8.566.000	1,35%
BOYNER MAĞAZACILIK	0	189.473.987	0,00%	777.310	0,41%
COCA COLA İÇECEK	1.344.000	1.677.055.000	0,08%	24.332.000	1,45%
ÇELEBİ	2.960.914	250.408.795	1,18%	5.098.855	2,04%
ÇİMSA	0	1.131.674.275	0,00%	15.240.613	1,35%
DOĞAN GAZETECİLİK	2.661.277	279.568.378	0,95%	0	0,00%
DOĞAN HOLDİNG	84.436.709	9.068.449.586	0,93%	272.943.550	3,01%
DOĞAN YAYIN HOL.	40.673.000	4.064.146.000	1,00%	158.519.000	3,90%
DOĞUŞ OTOMOTİV	2.388.000	1.156.921.000	0,21%	4.743.000	0,41%
DYO BOYA	0	311.387.775	0,00%	21.503.130	6,91%
ECZACIBAŞI İLAÇ	6.458.506	2.086.699.201	0,31%	33.128.935	1,59%
ECZACIBAŞI YATIRIM	0	662.623.589	0,00%	7.750.330	1,17%
EGE GÜBRE	194.783	191.961.548	0,10%	0	0,00%
EGE SERAMİK	3.178.202	228.290.912	1,39%	0	0,00%
ENKA İNŞAAT	155.497.000	9.161.433.000	1,70%	371.323.000	4,05%
EREĞLİ DEMİR CELİK	178.811.302	9.629.246.150	1,86%	35.577.814	0,37%
FORD OTOSAN	0	3.037.876.731	0,00%	40.264.093	1,33%
GLOBAL YAT. HOLDİNG	5.532.811	777.663.096	0,71%	21.089.706	2,71%
GOLDAS KUYUMCULUK	0	467.866.574	0,00%	0	0,00%
GRUNDİG ELEKTRONİK	27.789.000	1.104.521.000	2,52%	1.949.000	0,18%

GSD HOLDİNG	7.574.000	3.265.896.000	0,23%	0	0,00%
GÜBRE FABRİK.	4.666.598	398.523.325	1,17%	4.723.356	1,19%
HÜRRİYET GZT.	5.637.866	1.822.405.036	0,31%	159.929.926	8,78%
IŞIKLAR AMBALAJ	23.511.070	430.328.098	5,46%	0	0,00%
İHLAS EV ALETLERİ	947.096	114.898.365	0,82%	429.895	0,37%
İHLAS HOLDİNG	36.558.481	868.619.911	4,21%	14.235.691	1,64%
İZMİR DEMİR ÇELİK	1.268.611	425.161.875	0,30%	1.391.841	0,33%
KARDEMİR (D)	0	884.501.719	0,00%	0	0,00%
KARSAN OTOMOTİV	12.313.741	195.306.844	6,30%	0	0,00%
KARTONSAN	0	189.590.697	0,00%	1.066.460	0,56%
KOÇ HOLDİNG	351.234.000	59.707.085.000	0,59%	639.599.000	1,07%
KOZA MADENCİLİK	6.628.636	241.648.221	2,74%	792.738	0,33%
MARTI OTEL	4.118.170	189.178.671	2,18%	0	0,00%
MERKO GIDA	0	61.189.234	0,00%	0	0,00%
MİGROS	0	2.829.725.000	0,00%	20.015.000	0,71%
NET HOLDİNG	3.020.566	296.363.464	1,02%	1.936.480	0,65%
NET TURİZM	5.306.560	300.508.442	1,77%	1.790.898	0,60%
OTOKAR	0	292.201.541	0,00%	852.060	0,29%
PARK ELEK.MADENCİLİK	880.857	196.520.082	0,45%	0	0,00%
PETKİM	0	1.945.723.706	0,00%	32.173.970	1,65%
PETROL OFİSİ	562.830	5.786.172.157	0,01%	50.761.087	0,88%
SABANCI HOLDİNG	150.727.000	79.330.180.000	0,19%	210.047.000	0,26%
SELÇUK ECZA DEPOSU	3.354.378	1.851.731.347	0,18%	0	0,00%
ŞİŞE CAM	27.966.784	5.197.381.978	0,54%	138.569.928	2,67%
TAT KONSERVE	34.189.957	397.278.268	8,61%	0	0,00%
TAV HAVALİMANLARI	36.158.042	2.534.459.517	1,43%	7.834.775	0,31%
TEKFEN HOLDİNG	39.385.000	2.420.785.000	1,63%	30.939.000	1,28%
TESCO KİPA	15.007.787	1.320.117.218	1,14%	0	0,00%
TOFAŞ OTO. FAB.	9.451.000	3.176.256.000	0,30%	0	0,00%
TRAKYA CAM	21.523.092	1.656.041.485	1,30%	69.057.620	4,17%
TURCAS PETROL	116.956	523.124.114	0,02%	78.498	0,02%
TURKCELL	2.917.000	9.770.052.000	0,03%	136.691.000	1,40%
TÜPRAŞ	1.983.000	9.081.879.000	0,02%	148.561.000	1,64%
TÜRK HAVA YOLLARI	2.544.815	4.921.795.735	0,05%	142.383.261	2,89%
TÜRK TELEKOM	245.000.000	12.706.985.000	1,93%	436.815.000	3,44%
ÜLKER BİSKÜVİ	6.380.217	1.387.594.963	0,46%	29.445.360	2,12%
VESTEL	38.962.000	4.273.772.000	0,91%	53.039.000	1,24%
VESTEL BEYAZ EŞYA	2.385.410	817.761.853	0,29%	10.978.526	1,34%
YAZICILAR HOLDING	10.598.656	4.286.886.374	0,25%	10.339.193	0,24%
ZORLU ENERJİ	55.676.482	1.133.212.760	4,91%	58.039.462	5,12%
Ortalama			0,93%		1,29%

EK-10

Bilançolarda Yer Alan Ertelemiş Vergi Varlığı ve Yükümlülüğü Bakiyelerinin Büyüklüğü - 2006

	Toplam Ertelemiş Vergi Varlıkları	Toplam varlıklar	Toplam Ertelemiş Vergi Varlıkları / Toplam Varlıklar	Toplam Ertelemiş Vergi Yükümlülükleri	Toplam Ertelemiş Vergi Yükümlülükleri / Toplam Varlıklar
ADANA ÇİMENTO (A)	6.982.502	589.527.775	1,18%	7.468.946	1,27%
ADVANSASA	1.993.000	519.844.000	0,38%	3.058.000	0,59%
AFYON ÇİMENTO	1.636.045	53.691.493	3,05%	1.948.871	3,63%
AK ENERJİ	0	637.263.449	0,00%	14.762.757	2,32%
AKÇANSA	27.782.000	928.437.848	2,99%	22.391.390	2,41%
AKSA	17.262.351	1.657.954.057	1,04%	31.031.958	1,87%
ALARKO HOLDİNG	13.136.133	1.191.834.679	1,10%	0	0,00%
ALKİM KİMYA	1.542.974	162.453.044	0,95%	0	0,00%
ANADOLU EFES	34.188.000	3.961.147.000	0,86%	38.124.000	0,96%
ANEL TELEKOM	1.752.004	68.252.843	2,57%	54.143	0,08%
ARÇELİK	54.494.000	6.378.045.000	0,85%	34.666.000	0,54%
ASELSAN	16.638.356	1.357.324.462	1,23%	13.997.783	1,03%
AYGAZ	46.585.677	2.798.390.635	1,66%	51.165.827	1,83%
BAGFAŞ	0	161.884.307	0,00%	0	0,00%
BANVİT	956.709	210.454.679	0,45%	0	0,00%
BİM MAĞAZALAR	8.566.000	472.255.000	1,81%	8.075.000	1,71%
BOYNER MAĞAZACILIK	777.310	151.465.838	0,51%	579.424	0,38%
COCA COLA İÇECEK	24.332.000	1.458.215.000	1,67%	20.220.000	1,39%
ÇELEBİ	5.098.855	298.487.251	1,71%	6.196.608	2,08%
ÇİMSA	15.240.613	975.393.015	1,56%	15.994.974	1,64%
DOĞAN GAZETECİLİK	0	164.894.197	0,00%	0	0,00%
DOĞAN HOLDİNG	272.943.550	7.884.565.223	3,46%	164.569.299	2,09%
DOĞAN YAYIN HOL.	158.519.000	2.493.801.000	6,36%	27.424.000	1,10%
DOĞUŞ OTOMOTİV	4.743.000	1.129.911.000	0,42%	6.405.000	0,57%
DYO BOYA	21.503.130	266.710.280	8,06%	18.157.731	6,81%
ECZACIBAŞI İLAÇ	33.128.935	1.725.197.825	1,92%	33.798.111	1,96%
ECZACIBAŞI YATIRIM	7.750.330	568.714.247	1,36%	7.716.211	1,36%
EGE GÜBRE	0	134.143.099	0,00%	0	0,00%
EGE SERAMİK	0	208.660.883	0,00%	0	0,00%
ENKA İNŞAAT	371.323.000	7.782.637.000	4,77%	256.909.000	3,30%
EREĞLİ DEMİR ÇELİK	35.577.814	8.665.096.412	0,41%	15.492.187	0,18%
FORD OTOSAN	40.264.093	2.824.297.300	1,43%	0	0,00%
GLOBAL YAT. HOLDİNG	21.089.706	301.511.414	6,99%	5.048.617	1,67%
GOLDAS KUYUMCULUK	0	306.559.556	0,00%	0	0,00%
GRUNDİG ELEKTRONİK	1.949.000	1.412.567.000	0,14%	1.367.000	0,10%
GSD HOLDİNG	0	3.021.694.000	0,00%	0	0,00%

EK-10

Bilançolarda Yer Alan Ertelemiş Vergi Varlığı ve Yükümlülüğü Bakiyelerinin Büyüklüğü - 2006

	Toplam Ertelemiş Vergi Varlıkları	Toplam varlıklar	Toplam Ertelemiş Vergi Varlıkları / Toplam Varlıklar	Toplam Ertelemiş Vergi Yükümlülükleri	Toplam Ertelemiş Vergi Yükümlülükleri / Toplam Varlıklar
GÜBRE FABRİK.	4.723.356	198.739.723	2,38%	0	0,00%
HÜRRİYET GZT.	159.929.926	969.364.818	16,50%	27.224.327	2,81%
IŞIKLAR AMBALAJ	0	422.515.071	0,00%	0	0,00%
İHLAS EV ALETLERİ	429.895	62.311.626	0,69%	215.022	0,35%
İHLAS HOLDİNG	14.235.691	788.165.626	1,81%	18.268.630	2,32%
İZMİR DEMİR ÇELİK	1.391.841	370.338.618	0,38%	806.970	0,22%
KARDEMİR (D)	0	758.816.935	0,00%	0	0,00%
KARSAN OTOMOTİV	0	143.050.660	0,00%	0	0,00%
KARTONSAN	1.066.460	212.015.636	0,50%	1.651.168	0,78%
KOÇ HOLDİNG	639.599.000	57.252.851.000	1,12%	622.772.000	1,09%
KOZA MADENCİLİK	792.738	188.407.498	0,42%	496.158	0,26%
MARTI OTEL	0	145.984.272	0,00%	0	0,00%
MERKO GIDA	0	74.844.830	0,00%	0	0,00%
MİGROS	20.015.000	2.789.932.000	0,72%	7.444.000	0,27%
NET HOLDİNG	1.936.480	280.499.571	0,69%	2.910.047	1,04%
NET TURİZM	1.790.898	248.286.500	0,72%	2.819.487	1,14%
OTOKAR	852.060	257.992.511	0,33%	1.006.475	0,39%
PARK ELEK.MADENCİLİ.	0	195.856.891	0,00%	0	0,00%
PETKİM	32.173.970	1.838.952.760	1,75%	28.251.207	1,54%
PETROL OFİSİ	50.761.087	6.028.819.738	0,84%	56.467.318	0,94%
SABANCI HOLDİNG	210.047.000	67.216.450.000	0,31%	210.162.000	0,31%
SELÇUK ECZA DEPOSU	0	1.695.854.812	0,00%	0	0,00%
ŞİŞE CAM	138.569.928	4.935.436.090	2,81%	149.750.116	3,03%
TAT KONSERVE	0	331.158.817	0,00%	0	0,00%
TAV HAVALİMANLARI	7.834.775	2.499.484.832	0,31%	7.200.252	0,29%
TEKFEN HOLDİNG	30.939.000	3.052.229.000	1,01%	46.942.000	1,54%
TESCO KİPA	0	665.559.122	0,00%	0	0,00%
TOFAŞ OTO. FAB.	0	2.418.837.000	0,00%	0	0,00%
TRAKYA CAM	69.057.620	1.534.848.919	4,50%	64.463.692	4,20%
TURÇAS PETROL	78.498	445.577.117	0,02%	142.668	0,03%
TURKCELL	136.691.000	8.432.206.000	1,62%	251.123.000	2,98%
TÜPRAŞ	148.561.000	7.026.267.000	2,11%	108.363.000	1,54%
TÜRK HAVA YOLLARI	142.383.261	4.434.830.817	3,21%	149.979.174	3,38%
TÜRK TELEKOM	436.815.000	13.025.367.000	3,35%	612.114.000	4,70%
ÜLKER BİSKÜVİ	29.445.360	1.041.309.071	2,83%	23.655.954	2,27%
VESTEL	53.039.000	4.708.109.000	1,13%	51.676.000	1,10%

EK-10

Bilançolarda Yer Alan Ertelenmiş Vergi Varlığı ve Yükümlülüğü Bakiyelerinin Büyüklüğü - 2006					
	Toplam Ertelenmiş Vergi Varlıkları	Toplam varlıklar	Toplam Ertelenmiş Vergi Varlıkları / Toplam Varlıklar	Toplam Ertelenmiş Vergi Yükümlülükleri	Toplam Ertelenmiş Vergi Yükümlülükleri / Toplam Varlıklar
VESTEL BEYAZ EŞYA	10.978.526	836.322.461	1,31%	14.050.525	1,68%
YAZICILAR HOLDING	10.339.193	3.453.930.807	0,30%	3.447.753	0,10%
ZORLU ENERJİ	58.039.462	842.013.429	6,89%	52.230.371	6,20%
Ortalama			1,62%		1,19%

EK-11			
Özkaynakta Vergi Muhasebeleştirerek Tutarını Açıklayan Şirketler			
	2007		2006
1	ADANA ÇİMENTO (A)	1	ADANA ÇİMENTO (A)
2	AKÇANSA	2	ARÇELİK
3	ANEL TELEKOM	3	BİM MAĞAZALAR
4	ARÇELİK	4	COCA COLA İÇECEK
5	AYGAZ	5	ÇELEBİ
6	ÇELEBİ	6	DOĞUŞ OTOMOTİV
7	DOĞAN HOLDİNG	7	DYO BOYA
8	DOĞAN YAYIN HOL.	8	ECZACIBAŞI İLAÇ
9	DOĞUŞ OTOMOTİV	9	ECZACIBAŞI YATIRIM
10	DYO BOYA	10	ENKA İNŞAAT
11	ECZACIBAŞI İLAÇ	11	EREĞLİ DEMİR CELİK
12	ECZACIBAŞI YATIRIM	12	GLOBAL YAT. HOLDİNG
13	ENKA İNŞAAT	13	GRUNDİG ELEKTRONİK
14	GLOBAL YAT. HOLDİNG	14	HÜRRİYET GZT.
15	GRUNDİG ELEKTRONİK	15	KOÇ HOLDİNG
16	GSD HOLDİNG	16	MİGROS
17	GÜBRE FABRİK.	17	OTOKAR
18	HÜRRİYET GZT.	18	SABANCI HOLDİNG
19	KOÇ HOLDİNG	19	TAV HAVALİMANLARI
20	MİGROS	20	TEKFEN HOLDİNG
21	SABANCI HOLDİNG	21	TOFAŞ OTO. FAB.
22	ŞİŞE CAM	22	TRAKYA CAM
23	TAV HAVALİMANLARI	23	TÜRK HAVA YOLLARI
24	TEKFEN HOLDİNG	24	ÜLKER BİSKÜVİ
25	TOFAŞ OTO. FAB.	25	VESTEL
26	TRAKYA CAM	26	YAZICILAR HOLDING
27	ÜLKER BİSKÜVİ		
28	VESTEL		
29	YAZICILAR HOLDING		